Dayanışma

ŞUBAT 1986 SAYI: 43 2.5,- DM

araştırma çeviri Dayanışma inceleme yorum

Gazetemizin araştırma, çeviri, inceleme ve yorum yazılarını içeren ek bölümünü, yerli ve yabancı basından yaptığımız ve Dayanışma okurlarının izlemesinde yarar gördüğümüz iktibaslarla bu sayıdan itibaren 8 sayfaya çıkardık. Ek sayfalarımızda yer alan yazılardan bazıları:

- Bir sorunun nasıl tepetaklak konulabileceğine dair
- Torunumun çocuğuna mektuplar / J.Kuczynski
- İspanya iç savaşının 50. yılı
- Burjuva faşizm teorilerinin eleştirisi
- Günümüzde anti-komünizmin boyutları
- Türkiye basınından işkence, depolitizasyon ve MHP terörüyle ilgili iktibaslar.

1982 Anayasası tartışılıyor

- DYP ve DSP'nin, aynı doğrultuda yaptıkları açıklamalarla "yeni bir anayasa" istemeleri, bunun için "kurucu meclis" öngören programları anayasa ve rejim tartışmalarını genişletti.
- Yığınların talebi "yeni anayasa" değil, yeni bir demokratik anayasadır.

DYP ve SDP'nin "yeni bir anayasa" önerileri seçimle kurulacak bir kurucu meclis ve meclis tarafından hazırlanacak anayasa ile genel seçimlere gidilmesini öngörüyor. İki partinin üzerinde anlaştıkları fikir şöyle özetlenebilir: "1982 Anayasasını askerler hazırladı. Anayasayı milletin seçtiği bir parlamento yapmalıdır. Hazırlanış biçimi tarafından bu anayasayı meşru saymak zordur." Bunun dışında, DYP'nin Cunta anayasasının anti-demokratik özüne karşı çıkmadığı, hatta ufak tefek "düzenlemeler" dışında 82 Anayasasına muhteva bakımından sahip çıktığı biliniyor. Ancak DYP, biçim olarak Anayasanın gayri meşru olduğunu savunuyor.

DYP'nin açıklamalarından çıkan bir başka sonuç da "yeni anayasada" Milli Güvenlik Kurulu'nun bulunmayacağı ve "askerler darbe yapamazlar" hükmünün bu anayasaya yazılacağı...

DYP-DSP işbirliğine SHP "hayır" demedi, "evet" de

(Devamı 7. sayfada)

Devlet terörizmi ya da işkence

Türkiye'de bugün, kelimenin gerçek anlamında devlet terörizmi var. Halka karşı terör uyguluyor.

Devlet terörünün bir boyutu askeri mahkemelerde gerçekleşiyor. 100 idam talebi, 300 idam talebi daha... 600 idam hükümlüsü, siyasi dosyalar, dosyalar, dosyalar!..

"Her ay 3-5 kişi assalardı bu kadar birikmezdi". Kim demiş bunu?

Bugünkü Anayasayı yapan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin dekanı Orhan Aldıkaçtı.

(Devamı 7. sayfada)

İşçi sınıfı İzmir mitingiyle yetinmeyecektir

- İzmir mitingini işçi sınıfı yaptırıyor. İşçi sınıfı İzmir mitingini yapacak, ama asla onunla yetinmeyecektir.

Türk-İş'in bir 12 Mart, bir de 12 Eylül dosyası var. Her iki askeri rejim hükümetlerine Türk-İş, bakan vererek katıldı, icraatlarına ortak oldu, sonra da "eleştirdi"!

Türk-İş yönetimi bugün —dün değil Anayasa'nın, kanunların bazı hükümleri değiştirilsin istiyor. Neden? Bu Anayasa'ya "oy verin" diye TV'de ateşli konuşmalar yapan şimdiki Şevket Yılmaz değil miydi? "Türk-İş'in değiştirilmesini istediği altı kanun var, bunlardan dördünde Sadık Şide'nin bakan sıfatıyla imzası bulunuyor" diyen Özal hükümetinin bakanı çok mu yalan söylüyor?..

O HALDE BU "EYLEM" NE?

Yılmaz, Şide, Özdemir gibi hainler, işçi sınıfının başına burjuvazinin sardığı bu belalar, şimdi "eylem" hazırlığı yapıyorlar. İzmir mitingi ilk olacak. Bu "eylemler" neyin nesi?

İşte bu nokta önemli. Eylemi işçi sınıfı yaptırıyor. İş-

(Devamı 7. sayfada)

Dayanışma

% 91.7'lik Anayasa

GÖSTERMELİK Anayasa referandumunda "hayır" diyenlerden hapse girenlerin bir kısmı mahkumiyetlerini tamamlayıp çıktılar bile, "evet" diyenlerin mahkumiyetleri sürüyor: Bu anayasaya mecburiyet! Ama şimdi onlar da oylarını geri alıyorlar. Zaten "evet" dememiş, sadece "hayır" demeyi göze alamamışlardı, % 91.7 bunlardı.

DYP ve DSP, ortak bir açıklamayla "yeni bir anayasa" önerdiler. Halkın rejime karşı tepkilerinin bir ifadesiydi bu. Halkın rejime tepkisinin başka tezahürleri de var. Türk-İş yönetimi sendikacılık üzerindeki baskıları hafifletecek anayasa değişiklikleri istiyor. SHP, anayasanın pekçok maddesini, parlamento çoğunluğuna dayanarak değiştirmeyi programına aldığını açıklıyor. Sol siyasi güçlerin, devrimci, demokrat bütün toplumsal kesim ve unsurların rejime ve onun hukuki ifadesi demek olan 1982 Anayasası'na, başından beri toptan karşı çıktıkları biliniyor.

Bütün bu tepki, talep ve öngörülerin "anayasaya karşı olmak" gibi eşitlenebilir bir yönü bulunuyor. Bu böylece "soyut" bir muhakemedir. Somutta bütün bu saydığımız muhalefet çizgilerini Evren-Özal rejimine karşı birleştiren bir temel oluşmuyor. Çünkü, karşı çıkışın politik bakımdan "yararı" elbette var, ama sonucu "kapsam" belirliyor. Rejimi aynen kabul eden bir kapsamla da bu anayasaya —kısmen ve hatta tamamen— karşı çıkılabilir, rejimi tümüyle reddeden bir kapsamla da. Sözgelimi DYP'nin tepkisi, Anayasanın anti-demokratik muhtevasını değil, sadece gayrimeşru biçimini hedeflemektedir.

Ancak "kimin ne kapsamda karşı çıktığını" politik bakımdan ayırdetmek kadar önemli bir başka nokta da, anayasa tartışmalarının oluşturduğu ortamdan, demokrasi mücadelesi bakımından azami yararı sağlamaktır. Evren-Özal rejimi 1982 Anayasası'na sımsıkı sarılmış, onda kendi varlık şartlarını yaratmıştır. Anayasaya yönelik her eleştiri, kısmi veya genel her karşı çıkış faşizme karşı mücadelede bir olanaktır. Rejim bu tartışmalarla da tecrit olmaktadır.

Burada nirengi noktası halklardır, yığınlardır. Önemli olan, yığınların harekete geçmiş, geçirilmiş olmasıdır. Kapsamı ve yönelimi farklı farklı olan her türden muhalefeti rejime karşı ortak bir temele ancak emekçi kitlelerin sonucu belirleyecek olan gücü çekebilir. DYP-DSP ortak çıkışı, DSP'nin kısmen belli olmuş hedefleri, tek tük ve topluca yapılan her eleştiri, Türk-İş'in değişiklik talepleri rejimde, rejimde olmasa bile onun "dokunulmazlık imajında" irili ufaklı gedikler açmaktadır. Yığınların gücünü bu gediklerden biri önünde toplayarak yüklenmek şarttır; ancak böyle sonuç alınabilir. Ama hangi gedik önünde?

Rejimi alaşağı edip demokratik bir düzen kuracak, işçi ve emekçi sınıflar açısından elle tutulur somutlukta kazanımlar sağlayacak mücadele neredeyse, böyle bir mücadeleyi kim örgütlüyorsa orada...

Sol Birlik'in Demokratik Program'ı bu mücadelede yol gösteren bir çerçevedir. Yön veren bir örgütlenme odağı olabilirse bu nitelik olarak kazanılacak olan demokrasiye yansıyacaktır. Bu "asgari" hedefin dışındaki bütün siyasi açılımlar, işçi ve emekçi sınıflar hareketinin "yan kazanımları" olarak bir değer ifade eder; ama temel hedef yerine geçemezler.

Anayasa'nın, dolayısıyla rejimin meşruiyeti, kendi tanıdığı meşruiyet sınırı içinde de tartışmaya girmiştir. Yıkılmadan önce çatırtılarını hep birlikte duyacağız. Ama ondan da önce, bütün imkanları mücadeleye seferber etmek gerekiyor.

Sovyet önerileri Ankara'yı telaşlandırdı

Hedef bağlantısız bağımsız Kıbrıs

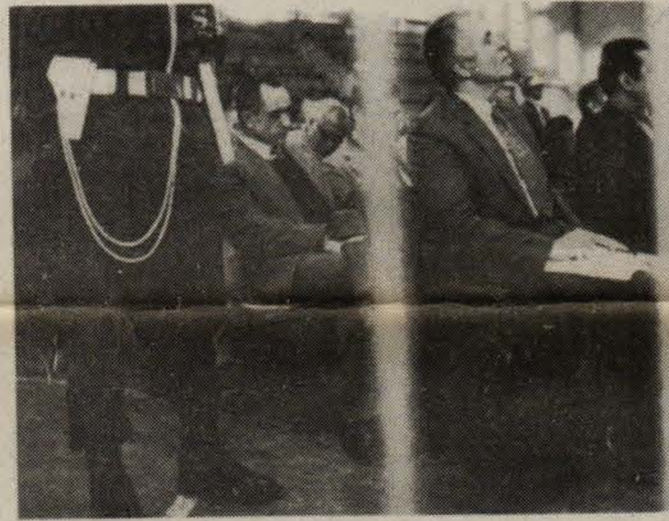
Sovyet önerileri

1. Yabancı ülkelerin askerleri çekilmeli, üslerin faaliyetleri durdurulmalı.
2. Uluslararası bir konferans toplanmalı ve katılan ülkeler garantörlük görevi üstlenmeli.
3. Bütün taraflar, BM Genel Sekreteri ile işbirliği yapmalı.
4. Adanın iç meseleleri bizzat Kıbrıslılar, Rumlar ve Türkler tarafından halledilmeli.
5. Kıbrıs'ın bir ülke veya ülkeler tarafından ilhakı düşünülemez, Kıbrıs tek, birleşik devlet olmalı.

Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin görüş ve önerilerini yazılı olarak ilgili taraflara iletmesi, Ankara'yı ve kukla Denktaş yönetimini dehşetli ölçüde telaşlandırdı. Yine yekvücut olan burjuva basını, yoğun bir şoven ve antisovyetik kampanya ile sorunu çarpıtmaya ve Sovyet önerilerinin içerik ve kapsamının kamuoyunca anlaşılıp serinkanlı şekilde değerlendirilmesini engellemeye çalıştı.

Ankara, öteden beri "büyük Türk tezi"nin bu konudaki doğru, haklı ve gerekli yegane çözüm yolu olduğu iddiasında. Peki o halde bu telaş niye? Sovyet önerileri karşısında takınılan tavır, Ankara'nın kendi iddiasına kendisinin bile inanmadığını ve bu iddianın nasıl boş ve ikna edici nitelikten uzak olduğunu tek başına ispatlamaktadır. Haklı olduğuna inanan tarafın

(Devamı 7. sayfada)

Yemen'de durum normale dönüyor

Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde 13 Ocak 1986 günü başlayan ve silahlı çatışmaya dönüşerek süren gergin durum Yemen Sosyalist Partisi organları ve Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist ülkeler ve dünya ilerici kamuoyunun Yemen halkıyla gösterdiği dayanışmayla normale dönmeye başladı.

Gerginlik sırasında ülkenin içişlerine herhangi bir müdahalenin olmaması yolunda gösterilen kararlı dayanışma ile Yemen halkının kazanımlarına yönelik bir dış saldırı bertaraf edilmiş oldu.

(Devamı 7. sayfada)

DİSK davasında yeni aşama

Savunmalar başlıyor

- "Savaş hali" hükümlerinin uygulandığı DİSK davasında, haklarında dava açılan sendikacıların kendilerini özgürce savunabilecekleri kuşkusu hâlâ duruyor.

DİSK davasında savcı esas hakkındaki görüşlerini okudu. Beş yıldır devam eden ve 52 DİSK yöneticisi hakkında idam cezası istemiyle açılan davada şimdi sanık sayısı da, istenen ceza miktarları da değişmiş bulunuyor.

Savcı, toplam 1477 sanıktan 232'si için 10-20 yıl arasında; 549 sanık için de 6-16 yıl arasında hapis cezası istedi. 674 sanık için beraat isteminde bulunan savcı 20 sanık için de davanın düşmesini, ayrılmasını ve reddedilmesini istedi.

Esas hakkındaki görüşünde savcı DİSK'in, kurulduğu günden buyana illegal bir örgüt olduğu, genel grev, dayanışma grevi vb. gibi istemleri bulunduğu ve bu istemlerin de Marksist-Leninist ideolojinin "unsurları" olarak kabul edilmesi lazım geldiği şeklindeki görüşlerini yineledi. Askeri savcının esas hakkındaki mütalaası, DİSK'in ve ona

(Devamı 7. sayfada)

ÖZAL'DAN YENİ BİR "REFORM":

Sat sendikanı al paranı

- Sendikalı işçiler cezalandırılıyor, sendikasız işçiler özendiriliyor. Sendikacılık bir "hobi" olsun isteniyor. "Sözleşmeli personel" politikası da bunlardan biri ve uzun vadeli hesaplar içeriyor.

12 Eylül, sendikaları "ha var ha yok" derekesinde etkisizleştirdi. Böylece işverenlerin "acil rüyası" gerçekleşmiş oldu. Özal hükümeti bu "elverişli" siyasi ortamdan yararlanıp, "madem ki fiilen yok, hukuken de olmasın" diyerek "ebedi rüya" peşinde, sendikaları büsbütün kaldırmak için çalışıyor.

Bu gaye için "resmi" ve "gayri-resmi" yüzlerce uygulama yürütülüyor. Hükümet bir yandan, işverenler bir yandan. Sendikalı işçiler cezalandırılıyor, sendikasız işçiler özendiriliyor. Sendikacılık bir "hobi" olsun isteniyor. "Sözleşmeli Personel" politikası da bunlardan biri ve uzun vadeli hesaplar içeriyor.

Uygulama şöyle: Kamu işyerlerinde İŞÇİ kadrosu değil, sözleşmeli PERSONEL kadrosu açılacak. Boşalan işçi kadroları da personel kadrosuna dönüştürülecek. Sendikasından çıkıp bu kadrolara geçen işçiler yüzde 10 daha fazla ücret alacaklar. Böylece ve zaman içinde kamu işyerlerinde İŞÇİ sayısı azalıp

(Devamı 7. sayfada)

Sovyetlerin silahsızlanma önerileri

- SBKP Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov 15 Ocak 1986 günü yaptığı açıklamada, 2000 yılına kadar sürecek üç aşamalı bir program dahilinde dünyadaki tüm atom silahlarının yokedilmesi önerisini getirdi. Konuyla ilgili yazı 8. sayfamızda.

«TSİP'İ 'Sevk ve idare' etmeye katılmaktan onur duyuyorum»

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Polit Büro üyesi Çağatay Anadol'un İstanbul 1 No'lu sıkıyönetim mahkemesinde yapılan duruşmasında verdiği ifadenin tam metnini ikinci sayfamızda bulacaksınız.

«TSİP'i 'sevk ve idare' etmeye katılmaktan onur duyuyorum»

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Polit Büro üyesi Çağatay Anadol'un İstanbul 1 No'lu sıkıyönetim mahkemesinde yapılan duruşmasında verdiği ve Dayanışma'nın Ağustos 1985 tarihli 41. sayısında özet olarak verdiğimiz ifadesenin tam metnini aşağıda yayınlıyoruz.

1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı,
1 nolu Askeri Mahkemesi Başkanlığına,

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

8 Temmuz 1985 tarihinde gözaltına alındım. Aynı gün eşim de gözaltına alındı. Gayrettepe'deki Emniyet Müdürlüğünde 24 Temmuz 1985 tarihine kadar gözetim altında tutuldum. Bu süre boyunca çok iyi gözetildiğimi söylemeliyim. Siyasi şube memurlarının ''uygulama'' adını verdikleri ama tüm insanlığın işkence olarak nitelediği ve lanetlediği işlemlere defalarca maruz kaldım. Manyeto cihazında üretilen elektrik akımı ardarda vücuduma verildi. ''Askı'' tabir edilen bir kalasa kollarımdan bağlandım. Bu kalas duvardaki veya tavandaki iki çengele takıldı ve vücudum tüm ağırlığı ile kollarıma yüklendi. Gözlerim bağlıydı ve çıplaktım. Çünkü manyeto cihazından çıkan telin vücuduma bağlanması için çıplak olmam gerekiyordu. Daha ürkütücüsüyle de karşılaştım. İşkencenin yapıldığı odaya eşim getirildi. Elele tutuşturulduk ve vücutlarımıza akım verildi. Bu esnada eşim baygınlık geçirdi ve olayın şoke edici etkisini birkaç gün hücresinde tek başına yaşadı. Gerek eşim, gerek arkadaşlarımın eşleri bizleri konuşturmak için birer şantaj aracı olarak kullanılmak, bu yetmiyorsa bizle beraber ''uygulamaya'' sokulmak üzere gözaltına alındılar. Nitekim onların tümü hakkında kovuşturmaya yer olmadığı doğrultusunda karar verilmiş bulunmaktadır.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

Bunları ne kendimi acındırmak, ne de ''işte bu şartlarda alınan ifademi reddediyorum'' demek için söylemiyorum. Yurdumda sistematik olarak uygulanan işkence ile mücadelede bana düşen görevi yapmak için söylüyorum. Belki benden sonraki bir insanın işkence görmesini engelleyebilirim. Belki işkencenin bu topraklardan tamamıyla kovulmasına katkım olur diye düşünüyorum. Bana işkence yapanları muhatap olarak kabul etmiyorum. Onlar bu insanlık dışı işlemleri yerine getirme emrine uymakla suç işlemişlerdir. Ama dikkatliliğim sonucu bazılarının isimlerini öğrenmeye muvaffak olsam da onlardan şikayetçi olmayacağım. Çünkü birkaç kişinin yargılanmasıyla yurdumda hüküm süren rejimin işkenceden ellerini yıkamasına izin vermek istemiyorum. Emniyet müdürlüğündeki manyeto cihazları, sanıkların bağlandığı kalas, bu kalasın takıldığı duvar çıkıntıları, işkenceyi uygulayanların evlerinden getirdikleri kişisel mülkleri değil, Emniyet Müdürlüğünün demirbaşlarıdır. Ben, bir erkeğin, eşine duyduğu derin sevgiden istifade etmeye kalkacak kadar alçalmış olan burjuvaziyi ve onların zorbalık rejimini suçluyorum. Ve onlara karşı mücadele etmekten onur duyuyorum.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

Doğrudur. İddianamede belirtildiği gibi 1974 yılında 30 yaşımı doldurmamış bulunduğum için kurucu olamadığım Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin başlangıçtan bu yana yöneticisiyim. Ancak Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 12 Eylül darbesinden önce illegal olduğu doğru değildir. Hatta bizce Türkiye Sosyalist İşçi Partisi 12 Eylül sonrası da illegal olmamıştır.

Defalarca belirtilmiş olmasına rağmen doğru olduğu için bir kere de ben ifade edeceğim. TSİP, 1961 yılında kabul edilmiş bulunan Anayasa ve ona dayalı yasalar çerçevesinde kurulmuş ve faaliyet göstermiş yasal bir parti olmuştur. 1980 sonuna kadar tüm faaliyetleri yasaların denetimi altında yapılmış ve hakkında hiçbir suçlamada bulunulmamıştır. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi 1979 Senato üçte bir yenileme seçimlerine katılmış, 70 bine yakın oy almıştır. Tüm kongreleri hükümet komiserlerince izlenmiş ve olağan hukuk yürürlükte olduğu müddetçe, yani 1980 sonuna kadar bir sınıfın başka bir sınıf üzerinde tahakküm kurmasını amaçlayan bir örgüt olmakla da suçlanmamıştır.

12 Eylül darbesi 1980'de değil 1985'de yapılmış olsaydı 1985 sonuna kadar da suçlanmayacak, bizler sanık sandalyesine oturmayacaktık. Dolayısıyla bizim özgür bir yurttaş olmamızla sanık olmamız arasındaki ayrımı olağan hukukun yürürlükte olup olmaması belirlemektedir.

Sayın Heyet,

Siyasi partiler toplumlardaki farklı kesimlerin, sınıf ve zümrelerin temsilcisidirler. Her siyasi partinin amacı, temsil ettikleri sınıfın amaçlarının bir yansımasıdır. Her siyasi parti, temsil ettiği sınıfın amaçları için yeterli olabildiği sürece yaşar. Partilerin adları değişebilir ama içinden kaynaklandığı sınıf var oldukça parti de varolacaktır. Yani siyasi partiler belediye memurlarınca kapısı mühürlenebilecek, açılıp kapatılmasına karar verilebilecek bakkal dükkanları değildir. Bunun birçok kanıtı Cumhuriyet tarihi içinde bile mevcuttur. Dış otoriter etkenler, partilerin olsa olsa isimlerinin değişmesine yolaçabilmişler, tüm gelenekleriyle siyasi partiler, çok güçlü gibi görünen bu otoritelerin yasaklarını aşarak varolmuşlardır. Bunun nedeni basittir.

Siyasi partilerin dayandığı toplumsal zemin, siyasi partileri yasaklamak isteyen otoritelerden çok daha sağlam ve uzun ömürlüdür. İnsanlar gibi fani olan sınıflar içinde en uzun ömürlüsü işçi sınıfıdır. O halde ne kadar çaba harcanırsa harcansın en uzun ömürlü parti onun partisi olacaktır.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

12 Eylül 1980'de bir iç hizmetler talimatnamesi Anayasa'nın üzerine çıkarılmıştır. Osmanlı İmparatorluğundan, hatta ondan önce gelen başka tarihsel şekillenmelerden, Cumhuriyet dönemine bir devlet-teba ilişkisi miras kalmıştır. Avrupa ülkelerinde feodaliteyi yıkan burjuva devrimleri, tebanın yurttaş haline gelmesine eşlik etmişler, sonra da bu oluşumu daha da pekiştirmişlerdir. Yurttaşın parmağı, tebanınkinin aksine şeriatın kesmesinden acımaktadır. Yurttaşın boynu bugün devlet karşısında kıldan ince değildir. O, özgürlük, eşitlik ve kardeşlik için mücadele ederken kazandığı yeni kişiliğiyle soru soran, haksızlık karşısında hayır demesini bilen ve haklarını korumakta titiz bir birey olmuştur artık. Böyle bir toplumda tüm kamu görevlileri Anayasa karşısında eşit bir statüdedir ve hiçbir kamu görevlisi bazı kamu görevlilerinin Anayasa'yı çiğnemeye, lağvetmeye hakkı olduğunu düşünmez. Oysa bizim toplumumuzda kendilerini bulundukları göreve tayin eden iktidarı devirenlere bile yardım etmekten bir beis duymayan yüzlerce, binlerce teba, ya da kul bulunmaktadır. ''Devletin devamlılığı'' aldatmacası, demokrasinin devamlılığını sürekli olarak baltalamıştır. Bundan en büyük zararı ise hep işçi sınıfı ve diğer emekçiler çekmiştir. Son beş yılda yurdumuzda işçi sınıfının ve tüm çalışanların hızlı yoksullaşması bunun kanıtlarından biridir.

Yoksullaştırılan sınıfın çıkarlarını koruyan siyasal ve sendikal örgütlerin tasfiye edilmek istenmesinde de şaşılacak bir şey yoktur.

İşte Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin faaliyetlerinin tatil edilmek istenmesinin de, feshedilmek istenmesinin de temelinde bu saik yatmaktadır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi;

1) 1961 Anayasası'nın lağvedilmesini benimsemediği ve kabul etmediği için,

2) İçinden kaynaklandığı işçi sınıfının çıkarlarını savunmayı ve onun dünya görüşü bilimsel sosyalizm için mücadeleyi sürdürmek için,

3) Ve nihayet kulluğa karşı yurttaş olmayı öne çıkarmak, demokrasiyi ve özgürlüğü savunmak için, ne faaliyetten men ne de fesih kararlarına boyun eğmemiştir. Bundan böyle de eğmeyecektir.

Eğer ortada bir suç iddiası varsa, bunun yalnızca sıkıyönetim yasaklarına ve 12 Eylül rejiminin emirlerine aykırı hareket etme şeklinde ileri sürülmesi gerekirdi.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi yokedilen demokrasinin yeniden kazanılması için beş yıldır olanaklarını son haddine kadar zorlayarak mücadele etmektedir. Demokratik ülkelerde yurttaşın özgürlüklerini garanti altına alma amacını taşıyan anayasaların tam zıddı yazılmış, en küçük bir özgürlük kırıntısına yer vermeyen 1982 nizamnamesi, ''Anayasaya Hayır!'' deme özgürlüğünün bulunmadığı bir ortamda halk oyuna sunulmuştur. Bizim ''Anayasaya Hayır!'' kampanyası düzenlememiz bugün savcılıkça ''suç'' olarak nitelendirilse de, yarın anti-demokratik bir gücün dayattığı anti-demokratik bir yasa demetine karşı sesini yükseltmiş kişi ve kuruluşlarla birlikte bizler için bir şeref nişanı olarak algılanacaktır. Böyle bir suç işlemiş olmaktan dolayı memnunuz.

Keza, yurdumuzun bugün içinden sıyrılmak için kıvranıp durduğu anti-demokratik siyasi yapı, 1983 sözde genel seçimleri ile pekiştirilmiştir. Görevlendirilmiş kişilerce kurulmuş partilerin katılması, istenmeyenlerin engellenmesiyle sahnelenen seçim komedyasına karşı çıkmak, işlediğimiz ''suçlar'' arasında sayılmaktadır. Eğer bu ''suç''u işleyerek cezalandırmayı göze alan kişi ve kuruluşların sayısı daha fazla olsaydı, bugün büyük olasılıkla demokratik bir rejimde yaşıyor olacaktık. Bu ''suç''u daha etkin bir şekilde, daha geniş toplum kesimlerinin temsilcileriyle birlikte işleyebilmek isterdik. Bu gerçekleşseydi, belki bugün yargılanmayacaktık.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

İddianamede ''Türk milletini, Türk-Kürt şeklinde tefrik gayesi ile'' faaliyette bulunduğumuz ileri sürülmektedir. Olmayan bir ayrılığı bizim yaratmamızın mümkün olamayacağı heyetinizce takdir edilecektir. Nitekim hiç kimse bizi Türk-Fin ayrılığı yaratmakla suçlamamaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu birçok halkı geniş topraklar üzerinde barındırıyordu. 19. yüzyıl ülkenin batısında kapitalizmin gelişmesine paralel olarak ulusçuluk hareketlerinin çıkışına sahne oldu. Sırp, Yunan ve Bulgar ulusal bilinci etrafında şekillenen halklar Osmanlı devletinden ayrılarak kendi devletlerini kurmayı amaçladılar ve bu uğurda mücadele etmeye başladılar. Bilmiyorum o zamanlar Osmanlı tebalarından her hangi biri, bu ulusların ayrılıp bağımsız bir devlet kurmalarının hakları olduğunu savundu mu? Eğer bunu yapmışsa şiddetle cezalandırıldığı kesindir. Ama bugün, şoven-milliyetçi olmayan hiç kimse çağdaş Yunan devletinin varlığına hayıflanmaz. Bulgar veya Yunan ulusçu akımlarının, toplumsal gelişmelerinin o aşamasında doğru ve haklı olduklarını teslim eder.

Doğuda toplumsal gelişme daha geciktiği için ulusçuluk da gecikmiştir. Bizler, ezilen bütün halkların kendi kaderlerini tayin hakkına sahip olduğunu savunuyoruz. Kürt halkı da ayrılma hakkına, kendi devletini kurma hakkına sahiptir. Ancak bizler, onlara birlikte yaşamayı tav-

(Devamı 7. sayfada)

BAKIŞ

E.Mahmut Soner

Anormallikler

YÜRÜRLÜĞE giren yeni bir kanunla, Tanrıya, semavi dinlere, bunların peygamberlerine ve kitaplarına, mabet, ibadet ve inançlarına dil ve el uzatılmayacak, küfredilip hakarette bulunulamayacak! Yapanlar olursa iki yıla kadar ceza görecekler.

Hiç kimsenin, bir başkasının dini inancına veya inançsızlığına küfretmesi hoşgörülmez. Din, kişisel bir inanç sorunudur ve kendi halinde ''özgür'' olmalıdır. Tanrısızlık da öyle.

Peki ''dini inançları'' kanunla korumak ne oluyor?

Bu yazı, ancak şu anlaşılabilirse bir anlam ifade eder:

Çıkarılan bu yasanın dinle, dindarlıkla, inanç özgürlüğü ile, islama dönüş felsefesi ile ilgisini aramaya gerek yoktur. Yarın başka bir kanunla sular idaresine küfretmek de yasaklanabilir. Böylesine anormallikler, anormal siyasi rejimlerin normal sonuçları olarak kavranmalıdırlar.

Özgürlük yoksa anormalliklerin de ölçüsü olmayacaktır.

Bu kanunla din kimin saldırısından korunmuş, kişisel inançlar kime karşı güvenceye alınmıştır?

Hiç kuşkunuz olmasın, ülkeyi yönetenlere ve pekçok dindar yurttaşımıza göre bu, komünistlere karşı alınmış bir tedbirdir; iyi olmuştur, artık din korunacaktır!

Mantığın böyle çalışması ve çalıştırılması çok doğaldır. Çünkü egemen ideoloji komünizmi ''din yıkıcılığı'' olarak belleklere kazımıştır ve bellekler neyin ne olduğunu ayırdedecek kadar aydınlanamamışlardır.

Halbuki vicdan özgürlüğünün sağlanmasını, meselâ Türkiye'de 141 ve 142. maddeler gibi 163. maddeninin kaldırılmasını da en başta sosyalistler savunmuyorlar mı?

Sosyalistler, demokrasi mücadelesinde ''belki dindarları da yanımıza alırız'' basitliğinden ötürü değil, sorunu kişisel özgürlükler ve insan hakları sorunu olarak gördüklerinden ötürü böyle davranırlar. İnsan hakları, özgürlüklerinin zerresinin bulunmadığı bir ortamda, böylesi bir ''din koruma kanunu'', meselâ dini inanç yasağı koyan bir kanundan hiç farklı değildir.

Yaşıyarak göreceğiz. Bu kanundan ötürü, eğer her hangi bir komplo olmamışsa, bir tek sosyalist dahi yargılanmayacak, ceza görmeyecektir. Gerisini Çukurova insanı düşünsün!

Din eğer kanunla korunmaya muhtaç ise, bu, korunamayacak kadar etkisizleştiğini, toplumsal bir vakıa olmaktan çıktığını gösterir. Durum bu değil.

Sadece ''afyonun'' afyon olarak ve halka karşı kullanılması sözkonusudur.

Ve islam ülkelerine yapılan ihracaat da artmayacaktır!

GERÇEK gazetesinden fabrika haberleri

ÇUKOBİRLİK'TE DİRENECEĞİZ

12 Eylül sonrası Çukobirlik İplik, Dokuma ve Yağ Tesisleri'nin üst yönetimini değiştiren faşist iktidar doğrultusunda, işyerinde sadece yönetici değil, teknisyen ve usta kadrolarına varıncaya dek işten anlamayan ama faşist olmaları işe alınmak için yeterli sayılan bir değişiklik yapıldı. 12 Eylül öncesi işe giren ve faşist olmayan herkes çıkışını almaya zorlanıyor. Gönüllü çıkış almayanlara tazminatsız çıkış verileceğini yayıyorlar. Bunda da bir hayli yol aldılar. Çukobirlik tesislerinde bugüne kadar bin kadar emekçinin çıkışı verildi. Geriye kalanlar üzerindeki şiddetli baskılar da sürüyor. Örneğin çoğunlukla kadın işçilerin çalıştığı bobin dairesinde dinlenme yeri olarak kullanılan tuvalete kimsenin olmadığı bir saatte (faşistlere ölüm) yazısı yazan faşistler işçileri tahrik etmeye çalıştılar, ama başarıya ulaşamadılar, böylece bahane bulup bu dairedekilerin işine topluca son verme planları kursaklarında kaldı. Ama faşist ustaların hazırladığı listede adı geçen 13 kadın işçi gözaltına alınıp karakol karakol dolaştırıldı.

Çıkışı verilen bin kadar işçinin yerine halen montajı ve inşaatı devam eden basma ve boyahane bölümleri adı altında işçi alımı sürmektedir. İşe alınan kişiler, geçmişte faşistlikleri mahkemelerde bile tescil edilmiş eli kanlı faşistlerdir. Bunlar iş yapmak üzere değil, fabrikada kalan işçilere baskı yapmak üzere işe alınmaktadırlar. Bugünkü iş kanununa göre bile işyerinden toplu çıkış yapıldıysa o iş yerine altı ay süreyle işçi alınamaz, ama bugünkü Çukobirlik yönetimi daha inşaatı bitmemiş bölümlere, alıyorum diyerek faşistleri doldurmaktadır.

Çukobirlik'te faşizm bütün oyunlarını sergiliyor. Ama gücümüzün sonuna kadar direnmeyi sürdüreceğiz.

Çukobirlik'ten
Bir Grup İşçi

TAŞKIZAK TERSANESİNDE ALBAYIN KÜFÜRLERİNE YEMEK BOYKOTUYLA KARŞILIK VERDİK!

2800 işçinin çalıştığı Taşkızak Tersanesi, Silahlı Kuvvetlerce savaş gemisi üreten, silah donanımını ve bakımını yapan iki önemli tersaneden biridir. İşyeri patronu Türk Silahlı Kuvvetleri adına Deniz Kuvvetleridir. İşveren vekilleri de amiraller ve albaylardır. Bizim işletme müdürümüz de albaydır.

Evren cuntası ülkemizi askeri kışlaya çevirmeye uğraşırken onun uzantıları da Taşkızağı kışlaya çevirmeye uğraşmaktadır. Elbette bu davranışlarının nedeni onların insana ve emeğe düşman olmalarıdır.

7 Kasım'da olan olayda da bunu gördük ve cevaplarını da verdik.

Olay şöyle oldu: Yemek saatinde yemekhanenin önünde toplanan arkadaşlarımızı görünce işletme müdürü işçi düşmanı albayın işçi düşmanlığı yeniden depreşti. Biz işçilerin yemek almak için bile bekleme hakkımızı çok görerek ve bize hakaret etme isteğini yatıştırmak için ''kasap önünde kemik bekler gibi ne bekliyorsunuz'' dedi ve başka küfürler etti. Zaten kışla disiplini ve baskıyla yaşadığımız, en insanı haklarımıza bile sahip çıkamadığımızdan dolayı canı gırtlağına gelmiş bizleri harekete geçirmeye bu olay yetti. Artık bu işçi düşmanı patron uşaklarına bir ders vermemiz, işçilerin de bir gururu ve gücü olduğunu göstermemiz gerekiyordu.

Arkadaşlar arasında orada ne yapmamız gerektiği konusunda ayaküstü kısaca konuştuk. İnsiyatifli davranarak diğer işçilere yemek yememememiz gerektiğini söyledik. Toplanan arkadaşlar bir anda yemekhanenin önünü boşaltarak fabrikalara doğru yöneldik. Uygun yerlerde durarak yemeğe gelen diğer arkadaşlara da durumu ilettik, yemek boykotu yaptığımızı söyledik. İşçi kardeşlerimizle bağımızın ve birlik duygumuzun nasıl da güçlü olduğunu durumu söyler söylemez eyleme uymalarından anladık.

Sonuç olarak yemeğe, olaydan haberi olmayan az bir grup arkadaşımız gitti, onlardan da haberi olanlar geri döndüler. Büyük çoğunluk yemek boykotuna katıldı.

Bu durumu gören albay hemen işçi temsilcilerini toplayarak işçilerin yemeğe gitmelerini emretti. Söylediklerini inkar etti. Bizleri yemeğe getirmeye bu da yetmedi. Hoparlörle anonslar yaparak, yemek saatini uzatarak boykotu kırmaya çalıştıysa da hiç başarılı olamadı.

Bizler böylelikle işçilik onurumuzu ve işçilerin birliğinin gücünü göstermiş olduk. Bir kez daha anladık ki, birleşirsek çok şeyler yapabiliriz.

Taşkızak'tan Bir Grup
Gerçek Okuru

(Gerçek gazetesinin Aralık 1985, 239. sayısından alınmıştır.)

Nazi savaş suçluları gündemde

Lyon Kasabı yargılanıyor

● Lyon kasabı Klaus Barbie, II. Dünya Savaşı'nda Hitler'in gizli Gestapo şefi olarak sayısız cinayet işlediği Fransa'nın Lyon şehrinde yargılanmayı bekliyor.

ABD istihbarat örgütlerinin yardımıyla Latin Amerika'da 32 yıl elini kolunu sallayarak dolaşan Nazi celladı Klaus Barbie Bolivya'da 1982'de halkın özgür iradesini yansıtan demokratik bir hükümetin kurulmasından sonra La Paz'da tutuklanmış ve daha sonra yargılanmak üzere Fransa'ya iade edilmişti.

Klaus Barbie'nin suçlarının başında Nazi işgaline karşı mücadele eden Fransız Rezistans Ulusal Konseyi (CNR) başkanı Jean Moulin'in katli var. Barbie, Moulin'i ihbar sonucu yakalamış ve işkenceyle öldürmüştü. Ve sonra diğerleri... KDS IV. Büro şefi olarak 1944 Ağustos'una kadar çalıştığı Lyon bölgesinde 6000 kişinin kayboluşundan ve ölümünden sorumlu. Yalnızca 1942-44 yılları arasında 1046 kişiyi vurduğu ve onun emriyle 10 bine yakın kişinin tutuklandığı da biliniyor.

Barbie savaştan sonra bir çok Nazi gibi ABD tarafından himaye edildi ve daha 1945'ten başlayarak ABD istihbarat örgütlerinden çalıştı.

ABD'nin onu kendi müttefiki Fransa'ya karşı da istihbarat görevi verdiği 1983 Şubat'ında eski CIC ajanı Eberdhard Dabringhaus'un açıklamalarıyla günışığına çıktı. Moulin'i ihbar eden Hardi'nin davasında en önemli tanık olan Barbie, Lyon'daki askeri mahkeme tarafından 25 Kasım 1948'de Baden Baden'deki "Savaş Suçlularını Aydınlatma Bürosu" aracılığıyla Amerikalılardan istendi. Ancak ABD bunu "ulusal çıkarlarının tehlikeye gireceği" gerekçesiyle reddetti. İfadesi aynı büro aracılığıyla F.Almanya'da CIC bürosunda alındı. Daha sonraki isteklerse sonuçsuz kaldı.

Barbie Avrupa'da çok göze batması üzerine 1951'de CIA ajanları tarafından Bolivya'ya gönderildi. Burada Klaus Altmann Hansen takma adıyla Barbie, yeni isimle eski işine devam edecektir. Nazi imparatorluğu rüyası hep aklının bir köşesinde saklı olarak artık Latin Amerika'da demokrasi ve özgürlüğe yönelik her adımı ezmek üzere akıl hocalığı yapmaya ve bizzat terör örgütlerini yönetmeye başlayacaktır.

Pekçok eski Nazi gibi Barbie'nin nerede yaşadığı, neler yaptığı herkesçe biliniyor ve hatta "hür" dünyanın "özgür" basınınca açıklanıyor, ancak hiçbirşey yapılmıyordu. Çünkü F.Alman hükümeti polis örgütü ve gizli servisi bu savaş suçlusuna bizzat görev vermişti. Örneğin 1961'de Barbie'nin Bolivya'da yaşadığını "öğrenen" F.Alman hükümeti açtığı soruşturma dosyasını, onun BND (Bundes Nachrihten Dienst —F.Alman Haberalma Örgütü) için çalıştığı gerekçesiyle kapattı. Daha sonra 1983'te Barbie'nin Bolivya hükümetince sınırdışı edilmesi gündeme geldiğinde, aynı tavrı sürdürerek, Luftansa'nın La Paz-Frankfurt seferi olduğu halde, güvenlik gerekçesi ileri sürülerek, bu celladın iadesi sürüncemede bırakıldı, çünkü yargılanmasından korkuluyordu! Bunun nedeni Barbie'nin "konuştuğunda" pekçok kişiyi yerinden oynatacak ilişkilerin açığa çıkmasıydı. Gerçekte aynı nedenlerle Fransız yetkililer Barbie'yi almakta pek istekli görünmemişlerdi. Örneğin F. Almanya'da çalışan yüksek komiser Andre François Poncet, Barbie'nin istihbarat adamıydı.

Klaus Barbie muhafızı ile La Paz sokaklarında

Batılı devletler onu yargılamada topu birbirlerine atadururken Barbie, Bolivya'da askeri istihbarat örgütünde yarbay ünvanı ve baş danışman olarak "Yıkıcılarla Mücadele" için katliam emirleri veriyor, işkenceyi bir sorgulama metodu olarak yerleştiriyordu. Demokrasiye geçişi önlemek için kokain mafyasıyla içiçe olan General Meza yönetimindeki 1980 darbesinin planlayıcısı olan Barbie, Latin Amerika'daki birçok faşist terör çetesini ve paramiliter grupları da bizzat örgütledi. Yaptıkları bununla bitmiyor. 1981 yılında 8 MIR (Movimento de la Izquireda Revolutionaria —Sosyal Demokrat Parti) yöneticisinin La Paz'da Harrinton sokağında yaptıkları gizli bir toplantıda baskın sonucu öldürülmesi, silah ve uyuşturucu kaçakçılarıyla işbirliği de onun tezgahladıkladıklarından. Örneğin İtalya'da 85 kişinin ölümüyle sonuçlanan Bologna istasyonuna Neofaşist saldırıyı örgütleyen kaçak Pierluigi Pagliai, Barbie'nin adamlarından biri. Barbie tüm bu yıllar boyunca elini kolunu sallayarak ABD'ye, Avusturya'ya, İspanya'ya, İtalya'ya ve hatta F.Almanya'ya gidip gelmiştir. Bu seyahatlerinde eski ve yeni Nazi gruplarıyla ilişkiler kurmuş, Neonazilerin uluslararası örgütlenmesiyle sürekli ilgilenmiştir. Hatta F.Almanya'ya 1981'de son gelişinde kendi paramiliter grubu için gönüllü asker bile toplayacak kadar pervasızlaşmıştır.

Barbie 25 Ocak 1983'te dolandırıcılıktan tutuklandı ve kefaletle salıverilmek üzereyken kamuoyunun baskısıyla Fransa'ya iade edildi. ABD olayın gözlerden gizlenemeyecek boyutları karşısında, tepkileri hafifletmek üzere Barbie olayı ile ilgili olarak Fransa'dan özür diledi. (ABD'nin İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlarda Zamanaşımının Uygulanmamasına ilişkin BM kararına bugüne dek imza koymadığını bu arada hatırlatalım.)

Barbie'nin iadesi konusunda Fransa'nın ilk talebi 1974'te Hugo Banzer'in askeri diktatörlüğü altındaki Bolivya Yüksek Mahkemesi tarafından reddedilmişti. Fransız mahkemeleri bu arada Avrupa'dan kaçan pekçok Nazi gibi Barbie'nin de gıyabında karar vererek, 16 Mayıs 1947 ve 28 Ekim 1954'te onu iki kez ölüme mahkum etmişti. Gazetemiz baskıya girdiği sırada başlayacağı duyurulan mahkemenin işlenen insanlık suçuna karşı vereceği kararı bekleyen dünya halkları işin Barbie gibilerini mahkum etmekle bitmeyeceğini, bugün faşizme karşı kararlı mücadele ve direnişiyle gösteriyorlar.

Irkçı tehlikenin tırmanışı

Son dönemlerde Berlin'de, Duisburg'da ve Hamburg'da görülen saldırıların kaynağı ve hedefi aynı. Kaynağı; Türkçeye "deri kafalılar" diye çevrilen "Skinhead"ler. Hedefleri; her ulustan ilerici, demokrat insanlar ve kuruluşlar. 1933'te insanlığın yüzkarası Hitler faşizmi iktidara gelmeden önce aynı yöntemlerle, benzer hedeflere saldırıyordu. Köşebaşlarında ilerici, demokrat insanlar bu gözü dönmüş katiller sürüsüne hedef oluyordu. Diğer yandan, "ari Alman ırkını" Yahudilerden korumak için büyük bir Yahudi avı başlatmıştı. Ve o günlerde yeterince görülmeyen, görüldüğü noktada da tedbir almak için geç kalınan Hitler faşizminin insanlığa yaşattığı acılar bugün ortada.

Bugün Neonazi grupların tırmandırdırmaya çalıştığı ırkçı ve faşist tehlikeye, F.Alman hükümet çevreleri "Skinhead'ler olayı büyütülecek olay değildir, bunların politik bir görüşü yoktur, örgütlü değillerdir, vb." şeklinde yaklaşıyorlarsa da, ilerici ve demokrat insanlar eskiden yaşanılan olayları unutmuş değiller. Komünistler, sosyal demokratlar, sendikacılar ve Yahudilerden sonra sıranın kendilerine de geldiğini yaşayarak gördükleri için bugün, tırmandırılmak istenen ırkçı, faşist tehlikeye karşı daha duyarlı daha kararlı karşı çıkıyorlar. Bunun son örneği, Hamburg'da Skinhead'ler tarafından öldürülen Ramazan Avcı olayında yaşandı. Çeşitli uluslardan 15 bin civarında insan Ramazan Avcı için düzenlenen mitingde biraraya gelerek ırkçılığı lanetledi, faşist tehlikeye karşı uyanık olduğunu gösterdi.

Hamburg yürüyüşü ırkçı örgütlere vurulan bir şamar olmuştur, ama o kadar... Günlük basına da yansıdığı gibi yürüyüşten bir-iki gün sonra Skinhead'ler yine Türkiyeli bir aileye saldırdılar, Duisburg'da Alman antifaşistlerinin örgütü olan VVN'e baskın yaptılar, Türkiyelilerin bir an önce F.Almanya'yı terketmelerini sağlamak için her türlü zorbalığa başvuracaklarını açıklayan bildirilerini legal olarak dağıttılar.

Bu noktada her ulustan demokrasi güçlerine düşen görev safları daha da sıklaştırmak, dayanışmayı ve dostluğu daha da geliştirmenin yollarını zorlamaktır. Öyleyse görev başına!

Danimarka'da Kürtçe anadil eğitimi

"Danimarka'daki Kürtçe konuşan göçmen işçi anababalar, eğer isterlerse, çocuklarının Kürtçe anadil eğitimi görmeleri olanağı vardır." Dört partiden oluşan, muhafazakâr koalisyon hükümetinde, Venstre Parti'nden Eğitim Bakanı olan Bertel Haarder'in mecliste, Radikal Parti milletvekili Bernhard Baunsgaard'ın yazılı sorusu üzerine, 22 Kasım'da vermiş olduğu yukardaki yanıt, bu konuda yapılan ilk resmi açıklama olması açısından son derece ilgi çekicidir.

Danimarka'da ilgili yasalar uyarınca, göçmen çocuklarının anadil eğitimi görebilmeleri için, belediyelerin gerekli olanakları sağlamaları zorunludur. Göçmen çocuklarının anadil eğitimi, okul saatleri dışında, haftada 4 saattir ve "serbest eğitim" uygulaması şeklinde yapılmaktadır.

Danimarka'da yaşayan 18 bin Türkiyeli göçmen işçinin yaklaşık yarısından fazlasının Kürt olmasına karşın, Kürt göçmen çocukları "anadil eğitimi" olarak Türkçe eğitim görmektedirler.

Eğitim bakanı yapmış olduğu açıklamada "Danimarka'daki ilgili yasalar uyarınca belediyelerin, göçmenlerin anadilleri geldikleri ülkedeki resmi dil olmasa bile, eğer ana-babaları isterlerse, çocuklarının kendi anadillerinde eğitim görmeleri olanağını sağlamak zorunda olduklarını" belirtti.

"Bir belediyede oturmakta olan 12 göçmen Kürt çocuğun ana-babasının sözkonusu belediyeye başvurarak, 'çocuklarının Kürtçe eğitim görmesini istediklerini' bildirmeleri halinde, belediyenin, gerekli olanakları hazırlayarak, Kürtçe anadil eğitimini başlatmasının yasal zorunluluk olduğunu" belirten Eğitim Bakanı, "ancak bu alanda öğretmen ve eğitim malzemesi bulabilmenin zor olduğu kanısında olduğunu" açıklamalarına ekledi.

Danimarka'daki Kürt-Türk demokrasi güçlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin bu alanda somut adımların atılabilmesi için gerekli girişimlerde bulunacakları ve en doğal insan hakkı olan "anadilde eğitim görebilme" hakkı ile ilgili çalışmalarını hızlandıracakları öğrenildi.

Günter Sare olayı

Hessen Eyaleti İçişleri Bakanlığı'nca hazırlatılan özel araştırma raporunda 28 Eylül 1985'te Neofaşist Alman Partisi'nin (NDP) toplantısını protesto ederken polis panzeri tarafından ezilen Günter Sare'nin ölümü olayında polis temize çıkarılmak isteniyor. Araştırma raporunda polis saldırısı "Neonazilerin korunması" olarak niteleniyor. Raporda panzer sürücüsü hakkında savcılık soruşturmasının devam ettiği söylenerek, polis hizmet ve denetiminin değiştirilmesi için bir neden görülmediği belirtiliyor.

Hess'ler affedilemez

● İlk kez bir Alman Devlet Başkanı Spandau'da tutuklu bulunan son Nazi savaş suçlusunun serbest bırakılması isteğinde bulundu.

F.Almanya Devlet Başkanı Richard von Weizsacker noel konuşmasında 91 yaşındaki tescilli nazi Rudolf Hess'in serbest bırakılmasını istedi. Bilindiği gibi Nazi cellatlarına kucak açan ABD ve Batı Avrupa ülkelerinin "insani" nedenlerle Hess'in serbest bırakılmasını bugüne dek defalarca gündeme getirmelerine karşılık, Sovyetler Birliği insanlığa karşı işlenen suçların üstüne sünger çekilemeyeceğini belirterek kararlılıkla karşı çıkıyor ve Hess'in tutukluluğu sürüyor.

F.Alman Devlet Başkanı'nın yaşlılığını öne sürerek serbest bırakılmasını istediği Rudolf Hess, Nazi Almanyası'nın önde gelen adamlarından ve Hitler'in en sadık dostlarındandır. Rudolf Hess Nürnberg Mahkemesi tarafından 1945'te savaş suçlusu olarak ömür boyu hapse mahkum edilmiştir.

F.Alman Devlet Başkanı Weizsacker'in Hess'in salıverilmesi isteği, Alman halkına ve milyonlarca evladını Nazi Almanyası'nın saldırganlığına karşı mücadelede yitirmiş dünya halklarına karşı saygısızlık olmakla kalmayıp, aynı zamanda neonazilere ve dünyanın çeşitli ülkelerinde kan döken faşistlere cesaret vermiştir.

Weizsacker'in konuşmasında Hess ile Nelson Mandela'ya özgürlük istemesi ibret vericidir. Güney Afrika'da ırkçılığa karşı on yıllardır hapiste onurlu direnişini sürdüren Nelson Mandela'nın özgürlüğünü elinden alanlar Hess gibileri değil midir? Nelson Mandela'yı hapiste tutanlar katil Hess'in serbest bırakılmasını isteyen riyakar "insancıllık"tan da destek alıyorlar.

SÖYLEŞİ

Mustafa Bekir

1986 F. Almanya'ya ne getirecek?

NEREYE giderseniz gidin âdet olmuştur: Bir yılın sonunda geçmiş yılın bir bilançosu çıkarılır. "Geride bıraktığımız yıl ne getirdi, ne götürdü?" veya "Gelecek yıl bakalım bize ne getirecek?" denir; "Yeni yılın sağlık, mutluluk ve başarı getirmesiyle" diye başlayan dileklerde bulunulur. Sanki âfetleri, mutlulukları, başarıları, başarısızlıkları yeni yıl getirir, yeni yıl götürürmüş gibi.

F.Almanya'da da geçmiş yılın çeşitli açılardan bilançosu çıkarıldı. Hatta yıl sonuna doğru Berlin Yabancılar Görevlisi'nin 1000 Türk gencini kapsayan bir anketi de açıklandı basına. Meğerim, Türk gençlerinin büyük bir çoğunluğu halinden memnunmuş!

Yayınlanan bilançolardan benim en çok ilgimi çeken "Ekonomik Gelişme ve İşyerleri" grafiği oldu. Grafik 1970-1985 yıllarında F.Almanya'daki durumu kapsıyor ve 1986 için de tahmin veriyordu. Kısaca özetleyiverelim grafiği:

1970 yılı itibarıyla ekonomik gelişme hızı (yani gayri safi ulusal gelir) % olarak +5,0 iken, binde hesabıyla işyerlerindeki artış oranı da +332 imiş.

1971'de GSUG +3,0'a, işyerleri de +161'e iniyor. Ama sayılar yine pozitif.

1972 ve 1973 yıllarında da her iki alanda artış var: GSUG +4,2'den +4,7'ye çıkıyor. İşyerleri de 1972'de —60'tan 1973'te +188'e yükseliyor.

Sonra geliyoruz 1974-75 yıllarına: Ekonomik durgunluk var, yani "Rezession"! Ekonomik gelişme 1975'te —1,4, işyerleri —751!

1979'a kadar sayılar yine tırmanıyor: GSUG +4,0, işyerleri +351.

1981-82 yıllarında ekonomide yine durgunluk var: 1981'de gelişme hızı 0, 1982'de —1,0; işyerlerindeki değişiklik ise —186, —441. Gerçi işyerlerindeki azalma 1983 yılında binde —397'a ulaşıyorsa da aynı yıl ekonomik gelişme +1,5'a erişiyor ve tırmanma halen devam ediyor. 1985'te ekonomik gelişme hızı +2,5 ve işyerlerindeki çoğalma binde +189.

Aynı sayıların 1986'da +3 ile binde +295 olacağı tahmin ediliyor. Yani 1986 yılı F.Almanya'ya İYİ ŞEYLER GETİRECEK, mutlu günler bahşedecek.

Başbakan H.Kohl de yeni yıl dolayısıyla yaptığı konuşmada bunu vurguladı. Olumlu gidişatı, hükümetin uyguladığı politikanın doğru oluşuna bağladı. Adam kendi koltuğuna bakacak tabii. Aslında bugün hükümette ister CDU/CSU olsun isterse SPD olsun gidişat olumludur. F. Almanya'da şu an, +3,0'lık bir gelişme hızı ve işyerlerinde binde +295'lık bir artışla, ülkeyi yönetmek o kadar kolaydır ki, kimi getirirseniz getirin yönetir bu ülkeyi.

Ancak, bilinen bir gerçek daha var ki, o da F.Almanya gibi ülkelerin her yedi yılda bir ekonomik durgunluğa girmesidir.

Kâhin değilim ama ben size söyleyeyim 1988-89'daki sayıları: Ekonomik gelişme —1,0, işyerlerindeki azalma oranı binde —400. 88'i 89'a bağlayan gece, o zaman artık kim başbakansa bize şunları söyleyecektir: "Uyguladığımız politika yanlış değildir, ancak dünyada bir tek F.Almanya yoktur. Ekonomik gidişat bugün F.Almanya'da kötüyse bu dünya ekonomik genel gidişatının bir sonucudur, bizim uyguladığımız politikanın yanlış oluşunun sonucu değildir". (Tabii burada "dünya"dan murat, "kapitalist" dünyadır; söylemeye gerek yok.)

Kısaca özetleyelim: "1986 F.Almanya'ya ne getirecek?" diye başlıkta sorduğumuz sorunun cevabı çok basittir. Alın elinize ekonomik gelişme bilançosunu, cevabını hemen alırsınız. Hem sadece 1986 için değil öteki yıllar için de.

1988'in şanssızlığı bir önceki ekonomik durgunluktan tam yedi yıl sonra gelmesidir; sistem böyle karar vermiş, n'apalım(?)

Reagan'ın Libya histerisi

27 Aralık 1985'te Roma ve Viyana havaalanlarındaki terör eylemlerini bahane eden Reagan yönetimi, bir kere daha Libya'ya karşı saldırı hazırlıklarına girişmiş bulunuyor. Libya hükümetinin sözkonusu ve benzer eylemlerle ilgisi olmadığını açıklamasına rağmen ABD, önce ekonomik yaptırım kararı aldı ve Ocak ayının son günlerinde de Sidra körfezi açıklarında Libya'ya karşı bir "sinir harbi" başlattı. Hatırlanacağı gibi geçtiğimiz yaz aylarında Başkan Reagan Libya'yı "terörist" ilan etmiş ve "teröre karşı terör" maskesi ile bu ülkeye karşı düşmanca politikasını bir kez daha sergilemişti.

1 Eylül 1969'dan önce petrol kaynaklarına sahip Libya topraklarında yaşadığı "altın çağı" unutamayan emperyalizm, o günden bu yana Libya'ya karşı sürdürdüğü düşmanlığı , Reagan yönetimiyle birlikte ilan edilmemiş bir savaşa dönüştürmüş bulunuyor.

Uluslararası hukuk ve diplomasi kurallarını hiçe sayarak, Libya lideri Kaddafi'yi "kanun kaçağı" ilan eden Reagan'ın yanısıra, ABD'li işadamlarının Kaddafi'nin başına ödül koymaları türünden pervasızlıkları, ABD'de yaratılan "Libya histerisi"nin boyutlarını göstermeye yeterlidir.

ABD'nin bir yandan bir türlü hazmedemediği Libya'daki ilerici gelişmeleri gözden düşürerek, bu ülkeyi tecrit etmek, diğer yandan bu yolla Akdeniz ve Ortadoğu'da Amerikan askeri-siyasi nüfuzunu pekiştirmek üzere bu ülkeye yönelik provokasyonları birbirini izliyor. Bu konuda baş işbirlikçisi de kuşkusuz İsrail.

Libya lideri Kaddafi

Ancak Reagan'ın Libya'ya yönelttiği saldırganlık NATO müttefiklerinden dahi destek bulmadı ve Libya'yı tecrit etmek isterken,Reagan yönemi kendisi tecrit oldu. Libya ile yoğun ticari-ekonomik ilişkiler içinde bulunan Batı Avrupa ülkeleri Reagan'ın ekonomik ambargo önerisine karşı çıktılar.

Bu arada ABD'deki Libya mal varlığını donduran Reagan yönetimi Libya'da çalışan ABD yurttaşlarını da hapis cezası tehdidiyle ülkeye dönmeye çağırdı. Ancak ekonomik yaptırımların etkisi ABD'de de hemen duyuldu. Reagan'ın yaptırım kararlarını hep birlikte protesto eden Arap ülkelerinin Amerikan bankalarındaki hesaplarını çektikleri haberinin borsada yarattığı panik sonucu, borsada 1929 krizinden bu yana en büyük sıkıntı yaşandı, dolar Avrupa ülkelerinin para birimleri karşısında değer kaybetti.

Bu arada Washington Post gazetesinde yayınlanan bir haberde Libya'ya karşı CIA ve diğer istihbarat örgütleri tarafından hazırlanan ve Reagan tarafından onaylanan bir "gizli plan" açıklandı. "Plan" Libya'nın bölgesel bir çatışma içine çekilmesini ve bundan yararlanılarak Libya yönetiminin devrilmesini hedefliyor.

Libya'ya yönelen saldırı, gerçek teröristin kim olduğunu tüm dünyaya bir kez daha göstermektedir.

«Kusura bakma Rambo»

New Republic dergisinin kapağı

Amerikan *The New Rebuplic* dergisinin kapağında Rambo filminden bir karenin yanında şöyle yazıyor: "Kusura bakma Rambo, Vietnam'da Hiç Savaş Esiri Yok".

Gerçekten de 1973 Paris anlaşmasından sonra Vietnam'daki 591 Amerikalı savaş esiri ülkelerine gönderilmiş ve 1976'da aralarında başkan Ford da olmak üzere elli kadar önde gelen kişinin katıldığı araştırma komisyonu 15 ay süren çalışmalarından sonra "Güneydoğu Asya'da ya da başka bir yerde savaş esiri olarak tutuklu Amerikalı bulunmadığı" sonucuna varmıştı. Ama 1982'de Reagan'ın savaş esirleri konusunu tekrar gündeme getirmesi ve 1984'te "bazı Amerikan askerlerinin hâlâ kurtarılabileceğini" söylemesi ile Rambolara da gün doğdu. Bunların bir kısmı Vietnam topraklarına sızmaya çalışırken yakalandı, mahkum olduysa da kışkırtmalar sürüyor.

Yeşil Watergate

F.Almanya'da ilericilerin, barış yanlılarının, hatta sosyalist ülkeleri ziyaret eden ya da bu ülkelerdeki tanıdıklarından mektup alanların izlendiği hatta haklarında dosyalar tutulduğu, Federal Anayasayı Koruma Örgütü'nün "anayasa düşmanları"nın soluğunu dinlediği bugüne kadar defalarca yazıldı. Ancak geçtiğimiz günlerde, bizzat Bundestag üyesi, yani genel oyla seçilmiş Yeşiller'in temsilcilerinin meclisteki gizli istihbarat bütçesi ile ilgili oturumlara sokulmaması kararı konuya yeni bir boyut kazandırdı.

Yeşiller'in büyük bir kısmının Federal Anayasayı Koruma Örgütü tarafından izlendiği, telefonlarının dinlendiği, görüştükleri kişilerin tespit edildiği geçtiğimiz noel öncesi gazetelerde yeraldı. Gizli polisin Yeşiller'in izlenmesi konusunda kendi başına hareket etmediği, İçişleri Bakanlığı'nın üst düzey yetkililerinden CSU'lu Carl-Dieter Spranger'den talimat aldığını F.Alman gizli servisi direktör yardımcısı Stefan Pelny doğruladı. ABD'deki Watergate skandalını aratmayan bu açıklamaların ardından bu kez de Bundestag'da gerici partiler bir karar alarak Yeşiller'in istihbarat örgütü bütçesinin tartışmalarına katılmasını engellediler, mahkeme de parlamentonun kendi içinde böyle bir karar alabileceğini söyleyerek Yeşiller'in başvurusuna aleyhte cevap verdi.

"Parlamenter dokunulmazlığa" sahip, genel oyla seçilmiş Yeşiller'in karşılaştıkları durum, burjuva demokrasisinin içyüzünü çarpıcı biçimde bir kez daha sergilemiş oldu.

Cuntacı generallerin korkusu

Pinochet

Arjantin'de 1985 Nisan'ında başlayıp Aralık ayında sonuçlanan cuntacı generallerin yargılanması diğer ülkelerdeki askeri faşist cuntacıları telaşlandırdı, sonlarını göstererek korkuttu.

Ömür boyu hapse mahkum olan General J.Videla 1976'dan 1981'e kadar devlet başkanıydı. Yine müebbet hapse mahkum olan Amiral E. Massera ise 1976-78 yılları arasında Deniz Kuvvetleri Komutanı ve cunta üyesiydi. Batı basınında yeralan haberlerde Şili'deki yönetimin "komşu"sunda süren bu dava boyunca uykularının kaçtığı ve mahkemenin seyrini Arjantin silahlı kuvvetlerindeki ilişkileri vasıtasıyla çok yakından ve diken üstünde izlediği belirtiliyor. Amiral Emilio Massera'nın savunma metninin ise Şili'de komutanlardan kabine üyelerine kadar elden ele dolaştığı yine alınan haberler arasında. Massera'nın savunması 1970 sonları ve 1980 başlarında halk hareketlerine karşı sürdürülen yöntemleri haklı çıkarmaya çalışıyor. Savunmaya duyulan ilgi nedensiz değil, çünkü onlara da bir gün lâzım olacak!

Guatemala halkının demokrasi mücadelesi yükseliyor

Guatemala'da Aralık 1985 seçimlerinde devlet başkanlığına seçilen Hristiyan Demokrat Vinicio Cerezo Arevalo Ocak ayı içerisinde göreve başladı. 30 yılı aşkın bir süredir (1966-70 arası kısa bir dönem dışında) sürekli askeri yönetimle idare edilen ülkede Aralık 1985 seçimlerine sol muhalefet partilerinin katılmasına izin verilmedi.

1954 yılında ilerici Jacobo Arbenz iktidarının CIA darbesiyle devrilmesinden bu yana ağır baskıların yaşandığı Guatemala'da, geçen süre içerisinde 100 binden fazla insan öldürüldü, 85 bin kişi kaçırıldı. İnsan hakları örgütlerinin raporlarına göre son beş yılda "kaybolan"ların sayısı 38 bini buluyor.

Bir Orta Amerika ülkesi olan Guatemala'da 7,5 milyonluk nüfusun büyük çoğunluğunu Maya asıllı yerliler oluşturuyor. Bunların yaklaşık yarım milyonu yerlerinden yurtlarından sürülmüş olup, 200 bini sınırı geçerek Meksika'ya sığınmış, 100 bin kadarı da Guatemala ordusunun kurduğu "örnek köyler"de oturmaya mecbur edilmiş bulunuyor. Özellikle 1981'de iktidarı alan diktatör Rios Montt zamanında yerliler büyük kitleler halinde katledildiler.

Yoksulluğun çok ağır biçimde hissedildiği ülkede toprakların yaklaşık %60'ına nüfusun yalnızca %4,2'si sahip. Nüfusun 3/4'ü yoksulluk sınırının altında yaşıyor, ortalama ömür süresi kentte 43, kırsal bölgelerde ise 38 yıl. Kent nüfusunun %39'dan fazlasının aşırı yoksulluk içinde yaşadığı ülkede, her yıl kuzeyden güneye bir milyon civarında mevsimlik işçi göçü olmaktadır. Çalışabilecek durumda olan işgücünün %60'ı işsizdir. İşsizlik kadınlar arasında daha da yaygındır. Başkentte çalışan kadınların %54 kadarı evlerde hizmetçilik yapmaktadır. Nüfusun %70'inin yıllık ortalama geliri sadece 42 dolardır.

Her beş aileden dördünün tam anlamıyla sefalet içinde yaşadığı Guatemala'da her 3600 kişiye bir doktor düşmektedir ve doktorların %80'i büyük kentlerde toplandığı için bu oran kırlık yerlerde her 23 bin kişiye bir doktordur. Okur yazar olmayanların okuma çağındaki nüfusa oranı %54 olup, bu oran yerliler arasında %96'ya ulaşmaktadır.

Kırsal alanda reşit olan her erkek, ordunun solcu gerillalara karşı kurduğu "sivil muhafızlar"a katılmaya zorlanmakta ve bu muhafızların sayısı ülke nüfusunun onda birine -700 bin kişiye- ulaşmış bulunmaktadır.

Ağır baskılara rağmen özgürlük ve demokrasi bilincinin yok edilemediği Guatemala'da diktatörlükler halkın mücadelesini bastıramadı. 100'den fazla profesörün ve rektör Raul Reeves'in katledildiği San Carlos Üniversitesi'nde öğrenciler Paskalya törenlerini diktatörlüğü eleştiren, kukla hükümetle alay eden foruma dönüştürdüler. Bu törenler ilk defa 1983'te, öğrenci liderlerinin çoğu katledildiği için yapılamadı. 1970'lerden itibaren tüm baskılara rağmen güçlerini toparlayan tarım işçileri onbinlerce kişinin katıldığı grevlerle güçlerini gösterdiler.

1977-1978'de ise işçi-işveren ilişkileri çok sert çatışmalarla geçti. İşverenlerin özel muhafızları, polis, "ölüm mangaları" ve ordunun döktüğü kana rağmen, işçilerin örgütlenmesi engellenemedi. Ulusal İşçi Konfederasyonu (CONUS) daha da güçlendi. İşçi liderlerinin diktatörlük tarafından sürekli katledilmesi nedeniyle sendikal faaliyetin sekteye uğramaması için sürekli devir halinde olan bir yöneticilik mekanizması kuruldu. 1 Mayıs, en son 1980'de kitlesel olarak kutlandı ve gösteriyi düzenleyenlerden 90 kişi o gün "kayboldu". Geçtiğimiz yılda ise 1 Mayıs'ı işçiler fabrikalarda kendi aralarında kutladılar.

1821'de sömürgeci İspanyol yönetiminden bağımsızlığını kazanan Guatemala'da halk, "Bağımsızlık Günü" olan 15 Eylül'de ülkelerinin bağımsız olmadığını vurgulayarak , hükümet törenlerini protesto ediyor. Ve ordunun kırıp geçirdiği köylerde 1962'den beri gerilla savaşı veriliyor. 4 gerilla grubu 1982'de birleşerek Guatemala Ulusal Devrimci Birliği'ni (URNG) kurdu.

Son iki yıldır iktidarda olan General Mejia Victores, halkın yükselen demokrasi talebini Temmuz 1984'teki göstermelik seçimlerle geçiştirmek istedi. Ama gerçek muhalefet partilerinin katılmalarına izin verilmeyen bu seçimleri halk boykot etti. Seçmenlerin toplam %59,5'i şu ya da bu yöntemle oy kullanmadı. Geçtiğimiz Aralık ayında yapılan seçimlerde ise Hristiyan Demokrat Arevalo ilk turda oyların ancak %39'unu aldı ve ancak ikinci turda seçilebildi. Ülkede çıkacak "en ufak karışıklıkta" el koymaya hazır olduğunu belirten ordunun yanısıra iktidarı devralırken Cerezo Arevalo, Guatemala halkının ve komşu Latin Amerika halklarının toplumsal muhalefetini gözönünde tutarak insan haklarının korunması, ekonomik durumun iyileştirilmesi vb. vaatlerde bulundu ve dış politikada "aktif tarafsızlık" politikası izleyeceğini belirterek Nikaragua ve diğer Orta Amerika ülkelerini ziyaret etti.

Guatemala'da demokrasinin gerçek kazanımları halkın yükselen mücadelesi ile gelecek.

Guatamala'da devlet terörü birçok kişinin Meksikaya sığınmasına sebep oldu. İşte bir anne ve çocuğu.

kısa kısa kısa kısa kısa kısa kısa kısa

BARIŞ VE SOSYALİZM İÇİN KİTLE GÖSTERİSİ
ROSA LUXEMBURG VE KARL LİEBKNECHT ANILDI

●12 Ocak pazar günü 250 bin Berlinli geleneksel mücadele gösterisinde biraraya geldiler ve Berlin Friedrichsfeld'deki anma yerinde, 67 yıl önce katledilen Alman işçi hareketinin önderleri ve KPD'nin kurucuları Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'a saygı gösterisinde bulundular.

Alman Sosyalist Birlik Partisi (SED) Genel Sekreteri Erich Honecker'in de bulunduğu gösteriye katılanlar bir yürüyüş yaptılar.

Anma yerinde SED MK Politbüro üyesi ve Berlin yönetimi Birinci Sekreteri Günter Schabowski bir konuşma yaptı. Schabowski konuşmasında şöyle diyordu: "Büyük önder savaşçılarımız Karl ve Rosa'nın ruhunda sosyalist devrimimizi başarıya ulaştırdık ve işçi-köylü ittifakımızın oluşmasıyla yenilmez kıldık. Karl ve Rosa'nın vasiyeti iş, ekmek ve barış için mücadelemizdir. Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un bayraklarına yazılı olan şey sosyalist toplumumuzun çehresini belirtiyor: Gerçek insanlık, özgürlük, sosyal güvenlik, eşitlik, barış."

ABD'DEN GÖRÜNTÜLER

● ABD'de uyuşturucu maddelerin kullanımını önleme konusunda çalışmalar yapan Amerikan Aile Enstitüsü'nün 21 eyalette 10-18 yaş arası öğrencilerle ilgili yaptığı bir araştırma sonucu yaklaşık 3 milyon öğrencinin marihuana içtiği belirlendi. 10-13 yaş arası 500 binin üzerinde öğrenci ise haftada en az bir kez sarhoş olduklarını itiraf ettiler. Kokain çektiğini gizlemeyenlerin sayısı ise yine 500 bini buluyor. Kısacası ABD'de her beş öğrenciden biri haftada bir kez sarhoş oluyor, her dört öğrenciden biri ise marihuana içiyor.

●ABD'de 16 yaşına gelmiş bir genç 16 yıllık yaşamı boyunca ortalama 20 bin saat televizyon seyrediyor ve bu süre içinde ekranda 200 bin şiddet olayına tanık oluyor. Bunların 50 bini ise cinayet. Bu rakamlar Illinois eyaletinden senatör Paul Simon tarafından yaptırılan "Televizyonda Şiddet" konulu istatistiki bir araştırma sonucu tespit edilmiş. Televizyondaki şiddet içerikli yayınların Reagan yönetiminde 1980'den beri % 100 arttığı belirtilen araştırma sonuçlarına göre 1985 yılının Ocak-Nisan ayları arasında televizyonların akşam yayınlarında saatte 13.8 şiddet olayının seyredildiği de açıklanıyor.

BANGLADEŞ'TE KISIRLAŞTIRMA

●Bangladeş'te geçtiğimiz yıl meydana gelen sel felaketlerinden sonra gerekli yiyecek maddelerinin dağıtımı sırasında kadınlardan önce kısırlaştırılmaya hazır olduklarını onaylamalarının istendiği ve ancak bu onay alındıktan sonra yiyecek yardımı yapıldığı İngiliz yardım ekibinde çalışanlar tarafından ortaya çıkarıldı. Tahminlere göre sırf bu yüzden bazı bölgelerde kısırlaştırma oranı % 80'e varıyor. Bu işin sorumlusu ise ülkedeki yaygın doğum kontrolü projesini denetleyen Washington'daki Dünya Bankası. Ameliyat ve sonrası hakkında yapılan yetersiz açıklamalarla, kısırlaştırılan kadınlara bu cerrahi müdahale kader olarak kabul ettirilmeye çalışılıyor. Kişi başına 145 Dolar yıllık gelirle dünyanın en fakir ülkelerinden olan Bangladeş'te çocuklar ailenin bir çeşit yaşam sigortası sayılıyorlar. Ayrıca ülkede geleneklere göre bir erkeğin çocuk doğuramayacak bir kadınla evlenmesi sözkonusu değil.

Ölümünün 130. yılında

Heinrich Heine

Heine, Karl ve Jenny Marx ile (1843-1844)

❝ *12 yıl ayrılıktan sonra, ilk olarak yurduna yaptığı geziden geri dönmüştür Heine (1843).*

Kapalı, yağmurlu bir günde, yayıncı Arnold Ruge, yanında genç bir arkadaşı ile ziyaretine gelir.

"Sizi ünlü bir yurttaşınızlâ tanıştıracağım" der,

"Rhein bölgesinin umudu, Prusyalıların ve Monarşist'lerin 'korkulu rüyası': Doktor Karl Marx!

Tanışıklıkları böyle başlar.

"Kızıl Doktor" bu sırada 24 yaşındadır. Sıkı ve içtenlikli el sıkışı, gözlerindeki meraklı, sempati uyandıran, zeki yaramaz çocuk bakışı ile genç adam Heine'yi etkilemiştir. Hemen konuşmaya ve tartışmaya girerler...

Konuşmasındaki Rhein aksanı, Heine'nin duyarlı kulağına müzik gibi gelir. Yalnız dili değil, genç adamın düşünceleri, tasarıları son kerte ilginçtir... Üstelik yazın ve şiir dünyasının da yabancısı değildir. Heine yapıtlarını tam, şiirindeki espriyi eksiksiz olarak kavramıştır. Bu karşılıklı anlayış onları yakınlaştırır. Güzel bir arkadaşlık kurarlar.

Hemen hergün birbirlerini görürler...

Büyük ozan ve genç filozof söyleşirler, söyleşirler.

Konuları yalnız dünyagörüşü ve anlayışları, yapılması gereken işler değil, aynı zamanda şiir ve edebiyattır.

Marx, Heine'den "savaş arkadaşım" diye sözeder. "Bir büyük ozanın, insanlığın iyiliği uğruna savaşması ne güzel şey!" der, "ne demiş Goethe: Sözcükler silahtır, öldürmeyen, iyi eden silahlar..."

"Sizin (Kış Masalı)nızda da ben, bu iyi eden gücü sezinliyorum. Bu şiir bana, gelecek baharı müjdeliyor..."

Heine, neredeyse oğlu yaşındaki genç devrimciye değer ve önem verir, çok görüşte beraberdirler. Dostlukları Heine'nin ölümüne dek sürer. ❞

"Heine'nin Seçilmiş Mektupları" (Düşün Yayınevi, İst. 1983) adlı kitaba çevirmen M. Togar'ın yazdığı girişten alınmıştır.

Alman edebiyatının en ünlü isimlerinden Heinrich Heine 1797 yılında Düsseldorf kentinde dünyaya geldi. Lise öğrenimini burada tamamlayan Heine 19 yaşında amcasının Hamburg'daki bankasında çalışmaya başladı.

Genç Heinrich bu yıllarda amcasının kızına aşık oldu. Ne var ki bu duyguları karşılık bulamadı, onu mutsuzluğa ve karamsarlığa sürükledi. İlk şiirlerinde bu ümitsiz aşk yansır.

H.Heine zengin bir işadamı olan amcasının desteği ile Bonn'da hukuk öğrenimine başladı. Öğrenim yıllarında pekçok ünlü, tarihçi, bilimadamı, şair, hukuk bilgini kişilerle tanıştı, onlarla dostluklar kurdu. 1821-1823 yılları arasında öğrenimine Berlin'de devam etti. Bu yıllarda Heine hukuktan çok felsefe ve edebiyatla uğraştı. Ünlü filozof Hegel'in öğrencisi oldu. İlk şiir kitabını (1822) bu yıllarda yayınlandı. 1823 yılında Cuxhaven'e ailesinin yanına dönen Heine başta Almanya olmak üzere Avrupa'nın hemen tüm büyük ülke ve kentlerini dolaştı, kıtanın edebiyat, sanat ve bilim çevreleriyle ilişkiler kurdu, kültürel gelişimini sürdürdü.

1824 yılında Göttingen'e gelen Heine, o yılın eylül ayında Thüringen'e uğrar. Orada ünlü şair Goethe ile tanışır. 1825 yılında Gottingen'de hukuk sınavlarını başarı ile verir. Ancak hıristiyan olmadığı için —ailesi Yahudidir— avukatlık yapmasına izin verilmez. Bunun üzerine Heine dinini değiştirerek hıristiyan-protestan olur. O, bu durumunu "Avrupa kültürüne bir giriş bileti aldım" diyerek alaya alır.

1827 yılında Londra'ya giden Heine, Londra dönüşü Münih'te bir gazetede çalışmaya başlar. 1831 yılına kadar, Hamburg, Postdam, Berlin, Helgoland'ı dolaşır. 1831 yılında Paris'e yerleşir. Paris'te bir Alman gazetesinin muhabirliğini yapan Heine, Paris'in kültür ve sanat yaşantısında kendine iyi bir yer edinir. Pekçok ünlü yazar, şair, ressam ve bilimadamıyla dostluk kurar. Bunlar arasında Hugo, Balzac, Dumas, Börne, Beranger, George Sand da vardır. Paris, ünlü şairin hayatında önemli bir yere ve etkiye sahiptir. 1841 yılında Paris'te evlenen Heine, yakalandığı omurilik vereminden kurtulamayarak 17 Şubat 1856 yılında Paris'te ölür.

Kısa yaşamını özetlediğimiz Heinrich Heine, şiirlerinde halkın folklorik değerlerini ustaca kullanmasını bilmiş, bu yüzden şiirleri halkın dilinde uzun yıllardan beri söylenen bir türkü olmuştur. Ünlü Alman müzisyenlerinden Schubert, Schumann, Brhams onun şiirlerinin bestelenmesini ve kuşaktan kuşağa söylenmesini sağlamışlardır. Gerçekten de Heine şiirlerindeki gücünü halk lirizminin duru kaynağından beslenmiş, onları Alman halk şiir, masal ve efsanelerinin özü ile yoğurmasını bilmiştir. Onun şarkıları halk tarafından kolayca anlaşılan bir duruluk ve sadelik taşır.

Heinrich Heine bir şair olarak adı Alman edebiyatında Goethe ile anılırken, onun gazetecilik mesleğine getirdiği yenilik ve kalıp bu alandaki öncülüğünü tartışmasız kıldı. O açtığı polemiklerle, toplumun çürüyen yanlarını eleştirdi, onları alaya aldı. Düzyazıdaki üslubu şiirlerinin aksine sert eleştirileri içerdi. Çağının aydını olma ve aydın olarak toplumsal işlevini kavramada tereddüte düşmedi. Düz yazılarında düşünce ve özgürlüğün ateşli bir savunucusu oldu. Edebiyat ekolünde Fıkra ve Gezi türlerinin doğmasına öncülük etti. Bu türün en güzel örneklerini "Seyahat Tabloları" eseri ile verdi. Polemik, Heine'de bir sanat türü haline geldi. Edebiyatta idealist akıma hücum edenlerin başında yer alır Heine.

MARX VE HEİNE

Heine'nin Marx'la dostluğundan özellikle söz edilmelidir. Genç Hegelcilerden Moses Hess 1841'de bir arkadaşına yazdığı mektupta Karl Marx'ı şöyle anlatıyordu: "Rousseau, Voltaire, Halbach, Lessing, Heine ve Hegel'in tek bir kişilikte birleştiğini düşün; *birleştiğini* diyorum, mekanik olarak karıştığını değil."

Marx'la Heine 1843 yılında tanıştılar ve güçlü dostlukları Heine'nin ölümüne kadar sürdü. Marx, Heine'den "savaş arkadaşım" diye söz eder. Heine, Marx'ın çıkardığı yayınlarda yer alır ve sanatçı gücünü mücadele içerisinde ortaya koyar. Şubat 1944'te Paris'te yayımlanan *Deutsch-Französiche Jahrbücher*'de olsun, *Vorwarts*'ta olsun, Heine genç dostunun yanıbaşındadır. Marx ailesinin Paris'teki en yakın dostudur. Yayınlardan dolayı Marx'la Heine'nin Prusya topraklarına girdikleri an tutuklanmaları sözkonusudur. Sonra Marx, Paris'te de kalmayacaktır. Bu kentten ayrılırken, Heine'ye, "burada geride bıraktıklarım arasında, Heine, en güç olan senden ayrılmak" der, "seni yanımda götürmeyi ne kadar isterdim".

Ölümüne kadar Heine, insan, bilimadamı ve devrimci olarak Marx'a karşı derin bir saygı besledi. 1856'da ölümünden kısa bir süre önce, "Alman komünistlerinin önderlerinin Almanya'daki en yetkin beyinler ve en enerjik kişiler" olduğunu ve geleceğin de ülkede "gerçekten canlı olan bu yegane insanlara" ait olduğunu söyleyecekti.

H.Heine, aramızdan ayrılalı bugün 130 yıl oluyor. Ancak başta Alman halkı olmak üzere bütün dünya bu ölümsüz ozanı bugün de gönüllerinde yaşatıyorlar. Arkada bıraktığı "Şarkılar Kitabı", "Almanya, Bir Kış Masalı", "Atta Trol" ve "Romanzero" onun ölümsüzleşen eserleri ve insanlığa armağan ettiği kültür miraslarıdır.

SON DEYİŞ

Tarlada buğday sapları gibi
Büyür, dalgalanır insan zihninde
Düşünceler.
Aşkın ince düşünceleriyse
Buğdaylar arasında neşeli açan
Kırmızı, mavi çiçeklere benzer.

Kırmızı, mavi çiçekler!
Ters, aksi orakçı fırlatır atar sizi,
Döven gibi odunlar ezer geçer alaycı,
Meteliksiz yolcu bile
Bakar, içi açılır da
Sallar başını, eh işte bir yabani bitki,
Der geçer size.
Çiçeklerden taç ören
Genç köylü kadınsa
Hayrandır, koparır
Süsler güzel saçlarını sizinle,
Koşar dans edilen yere:
Islık, keman seslerinin yankılandığı;
Yahut gider sessiz kayın ağacına,
Kemanlardan, ıslıklardan, orada
Sevgilinin sesi de tatlı.

H. Heine (Çev: B. Necatigil)

Büyükler için çocuk şiirleri

Yıldızlar konuşur mu?

Tayfun DEMİR

"Erlangen Şiirleri", "Kapıkule Nerede", "Yaşamı Kuşatmak", "Sensiz Her Kentim Bir Çöl Yalnızlığıdır" ve "Adresinde Yoktur" adlı yapıtlarıyla tanıdığımız Habib Bektaş, bu kez de aynı derin duyarlığıyla bir çocuğun; oğlunun düşünsel boyutlarından damıttığı şiirlerle yoğun bir insanlık sorgulamasına yöneliyor.

"Her çocuk gibi, oğlum Ozan Yüksel de, konuşmaya sorularla başladı. Bu sorulardaki şiirsel özellikler ilgimi çekti. Ama bu şiirsellik deyişteki teknik yapıdan çok içerikteydi: Çocuksu saflık, dünyamıza tarafsız bakış, içtenlik bu soru ve yorumların şiir olduğunu söylüyordu bana. Notlar almaya başladım... Çalışma ilerledikçe kendimi oğlumun dünyasına daha yakın hissettim. Yaşadığım, izlediğim ve düşündüğüm kimi şeyleri, oğlum adına yazdım; oğlum da böyle düşünürdü, dedim...'

İzlerini "Adresinde Yoktur"da sürdüğümüz bu yeni duyarlık "Oğlumun Doğum Günü" şiirinde "bildik deniz kıyılarına çıkarır" şairi. "En güzel insanlar/Çocukturlar biraz"ı izleyen son üç şiir, gelecek ürünlerin "yarına özdeş kılınmış" bir sevdanın şiirleri olacağının habercisiydiler. Artık "Ve ben yaşarım/yaşamak zorundayım/su içerim/ekmek yerim/ne intiharım biter/ne sevdam", bu sancılı hüzün bir yol ayrımındadır: "Çocuklar ancak/en güzel şiirleri yazabilirler."

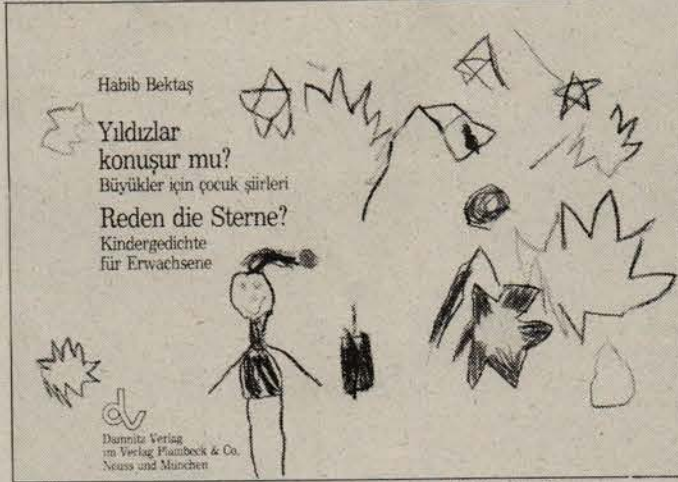
Günü, işi gereği geceleri de ekmeğin peşinde koşan bir insan için kolay değildir şairlik: Yaşamı bir sözcük sorunu olarak almak, bununla yetinmek. "Baba/neden bana başka gülüyorsun/müşterilerine başka/senin müşterin olmayacağım ben/olmayacağım/çocuğun olarak kalacağım hep" şairi yenik kılan bir sorgulamanın başlangıcıdır. Günü ve geceleri alan ekmek savaşının dışında, şairliğin dışında bir de babadır Habib Bektaş. Parçalanmış bir yaşamın acılarını kuşanmıştır.

Yaşamını bütünüyle yazmak eyleminin içinde sürdürebilmeyi başarmış bir büyük ozan, Bosquet "Benim derin gerçeklerim benim sözcüklerimdir: Küçük bir gövdesel gerçek olarak diyebilirim ki, sonsuz bir dilde yerim var. Yazdığım şey için gereksizim ben. Şiir ozanını yaratır. Okur şiiri sürdürür. Okur ozanı bulur." diyor.

Oysa geleneksel değerlerle yaşanmış yılların dönüşü olanaksız kılan bir boyutunda; özgeçmişini bir sözcük sorunu olarak açıklaması zordur Habib Bektaş'ın. O, "Gerisi iskelet ve ter, gerisi son derece önemsizdir." diyemez.

Belki de bu nedenledir onun şiirlerinde; dilci bir özenden çok, "zorunlu bir yaşamın keskinleştirdiği duyarlığın" bize yakın gelişi.

"YILDIZLAR KONUŞUR MU?" Bir Önsöz'le "Sonsöz Yerine" arasında kırk iki şiir. "Küçük bir ev çizdi çocuk/kocaman boyadı kapısını/damın üzerinde güneş/yol kıyısında ağaçlar/sonra anlattı: büyük yaptım kapısını/herkes/girebilsin evime".

Habib Bektaş: Yıldızlar Konuşur mu?

Kırk iki şiirde tüm yaşamı, sessizce kabullendiğimiz, bizim bildiğimiz, öylesine benimsediğimiz bir dolu kavramı kıyasıya bir sorguya tutuş. "Askerler baba/ne yaparlar/çalışınca/baba/konuş/susma/susma baba".

Çocuk duyarlığına yönelişle gelen bir kendini yeniden yargılama da uç veriyor Bektaş'ın yeni şiirlerinde. "Büyükler İçin Çocuk Şiirleri" alt başlığıyla yayınlanan "Yıldızlar Konuşur Mu?"da, yeni okurlarına; çocuklara daha özenli bir dil ve anlatımla ulaşmak istiyor Habib Bektaş. Biliyor çocukların ustalığını: "İşçiler/en güzel çocuklardır/çocuklar ancak/yarının dünyasını kurabilirler" derken "bilinci devşirenleri elbet" gibi bir açıklamayı çıkarıyor şiirinden.

"Sabahları baba/sakın asma suratını/güneş sırf senin değil ki/hepimizin/ya darılırsa" şiirinin yeraldığı sayfada Ozan Yüksel Bektaş'ın (şairin oğlu) "Babamın asık suratı" adlı resmi yer alıyor. Ozan Yüksel, tüm kitabı resimlemiş aslında. Ancak "Babamın asık suratı", şairi böylesi bir şiire yönelten öfkeli ilişkinin boyutlarını açıklıyor bize. "Allahın Gözleri" adlı şiirinde yeniden karşılaşıyoruz aynı resimle. Bu kez çocuk duyarlığından damıtılmış bir özdeşleştirme göndermesiyle.

"Baba bak/yaptım işte/en sonunda/allah'ın resmini/işte/şu eli/gece uyurken/beni hep okşayan".

Yurt dışında oluşmaya başlayan yazınımızın çocuk duyarlığını konu alan ilk başarılı örneği olarak "Yıldızlar Konuşur mu?"yu çok seveceksiniz.

Dağyeli Yayınevi'nin son iki yayını "Koca Sapmalar" ve "Orhan Veli-Garip"de olduğu gibi "Yıldızlar Konuşur mu?" da iki dilde. Giderek iki dilli bir toplum olmaya yol alırken, bu incelikli tavır da bir başka sevincin kaynağı oluyor kuşkusuz.

antifaşist sanat

1935 Fısıltı ve kulak verme

1934 Gestapo evde

Lea Grundig (1906-1977)

Dresdner Sanat Akademisi'nde eğitim gören Lea Grundig 1926'da KPD üyesi olmuş, eşi Hans Grundig'le birlikte Hitler Almanyasında güçlü anti-faşist çizgi ve resimleriyle faşizm altında insanların günlük yaşamını yansıtmıştır. 2 yıl süren tutukluluktan sonra 1939'da Filistin'e göç eden Lea Grundig, çalışmalarını sürdürdü, "Anti-faşist Alfabe" ve "Ölümün Vadisi" bu ürünleri arasındadır. 1945'te faşizmin yenilgisinin ardından Dresden'e döndü ve yaşamını orada sürdürdü. Portre çalışmalarının önemli konuları, işçiler ve aileleriydi. Ayrıca faşizm altında kadınların hayatı, savaş tehdidi, gamalı haç altında hayat vb. konuları da işledi.

Saniyede 550 kitap

●Sovyetler Birliği'nde saniyede 550 kitap basılıyor. Son yıllarda basılan kitap sayısı yılda 85 bin'e, bu kitapların toplam nüshaları ise 2 milyara ulaşmış bulunuyor.

●Sovyet iktidarından bu yana yaklaşık 3,5 milyon kitap ve broşür yayımlandı. 159 dilde basılan bu kitap ve broşürlerin toplam tirajı 60 milyarı buluyor. Kitapların ortalama tirajı yüzyılın başında 3300 dolayında iken, şimdi 40 bin'in üzerindedir.

●UNESCO verilerine göre bugün dünyadaki her dört kitaptan biri Sovyet kitabıdır. Sovyetler Birliği'nde dünya nüfusunun % 7'si yaşıyor, buna karşılık dünyadaki toplam basımın % 14'ünü Sovyetler gerçekleştiriyor.

ÇOCUK KİTAPLARI:

●Sovyetler Birliği'ndeki her dört kitaptan biri çocuk kitabıdır.

●Çocuk kitapları 70 yayınevi tarafından 70 dilde basılıyor ve 5-10 kopek gibi son derece ucuz bir fiyatla satılıyor.

●Sovyet iktidarı yıllarında 123 bin çocuk kitabının 9 milyar 568 milyon kopyası basıldı. Sovyet çocuk kitapları yayınevi "Detskaja Literatura" yılda 600 kitabı, 200 milyon adet basıyor. Bu yayınevi II. Dünya Savaşı sırasında da çocuklar için kitap basmayı sürdüren yayınevlerindendi. O sırada 509 adet çocuk kitabının 25 milyon adet baskısı yapılmıştı.

ÇEVİRİ KİTAPLARI:

●Sovyetler Birliği'nde 15 ülkeden yazarların eserleri basıldı. Rudolph Erich Raspe Sovyetler'de konuşulan 47 dile, Victor Hugo 46 dile çevrildi. Jonathan Swift'in 43, Jack London'un 32, William Shakespeare'nin 29, Heinrich Heine ve Friedrich Schiller'in 20 Sovyet halkı dilinde eserleri basıldı.

●Sovyet iktidarı yıllarında 550 Fransız yazarın 7000 eseri, 340 İngiliz yazarın 4700 eseri, 370 ABD'li yazarın 4500 eseri yayımlandı.

●1946'dan bu yana Rusça'dan 150 bin kitap diğer Sovyet halkı dillerine; diğer Sovyet halkı dillerinden 30 bin kitap Rusça'ya; 3 bin kitap da Rusça dışındaki Sovyet halkı dilleri arasında çevrildi.

KÜTÜPHANELER:

●Kamuoyuna açık ilk kütüphane Rusya'da 18. yüzyılda kuruldu. 1862'de kurulan Moskova'daki Lenin Devlet Kütüphanesi aynı zamanda bir araştırma enstitüsüdür. Lenin Kütüphanesi'nde 247 dilden yayınlanmış 33 milyon adet kitap bulunuyor. 23 okuma salonundan her gün 2500 kişi yararlanıyor. Kütüphane 100'den fazla ülkenin 3500 örgüt ve kuruluşlarıyla kitap alış-verişinde bulunuyor.

●Yabancı edebiyat için Devlet Kütüphanesi'ne her yıl 60 bin okuyucu geliyor. Bu kütüphanenin 10 okuma salonu, bir konferans salonu, beş sergi salonu, 350 kişilik bir film salonu var. Kütüphanede 136 dilde 4 milyon 249 bin adet kitap bulunuyor.

Sovyet yurttaşlarının kitaplıklarında 40 milyar kitap bulunuyor. Bu sayı tüm kamuoyuna açık kütüphanelerdekinin sekiz katıdır. Her Sovyet yurttaşı başına, süt çocukları dahil, 150 cilt düşüyor.

Sovyetler'de 1922'de başlatılan okuma-yazma kampanyasından bir afiş: İmla yanlışıyla yazılmış bir istek: "Yoldaşlar öğrenmek istiyorum."

• Bir kitap •

Moskova Önlerinde

Onur COŞKUN

"Yanımda biri bağırıp, sızlanmaya başladı:

'Anacığım... Ben bittim. Ölüyorum... Ölü...'

Acı ses sinirleri geriyor, erkekliği yok ediyordu.

Herkes aynı şeyi düşünüyordu: Şimdi aynı şey bana olacak. Şimdi bana da bir mermi rastlayacak ve benim de vücudumdan kan fışkıracak, ben de can çekişirken haykıracağım. 'Herkes' dedim. Evet ben de... Bu korkunç inlemelerden ben de ürperiyordum. Karnımdan boğazıma doğru soğuk bir buz yumrusu yükseliyordu. Öyle bir şekilde insanı sarıyordu ki güç ve irade yok oluyordu.

....

Yaralı durmadan bağırıyordu. Yanına koştum. Yakından gördüm, kanla bulanmış yüzü ve elleri kıpkırmızıydı.

'Yat, sus.'

'Ölüyorum.'

'Sus bir bez ısır. Kaputunu ısır. Ağrıyor biliyorum. Ama sus.'

Ve o namuslu asker sustu."

Yaralı bir askerin acı içinde kıvranıp ölüm çığlıkları atması diğer askerlere bir umutsuzluk, yılgınlık ve ölümü düşünme korkusu veriyordu. Momiş-Uli de dayanamıyordu. Çok doğal ve insana özgü bir duyguydu bir yaralının bağırması. Ama burası bir cephe. Askerler Kızılordu askerleri. Tabur komutanı Momiş-Uli. Savaş kazanılmalı. Düşman Moskova'ya sokulmayacak. Bir yaralının acı acı bağırması, Momiş-Uli'nin deyişiyle "askerlerin erkekliğini yokediyor"du, ölüm korkusu salıyordu. Dolayısıyla Moskova daha bir tehlikeye giriyordu.

Evet, Momiş-Uli'nin emriyle acısını bastırıyor, susuyor sonunda o namuslu asker. Ve ardından makinalıların şakırtısı; pras pras pras!...

Aleksandr A.Bek'in soluk kesen "Moskova Önlerinde" adlı büyük eseri, bir savaş romanıdır. Cephede savaşın tüm şiddetiyle ve acımasızlığıyla sürdüğü bir hayatı, faşist Hitler ordularına karşı verilen Moskova önlerindeki soylu direnişi ve çetin mücadeleyi anlatıyor. Kitapta sıkça göreceğimiz gibi, diğer askerlerin morali bozulmasın ve savaşma azmi kırılmasın diye acı içinde kıvranıp, kaputunu ısırıp susan askerle; o askerin acısını kendi yüreğinde tüm insancıllığıyla hissetmesine rağmen, ondan susmasını isteme direncini taşıyan komutan ve bir başka yerde kurşun yağmuru altında başını kaldırıp düşman üstüne korkmadan yürüyen insanlarla kazanılmıştır bu savaş.

Momiş-Uli Rus, Ukraynalı ve Kazaklardan oluşmuş bir taburun komutanıdır. Kendisi bir Kazak olan ve gelip Moskova önlerinde Alman faşistleriyle çarpışan Momiş-Uli, neden Kazak steplerinden gelip buralarda çarpıştığını kendisine soruyor ve yine kendisi şöyle yanıtlıyor:

"Neden yaşıyorum. Neden savaşıyorum. Moskova kapılarında bu ıslak, yağmurdan kabarmış sonra da sertleşmiş topraklar üstünde ne işim var? Uzak steplerin oğlu olan ben Asyalı Kazakların oğlu, niçin Moskova için çarpışıyorum? Niçin bu ihtirası duyuyorum... Babamın, dedemin hiçbirinin ayak bile basmadıkları bu toprakları neden savunuyorum? Niçin bende hiçbir sevgilinin uyandırmadığı bir aşkla bu toprakları seviyorum?

....

Karşı koymasız tüm buyruklarıma uymak zorunda olan askerlerim benimle eşit insanlardı. Ben, onların patronu değildim. Çocuklarım onların çocukları ile aynı okula gidiyorlar, babalarımız yan yana yaşıyorlardı. Ve ben kimseye beyefendi demeyecektim.

İşte ben, bunun için babamın, dedemin ayağını basmadığı yerlerde çarpışıyordum."

Kitaptan aldığımız kısa bölümden de görüldüğü gibi, faşist istilacılara karşı savaşan ve sosyalist anayurdun savunmasına katılan diğer ulustan herhangi biri gibidir Momiş-Uli. O, bu savaşa, bir Kazak olarak katılmaktadır. Kazak, Gürcü, Ukraynalı, Rus... ve başka ulustan insanlar bir tek irade olup, bir cephede, sosyalist anayurdu savunmak için katılmaktadır bu savaşa. Bu inancın savaşın kazanılmasında oynadığı rolü "Moskova Önlerinde" adlı romanda daha iyi görüyor insan.

Gerçekten Momiş-Uli'nin komuta ettiği çokuluslu —Kazak, Rus ve Ukraynalı— askerlerden oluşan Kızılordu taburunun savaşta gösterdiği başarılar, düşman üzerine yürürken atılan kararlı adımlar, zafere olan güçlü bir inancın da adımlarıdır aynı zamanda. General Ponfilof'un deyişiyle bu savaş tarafların sırf fiziki, teknik, askeri güçlerinin, silah, tank, topların vb. çarpışması değil; aynı zamanda moral ve inançların çarpışmasıdır da.

Kızılordu saflarında omuz omuza çarpıştığı askerine inanan, onun inanç ve iradesini kendisininkiyle birleştirip, bütünleştiren Teğmen Momiş-Uli'nin dilinden anlatılır savaş. Yediyüz kişilik taburuyla Hitler ordularına nasıl aman vermediklerini, savaşın nasıl ve neler ile kazanılabileceğini cephede çarpışa çarpışa anlatmaktadır.

Momiş-Uli, "acımasızlığı" ve katı disipliniyle başlangıçta askerinin canını sıkıyor, okuyucuyu şaşırtıyor. Ne ki bu bir savaştır. İşin şakası yok. En ufak bir taviz, en ufak bir acıma, en ufak bir disiplinsizlik ve savaştan kaçmayı affetme, yenilgiye kapı açmaktadır. Düşmanın işini kolaylaştırmaktadır. Bunu insan kitabı okudukça ve savaşın ciddiyetini kavradıkça görüyor. Momiş-Uli'nin katılığına duyulabilecek kızgınlık, giderek yerini hayranlık ve sevgiye bırakıyor.

General Ponfilof Momiş-Uli'nin çok sevdiği bir General. Sırf asker olarak yeteneğiyle değil, mütevaziliği, herkese karşı eşit muamelesi ve alçakgönüllülüğüyle her rütbeden askerin saygısını kazanan bir insan. Tabii okurun da.

Okuyucu ta Moskova'ya dek gelip dayanmış Hitler ordusunu püskürten, onlara tek-bir karış toprağın bile verilmeyeceğini, vermeyeceklerini gösteren Momiş-Uli ve taburunun kahramanlığını okudukça coşuyor. Savaşın tüm inceliğini ve özellikle disiplinin ve zafere olan inancın ne kadar önemli olduğunu Momiş-Uli' nin kendi ağzından ve cephedeki deneylerinden öğrenmek mümkün. Burada kitabın çok akıcı bir dile sahip olduğunu da belirtelim.

Evet dediğimiz gibi bu bir savaşın romanıdır. II. Dünya Savaşı'nda Hitler ordularına Moskova önlerinde geçit vermeyen, o kudretli Alman ordusunun bozguna uğramasında Kızılordu askerlerinin savaşta gösterdiği kahramanlığı ve zaferin neler pahasına kazanıldığı anlatılır. Bu kitabı okuyanlar bu acımasız savaşın eziyetine ve pahasına en çok katlanmış olan halkın, 20 milyon insanını bu savaşta yitiren Sovyet halkının ve onun Kızılordusunun cephedeki savaşını öğrenecektir. Bu halk, kudurmuş iştahıyla sosyalizmi ve onun kalesi Sovyetler Birliği'ni dünyadan silmeyi, yok etmeyi amaçlayan Hitler faşizmini ininde boğmuştur. Kolay olmamıştır, ama başarmıştır. Onca acılara ve zorluklara katlanarak da olsa.

Hep söylenir. Sovyet insanı savaş konusunda çok hassastır diye. Doğrudur da. Bu hassasiyeti Sovyet Edebiyatında görmek mümkündür. Savaş literatürünün oldukça önemli ve etkin bir yeri vardır Sovyet Edebiyatında. Özellikle II. Dünya Savaşı sırası ve sonrasında tanınmış Sovyet yazarlarının hemen tümü savaşı işlemişlerdir. Savaşta gösterilen kahramanlıklar, savaşın getirdiği lanetli yaşam, savaşın yeni bir dünyayı kurmayı engelleyemeyeceği ve barışın ancak mücadeleyle kazanılabileceğini anlatırlar.

Aleksandr A.Bek'in "Moskova Önlerinde" adlı romanı her Dayanışma okurunun mutlaka okuması gereken bir kitap. Hele emperyalizmin dünyamıza yönelik nükleer tehdidi karşısında barış için mücadelenin her zamankinden daha önem taşıdığı yaşadığımız koşullarda.

Sovyet halkı Samantha'yı unutmadı

Sovyetler Birliği Barış Yılı'na girerken anlamlı bir jestte bulunarak 1982'de 10 yaşındayken Sovyet Devlet Başkanı Yuri Andropov'a mektup yazarak barış içinde bir dünya istediğini belirten ve daha sonra Sovyetler Birliği'ne davet edilen Samantha Smith'in anısına pul çıkardı.

Amerikan yönetiminin tüm saldırgan politikalarına karşı duran Amerikan halkının bir sembolü olarak Sovyet halkının gönlünde yer etti Samantha. İsmi Sovyetler'de bir elmasa, bir çiçeğe, bir sokağa, bir şiire ve bir kitaba verildi. Taşkent'te öğrenciler onun adına uluslararası bir arkadaşlık kulübü ve bir müze kurdular. Öğrenciler okullarına onun adını koyabilmek için adeta birbirleriyle yarışıyorlar.

Dayanışma'nın Kasım 1985 sayısında açıkladığımız gibi Samantha geçtiğimiz Ağustos ayında bir uçak kazasında ölmüş, BM'nin 40. Kuruluş Yılı törenlerinde kendisine verilen "Barış Öncüleri" ödülünü onun adına annesi almıştı.

İŞÇİ SINIFI İZMİR MİTİNGİYLE

(Baştarafı 1. sayfada)

çi sınıfının yükselen mücadele eğilimi Türk-İş yönetimini asla istemediği adımlar atmak zorunda bırakıyor. İşçi sınıfının tepkisinde, tünedikleri yerde daha bir süre kalmaya, işverenlere burdan hizmet sunmaya çalışıyorlar.

İşçi sınıfı İzmir mitingini yapacak, ama onunla yetinmeyecektir. Türk-İş yönetimi bu mitingi düzenlemekle, onu organize etmekle de "postu" kurtaramayacaktır. İşçi sınıfının sınırsız grev hakkı, siyasi genel grev, demokrasi ve sosyal kurtuluş gibi hedefleri vardır. Şevket Yılmaz kulaklarını tıkasa da İzmir mitinginde bunları onbinlerden duyacak, kendisi ve uşaklığını yaptığı sınıf için "çanların çalmakta olduğunu" bir kere daha anlayacaktır.

Eylemde olan işçi sınıfının kendisidir, Türk-İş yönetimi ise "eylemde" görünmektedir.

TÜRK-İŞ "BİLE"...

Türk-İş yönetiminin rejimin uygulamalarına "itiraz" etmesi, "yakınması", her hangi bir "muhalif" sese katılması, hatta işçilerin haklarını savunmak anlamına gelebilecek her hangi bir sözü veya çıkışı, şöyle haber oluyor: Türk-İş bile!..

Peki, Türk-İş hiç "muhalefet" olmasın mı?

Elbette olsun. Türk-İş'in BİLE muhalefet edeceği kadar haksızlıklar oluyor.

Sonuçta bu da işçi sınıfının muhalefetidir.

YEMEN'DE DURUM NORMALE DÖNÜYOR

(Baştarafı 1. sayfada)

Olayların başlamasından sonra, SBKP yöneticileri ile Yemen DHC başbakanı ve dışişleri bakanı arasında yapılan görüşme sonucunda ülkede kan dökülmesinin yalnızca G.Yemen devriminin düşmanlarının, emperyalist güçlerin işine yarayacağı kaydedildi. Görüşmeler sonucu, Demokratik Yemen'in karşı karşıya kaldığı endişe verici ciddi durumun ve iç çatışmaların, hangi nedene dayanırsa dayansın zaman kaybedilmeksizin sona erdirilmesi ve sorunun çözümünün politik araçlarla Parti ve devlet organları çerçevesinde çözümlenmesi gerektiği vurgulandı. Durumun ivedilikle normalleştirilmesinin ve YSP içinde birliğin sağlanmasının halkın ve Parti'nin çıkarı açısından büyük önem taşıdığı belirtildi.

25 Ocak 1986 günü toplanan YSP Merkez Komitesi ve Yüksek Halk Konseyi Prezidyumu toplantısının ardından yapılan açıklamada, Parti'nin bilimsel sosyalizmin ideallerine ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlılığı tekrarlandı, ulusal bağımsızlığın ve ülke egemenliğinin korunması için Parti etrafında birleşme çağrısı yapıldı ve SBKP ve diğer sosyalist ülkelerin yardım ve dayanışmalarının takdirle karşılandığı belirtildi. Toplantıda eski başbakan Haydar Abu Bakr Al-Attat Yüksek Halk Konseyi Prezidyumu başkanlığı vekilliğine ve geçici olarak devlet başkanlığı görevine getirildi.

SAVUNMALAR BAŞLIYOR

(Baştarafı 1. sayfada)

bağlı 30 sendikanın kapatılması istemini de içeriyor.

Böylece savunmaların yapılması aşamasına gelinmiş oluyor. Ancak, "savaş hali hükümlerinin" uygulandığı davada, sanıkların kendilerini özgürce savunabilecekleri kuşkusu hâlâ duruyor. Çünkü DİSK hakkında mahkemenin vereceği kararın, daha önce ve Evren-Özal tarafından verildiği, savcılığın zaten, 12 Eylül'den sonra darbecilerin ve fırsat buldukça Özal'ın ileri sürdüğü suçlamaların "derlenmesinden" ibaret görüşlere sahip olduğu apaçık biliniyor. DİSK'i kapatmak ve yöneticilerini mahkum etmek bugünkü rejimin ilan edilmiş stratejik hedeflerinden, "işverenler camiasının" tatlı rüyalarından biridir. Bu rüya eğer bu davada bozulmazsa, DİSK üyesi 500 bin işçinin fiili mücadelesiyle gerçek hayatta bozulacaktır.

Bu davada bozulması da mümkün müdür?

Bunun cevabını Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin bundan sonraki gelişmesi verecektir.

DEVLET TERÖRİZMİ YA DA İŞKENCE

(Baştarafı 1. sayfada)

Devlet terörünün öteki boyutu işkencedir. Polis sorgusunu geçirip, yıllarca ceza yiyeceği mahkeme önüne gelmeyi "başaran" tutuklunun yakınları adak kurbanları kesmektedirler.

Bir başka yönü de "çeker silahını vurursun"!...

Tunceli, Genç ilçesinde vurulup karakol bahçesine gömülen öğretmen S.Bilgi misali.

Emniyete ait binalardan atılan, arkasından "intihar etti" raporu tutulan o kadar çok, o kadar çok ki. İçişleri Bakanı, kendisine sorulduğunda "elimizdeki kayıt ve raporlar muvacehesinde...."

"... Işkence yoktur, bu iddialar polisin çalışma şevk ve azmini kırmak için uydurulmaktadır" diyor.

Diyor da; "çalışma şevk ve azmi kırılmış", Adalet Bakanı'nın koruma polisi Sedat Caner de "Gezici bir polis işkence timinde çalıştığını" itiraf ediyor; "kendi timinin bugüne kadar 200 kişiye işkence yaptığını" açıklıyor; "Cennet Değirmenci isimli kadını işkencede öldürdüklerini" ekliyor.

Anlaşılmaktadır ki, "Polisin çalışma heves ve azmini kırmamak için" işkence iddiasında bulunmamak, susup sineye çekmek gerekmektedir.

Bize düşen, "ölülerimizin hesabını" sağlam tutmaktır.

TSİP'İ 'SEVK VE İDARE' ETMEYE

(Baştarafı 1. sayfada)

siye ediyoruz, ayrılmayı değil. Şüphesiz ki bu birliktelik, şimdiki gibi zora dayalı değil, gönüllü rızaya dayalı olacaktır. İki halkın, tam eşitlik temeline dayanan gönüllü birlikteliği sağlandığı zaman, sadece ve sadece o zaman, sağlam bir beraberlik yerleşmiş olacaktır. Bu anlamda bizler, iddia edildiği gibi bölücü değil birleştiriciyiz.

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

Bugün hemen hemen her ülkede işçi sınıfı partileri bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyetinin bir parçası olmaya çalıştığı Batı Avrupa ülkelerinde bu partiler açık çalışırlar. Onlara hiçbir makam "sosyal bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye ve memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal temel nizamları devirmeye matuf örgüt" oldukları suçlamasını yöneltmez. Bunda o ülkelerin demokrasi ve özgürlük yolunda almış oldukları büyük mesafe kadar o ülkelerin işçi sınıflarının inkar edilmez gücü ve bu gücün klasik özgürlüklerin kazanılmasında oynadığı tarihsel rolün belirleyiciliği vardır. Üstelik insanlık hâlâ sınıflı toplum aşamasındadır. Sosyal sınıflar birer vakıadır. Bu ülkelerde de aynı Türkiye gibi kapitalizm egemendir. Yani iktidardaki sınıf burjuva sınıfıdır. Halk kitlelerinin özgürlükleri mücadele ederek kazanmış olmaları sonucu, bu sınıf klasik özgürlüklere dokunmaya kolay kolay yeltenemez. Ama kapitalist devlet kurumlaşması burjuva sınıfın egemenliğini ve tahakkümünü sürdürmesini sağlar. Her Batı Avrupa ülkesinde işçi sınıfı partisi iktidara geleceğini, burjuva egemenliğine son vererek toplumun büyük çoğunluğunu teşkil eden işçilerin ve diğer çalışan kesimlerin egemenliğini sağlayacağını programına almıştır. Her iktidar, biçimlenişini sağlayan sürecin niteliklerine göre şu veya bu dozda bir tahakküm biçimidir. İktidar kelimesinin muktedir kelimesiyle aynı kökten türemesi bile bunu kanıtlamaya yeter. Ama işçi sınıfınınkini burjuvazininkinden ayıran çok önemli fark onun azınlığın değil, çoğunluğun tahakkümünü ifade etmesidir. Tüm bu partiler iktidara gelince "müesses, iktisadi ve sosyal temel nizamları" ne şekilde ve ne ölçüde değiştireceklerini açık programlarına yazmışlardır. Yani peşinen bilinir ki bu partiler MUKTEDİR oldukları takdirde "müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlar" değiştirilecektir.

Sayın Heyet,

Bizim 15 yıla kadar hapis cezasıyla tecziye edilmemizi isteyen iddianame Avrupa Konseyi'nin Türkiye dışındaki hiçbir ülkesinde geçerli değildir ve yirmi dört saat bile hapsedilmemizi sağlayamaz. Ama burası Türkiye'dir. Hemen "jeopolitik konumumuz" dile getirilecektir. Demokrasi ile jeopolitiğin hiçbir ilişiği yoktur. Aynı mantıkla yüzlerce etnik grubun yaşadığı ve Sih dinsel hareketinin yakın geçmişte bir başbakan katlettiği Hindistan'da "Hint Okyanusuna sarkmak isteyenler" demagojisiyle demokrasisizlik savunulmaya çalışılırdı. Oysa bu ülkede, bağımsızlığından bu yana kesintisiz bir demokrasi süreci yaşanmaktadır. Parlamentoda temsil edilen bir Komünist Partisi de mevcuttur.

Demokrasinin iki şeyle ilgisi vardır: Eğer egemen sınıflar demokrasiden ürkecek kadar güçsüzse ve eğer sömürülen sınıflar demokrasiyi egemen sınıflara rağmen elde edebilecek güçten yoksunsa, bir ülkede demokrasi ya yoktur, ya da çok sınırlıdır.

İşte karşınıza getirilmemizi sağlayan TC kanununun 141. maddesinin var oluş sebebi bundan ibarettir. Ama bu kanun ilelebet var olmayacaktır. Hatta bu kanunun hâlâ varlığını sürdürmeye devam edeceği yakın bir gelecekte bile bizlerin tecziye edilmesini isteyen bu iddianame hayretle karşılanacak, on beş sene ceza istemek için nasıl bir cinayet işlediğimiz merak edilecek, ancak bu cinayet dosya münderecatında bulunamayacaktır.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

İddianame karşısında Partimin görüşleri özetle böyledir. Benim kişisel durumuma gelince, TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ'nin bir Merkez Komitesi üyesi olarak, bir siyasi büro üyesi olarak ve icra komitesinin eski sekreteri olarak "sevk ve idare" etmeye katıldığımı açıkça ve bu onurun bana tevdi edilmiş olmasından duyduğum büyük memnuniyetimle ifade ediyorum.

Saygılarımla
Çağatay Anadol

1982 ANAYASASI TARTIŞILIYOR

(Baştarafı 1. sayfada)

demedi. Ama gelişmelerin dışında kalmayacağını da gösterdi, SHP'ye göre 82 Anayasasının değiştirilmesi gereken 40'a yakın maddesi bulunuyor. 88 seçimlerinden sonraki parlamento çoğunluğu bu değişiklikleri yapabilir. SHP'nin "bu yolda gerçekleşmezse?" diye bir sorusu, dolayısıyla alternatif bir cevabı bulunmuyor. SHP Genel Sekreteri C. Angın; "Türkiye'de demokratik bir sağ yoktur" diyerek DYP-DSP işbirliğinin yürümeyeceğini, "141-142-163. maddeleri değiştirecekler mi?, düşünceyi suç sayacaklar mı?" diye sorarak teklifi açık ve güven verici bulmadıklarını belirtiyor; ama teklifin "prensip olarak desteklenebileceğini" de ekliyor. R.Partisi ise yaptığı açıklamdan DYP-DSP'nin teklifini aynen benimsediğini belirtti.

Ortada henüz "elle tutulur" somut bir gelişme yok ama "kulakla duyulabilir" açık bir gelişme var. Burjuva partileri bu anayasayı tartışıyorlar. Artık burjuva siyasetçilerinin bir bölümü de ya tamamına karşı çıkmaları ya da şu veya bu yanının değiştirilmesini istemeleri anlamında bu anayasayı istemiyorlar.

Bu gelişmeler, halkın % 90'dan fazla oy vererek "evet" demiş olsa bile gerçek kabul etmediği 1982 Anayasasına karşı tepkilerinin ve demokratik bir düzen özlemlerinin yansımalarıdır. Halkın rejime karşı mücadelesi yükseldikçe bu tartışmalar da netleşecek ve rayına oturacaktır.

Mücadelemiz, sadece anayasanın hazırlanış biçimine karşı değil, asıl olarak demokrasiyle bağdaşmaz olan niteliğine karşıdır. Sadece "yeni anayasa" değil, yeni bir demokratik anayasa istiyoruz.

HEDEF BAĞLANTISIZ BAĞIMSIZ KIBRIS

(Baştarafı 1. sayfada)

sorunu tüm boyutlarıyla iç ve dış kamuoyu önünde açıkça tartışmaktan kaçınması ve böylesine telaşa kapılması izah edilemez.

Ankara, dünya alemin gözü önünde düpedüz "kedi pisliğini örter gibi" bir tavır ve tutum içine girmiştir. Bu da yeni birşey değildir. Ankara, başından beri sorunu sürüncemede bırakmak, uluslararası kamuoyunun dikkatlerinden kaçırmak ve yarattığı oldu bittilerle sonuca gitmek hevesindedir. Şimdiki telaş da bu yüzdendir. Özal, "eski yemeği yeniden pişirip önümüze sürdüler" derken, hem yemeğin tadını tartışmaktan yan çizmekte, hem de telaşın nedenini itiraf etmektedir. Öneriler Sovyetler'in öteden beri çeşitli vesilelerle açıkladığı görüşleri yeniden dile getiriyorsa —ki öyledir— Ankara'nın tavrı, sorunun uluslararası kamuoyunun gündeminde canlı tutulmasından korktuğunu ve tüm iddialarına rağmen haksızlığını gösterir.

Sovyetler Kıbrıs sorununun uluslararası platformda çözümlenmesi önerisini somutlamaktadır. İlgili taraflar, BM Güvenlik Konseyi ve bazı bağlantısız ülkelerden oluşacak bir platformda sorunun ele alınmasına yanaşmamakla Ankara ancak haksızlığını ve bundan kaynaklanan aczini itiraf etmiş olmaktadır. Oysa, işçi sınıfı sosyalistlerinin de yıllardır savundukları bu yöntem kalıcı, adil, bölge ve dünya barış ve güvenliğinin gereklerine uygun tek çözüm yoludur. Sovyetler, Kıbrıs'ın toprak bütünlüğünü, bağımsızlığını ve bağlantısızlığını gözeten bir çözüm önermektedir. Ankara bu öneriye karşı çıkmakla, Kıbrıs'ı bölme, Kuzey'ini ilhak etme, NATO'nun saldırgan amaçları doğrultusunda adayı bir "uçak gemisine" çevirme niyet ve eğilimlerini de bir kez daha açığa vurmuş olmaktadır. Şimdi toz duman arasında bin bir türlü demagoji ile gözlerden gizlenmeye çalışılan, ülkemizdeki, Kıbrıs ve Yunanistan'daki anti-emperyalist güçlerin, sosyalistlerin ve sosyalist ülkeler ile bağlantısız ülkelerin savunageldikleri bağımsız, bağlantısız, toprak bütünlüğüne sahip Kıbrıs talebidir. Bu talep, hiç kuşkusuz halklarımızın çıkarınadır. Şoven kışkırtma ve propaganda ile bu gerçek uzun süre gözlerden gizlenemez. Ankara bunu bildiği için, görüşmeler yerine oldu bittilerle ve kuvvet kullanmayla sonuca gitmek amacındadır. Adanın tüm yabancı askeri güçlerden arındırılması önerisini şiddetle reddetmesinin nedeni de budur. Yoksa, adadaki işgalci Türk birliklerinin çekilmesini kabul etmemenin hiçbir ikna edici nedeni olamaz. Öne sürüldüğü gibi, Kıbrıs'taki Türk toplumuna yönelik bir tehdit sözkonusu olsa bile, bunun BM çerçevesinde halledilmesi pekala mümkündür. Ama Türkiye, yavuz hırsız misali hem suçlu hem de güçlü olmak peşindedir. Adadaki işgalci kuvvetler, görüşmeler yoluyla bir çözüme ulaşmayı zorlaştırdığı, tarafların özgür iradeleri üzerinde baskı unsuru olduğu gibi, bizzat Kuzey Kıbrıs'taki Türk toplumunun kendi kaderi üzerinde söz sahibi olmasını engellemektedir.

İşçinin Sözlüğü

HAZIRLAYAN: Fevzi DEVECİOĞLU

DİPLOMASİ

Devletler ve devlet temsilcileri arasındaki ilişkileri inceleyen bilim dalıdır.

Devlet organlarının, devlet temsilcilerinin, devletler arası ilişkileri düzenlerken uyguladıkları yöntem, araç, hukuksal biçimlerin tümüdür.

Diplomatlara özgü yöntemlerle amaçlara ulaşma sanatı; kurnazlık, yanıtlara asıl sorunlara dokunmadan, hiç bir açıklama yapmadan konuşma becerisi, insanlarla ilişkilerde hesaplı, ustalıklı davranıştır.

DİPLOMAT

Yabancı devlet temsilcileriyle ilişkileri sürdürmekle görüşmeler yapmakla, başka devletlerde mensup olduğu devleti temsil etmekle yükümlü dışişleri bakanlığı görevlisidir.

İnsanlarla ilişkilerinde hesaplı, ustalıklı davranan kişidir. Deneyim sahibi, becerikli insan, gerek kendi işlerini, gerekse toplumsal işleri beceriyle yürüten insandır.

DİPLOMATİK TEMSİLCİLİK

Bir devletin, başka bir devletin topraklarında (genellikle başkentinde) süreli olarak bulunan, her iki devlet arasındaki resmi ilişkileri gerçekleştiren organdır. Başlıca ödevi, temsil ettiği devletle topraklarında bulunduğu devlet arasındaki politik, ekonomik, kültürel, diğer ilişkileri sürdürmek, geliştirmek, temsil ettiği devletin, yurttaşlarının çıkar ve haklarını korumak, bulunduğu devletin politik, ekonomik kültürel yaşamına ilişkin bilgileri zaman zaman kendi hükümetine bildirmektir. Diplomatik personel, diplomatik dokunulmazlık haklarından yararlanır. Diplomatik temsilciliğin daimi olarak bulunduğu binanın da diplomatik dokunulmazlığı vardır.

DİREKTİF

Üst organ ya da yönetici tarafından, alt organ, yürütümcüye verilen talimat.

DİRENİŞ HAREKETİ

İkinci Dünya Savaşı'nda (1939–1945) Alman, İtalyan, Japon faşizmi tarafından işgal edilen ülkelerde halk yığınlarının ulusal kurtuluş anti-faşist demokratik hareketidir. Direniş hareketine, işçi sınıfından başka, emekçi köylüler, kent küçük burjuvazisi, bu arada orta burjuvazinin bir kesimi, demokrat aydınlar, din adamlarının küçük bir kesimi katılmıştı. Onları birleştiren amaç, yabancı istilacıları ülkelerinden kovmak, halka özgür, demokratik bir düzen getirmekti. Direniş hareketinin en yaygın biçimleri şunlardı: Anti-faşist propaganda, grev, işgalciler için üretim yapan işletmelerde sabotaj, partizan savaşı, halk ayaklanması.

DİSİPLİN

Tüzük yönetmelik, benzerlerinde öngörülen düzene, belirli bir topluluğun bütün üyelerinin sıkı sıkıya uyma zorunluluğudur.

Örneğin: Askeri disiplin, emek, iş disiplini, mali disiplin.

Toplumsal disiplin: İnsanların belirli hukuk, ahlâk kurallarına ya da belirli bir örgütün istemlerine uymalarıdır. Toplumun varlığını sürdürebilmesi için toplumsal disiplin zorunlu bir koşuldur. Toplu çalışmalar, örgütlerin işlevlerini yerine getirebilmeleri için disiplin koşuldur.

Parti disiplini: Marksist-Leninist parti üyelerinin, parti örgütlerinin, parti programı, parti tüzüğü, parti kararları, parti ahlâkının istemlerini gerçekleştirebilmelerinin zorunlu bir koşuludur. Yeni tipte proletarya partisinin, demokratik merkeziyetçilik ilkesine bağlı örgüt temelidir.

Emek disiplini: Emekçilerin, sosyalist işletmeler ve kuruluşlarda, yasalara uygun olarak saptanan iş düzeninin korunmasıdır. Arkadaşça işbirliği ve yardımlaşma, emek disiplininin temelidir.

SAT SENDİKANI AL PARANI

(Baştarafı 1. sayfada)

PERSONEL sayısı artacak.

"Ha işçi, ha personel, ne farkeder?" denemez. Uygulama kökleştiğinde sorunlar artacak işçi hareketi zarar görecektir. İstendiğinde işten atılaran bir personel İŞÇİ değildir. Güncel ve şahsi menfaati için Özal'ın iğreti güvencesine sığınmış, ama uzun vadeli sınıfsal güvencesini yitirmiş biridir. İşçi hareketi haklarını bir bir ve rejimin dişlerini söke söke almaya başladığında görecektir ki, yüzde 10, sendikasını satmaya değmezmiş.

1986 dünya barış yılında

Sovyetlerin yeni silahsızlanma önerileri

• SBKP Genel Sekreteri 31 Aralık 1985'de süresi dolmuş olan SSCB'nin tüm nükleer denemeleri tek taraflı durdurmasına ilişkin moratoryumu üç ay daha uzattığını açıkladı.

• M.Gorbaçov açıklamasında, en başta atom silahlarına sahip olan tüm ülke ve halkları 2000 yılına kadar atom silahlarının yokedilmesi programını desteklemeye çağırdı.

SBKP Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov 15 Ocak 1986 çarşamba günü dünyanın atom silahlarından arındırılması yönünde ilgi uyandıran yeni teklifler getirdi. Gorbaçov'un teklifleri, gerçekleştirilmesine bu yıl başlanması gereken üç aşamalı geniş bir silahsızlanma programı öngörüyor.

Bu programla dünyamız bu yüzyılın sonunda atom silahlarından temizlenmiş olacak. Bunun önşartı, uzayın askeri amaçlar için kullanılmasından vazgeçilmesidir. Açıklama aynı gün Sovyetler Birliği televizyonundan da duyuruldu.

SBKP Genel Sekreteri 31 Aralık 1985'de süresi dolmuş olan SSCB'nin tüm nükleer denemeleri tek taraflı durdurmasına ilişkin moratoryumu üç ay daha uzattıklarını da açıkladı. Gorbaçov, başkan Reagan'dan, ABD Kongresi'nden ve ABD halkından atom silahlarının geliştirilmesine son verilmesi için bu fırsatı kaçırmamalarını istedi.

Sovyetler Birliği'nin önerileri şöyle:

1. Aşama:

Beş yıldan sekiz yıla kadar uzanacak birinci aşamada SSCB'nin ve ABD'nin bir diğerinin topraklarına kadar ulaşabilen nükleer silahlarında % 50 oranında indirimi öngörüyor.

Bu aşamada her iki taraf da 6000'den savaş başlığı bulundurmayacak. Böyle bir indirim her iki tarafın uzay saldırı silahları yapımı, denemesi ve yerleştirilmesinden vazgeçmelerini şart koşuyor.

Bu ilk aşamada SSCB ve ABD'nin Avrupa'daki orta menzilli füzeleri, bu kıtanın atom silahlarından arındırılmasının ilk adımı olarak tamamen yokedilecekler. SSCB'nin açıklamasında tüm nükleer denemelerin başlangıçtan itibaren durdurulması gerektiği belirtiliyor.

2. Aşama:

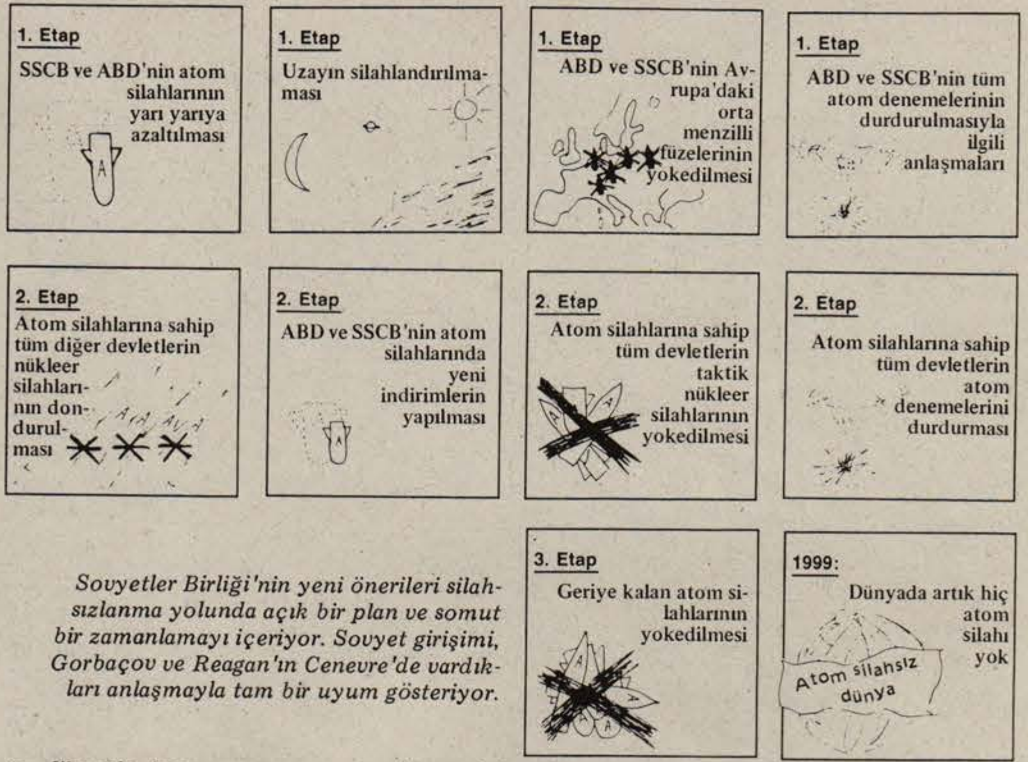
En geç 1990'da başlaması ve 5-7 yıl sürmesi gereken ikinci aşamada, öteki nükleer silah sahibi ülkeler de silahsızlanmaya uyacaklar. Bu ülkeler tüm nükleer silah güçlerini dondurma yükümlülüğünü kabul edecekler. SSCB ve ABD, ilk aşamada anlaşmış bulundukları indirimlere devam edecekler. Diğer nükleer silah sahibi ülkeler taktik nükleer silahlarını yok edecekler ve atom denemelerine son verecekler.

3. Aşama:

Bütün geriye kalan nükleer silahlar en geç 1995'de başlayacak 3. aşamada yokedilecekler. 1999 yılında artık yeryüzünde bir tek atom silahı kalmamış olacak. Gorbaçov'un açıklamasında, bu tarihi anda, nükleer silahların yapımını ebediyyen yasaklayacak evrensel bir anlaşmanın yapılması da öneriliyor.

Silahların sınırlandırılması ve yok edilmesinin denetimi yalnızca ulusal imkanlarla değil konumlandırıldıkları yerlerdeki denetlemelerle de sağlanacak. SSCB diğer ek denetleme önlemlerini görüşmeye hazır olduğunu da açıkladı.

Mikhail Gorbaçov açıklamasında, en başta atom silahlarına sahip olan tüm ülke ve halkları 2000 yılına kadar atom silahlarının yokedilmesi programını desteklemeye çağırdı. Bu programın gerçekleşmesiyle hiç kimsenin kaybı olmayacak, ama herkes kazanacak. Bu program uygulamaya ne kadar erken sokulabilirse, dünyada insan yaşamı o kadar güven içinde olacak.

Sovyetler Birliği'nin yeni önerileri silahsızlanma yolunda açık bir plan ve somut bir zamanlamayı içeriyor. Sovyet girişimi, Gorbaçov ve Reagan'ın Cenevre'de vardıkları anlaşmayla tam bir uyum gösteriyor.

SSCB ATOM DENEMELERİNİ DURDURAN KARARINI UZATIYOR

Böyle bir yaklaşım ve özlemden hareket eden Sovyetler Birliği, süresi 31 Aralık 1985'de bitmiş olan, nükleer denemeleri tek yanlı durdurmasına ilişkin moratoryumunu üç ay daha uzatmayı kararlaştırdı.

Böylece ABD yönetimine Sovyet önerilerini inceleyip olumlu yönde cevaplaması için üç aylık bir zaman veriliyor. Başkan Reagan'a, Kongre'ye ve ABD halkına bu imkanı kaçırmaması söyleniyor.

Açıklamada, bu yüzyıl içinde tüm kimyasal silahların tamamen tasfiye edilmesi, konvansiyonel savaş güçlerinin ve silahların azaltılması için somut öneriler de var. Sovyetler Birliği'nin görüşüne göre büyük manevralara katılan askeri birliklerin sayısını da düşürmek gerekiyor. Ayrıca Avrupa'da ve Asya'da barış ve güvenliğin korunmasına, bölgesel ihtilafların çözülmesine ilişkin SSCB'nin bakış açısı vurgulanıyor.

Güney Afrika halkı kazanacaktır

Güney Afrika halkının ırkçı Pretoria rejimine karşı yükselttiği mücadelenin tarihi Dayanışma'nın Eylül 1985 sayısında ayrıntılı olarak yer almıştı. Bu sayımızda çokuluslu şirketlerin Güney Afrika'daki faaliyetine ışık tutan BM toplantısı ile ırkçı rejimin tüm kıta için tehdit oluşturan saldırgan dış politikasına yer veriyoruz.

1985 yılı sonbaharında New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde çokuluslu şirketlerin G.Afrika'daki faaliyetleri üzerine bir toplantı düzenlendi. Toplantıya diplomatların, gazetecilerin yanısıra aralarında kitle ve din örgütleri, anti-apartheid hareketi, sendika, hükümet ve belediyelerin bulunduğu 50'den fazla kurumun temsilcileriyle birlikte çokuluslu şirketlerin temsilcileri ve G.Afrikalı işadamları da katıldı. Toplantı, G.Afrika'daki ırkçı yönetimin ve onun baş destekçisi emperyalizm ve çokuluslu şirketlerin yargılandığı bir platforma dönüştü.

Irkçı yönetime karşı, çokuluslu şirketlerin uyguladığı "tarafsızlık" politikası tartışılırken, çoğu ABD ve İngiltere kökenli binden fazla çokuluslu şirket ve bankanın G.Afrika'daki ırkçı yönetime sağladıkları destek ve Namibya'nın doğal kaynaklarına yönelen talan, somut kanıtlarıyla sergilendi.

Pretoria'nın terörist yasalarından destek alan çokuluslu şirketlerin kendi polis güçleri olduğu ve bunların ırkçı yönetimin resmi polis gücünün yanısıra grev ve gösterileri bastırmada kullanıldığı açıklandı. BM kararlarına rağmen çokuluslu şirketlerin G.Afrika'nın ırkçı yönetimine silah satmaya devam ettikleri; bu ülke topraklarında silah sanayiini en ileri derecede geliştirmeye ve nükleer silahlanma kapasitesi oluşturmaya giriştikleri; Pretoria rejimini emperyalizmin bir ileri karakolu olarak tahkim ederek, tüm Afrika kıtasında barışa yönelen en büyük tehlikeye dönüştürdükleri belgeleriyle kanıtlandı.

Görüşmeler sırasında Batılı ülkelerin ve emperyalizmin denetimindeki uluslararası bankaların dünya kamuoyunun baskısıyla G.Afrika'ya uygulamaya başladıkları yaptırımın göstermelik olduğu vurgulandı. Gelişmekte olan ülkelerin dış borçları konusunda her türlü baskıyı uygulayan uluslararası bankaların, IMF'nin Pretoria'nın dış borçlarını ödememe tehdidi karşısında hiç de telaşa kapılmadıklarına dikkat çekildi. Irkçı yönetimin sözde yaptırım kararına katılan çokuluslu şirketlerin faaliyet gösterdiği Avrupa döviz borsalarında el altından borç almayı sürdürdüğü de kanıtlandı.

Toplantıda tartışmalar sırasında New York belediyesinin G.Afrika'da şubesi olan çokuluslu şirketlerle alışverişi kestiğini belirten belediye başkanı Edward Koch'a "polis arabalarınızı kimden alıyorsunuz?" diye soruldu. Koch'un Chrysler şirketinden alındığını belirtmesi üzerine, toplantıya katılanlar, "New York polisi ile G.Afrika'daki meslektaşlarının aynı arabayı kullandıklarının kayda geçirilmesini" istediler.

Bu arada New York Columbia Üniversitesi öğrenci temsilcisi, öğrencilerin iki yıldır süren çabaları sonucunda, Üniversitenin G.Afrika'da faaliyet gösteren çokuluslu şirketlerdeki yatırımlarını geri aldırmayı başardıklarını belirtti.

Toplantı sonunda katılanların oybirliği ile kabul ettikleri raporda, ırkçı yönetime karşı daha sert uluslararası yaptırımlar uygulanması; Pretoria'ya silah satışı yasağına kesinlikle uyulması, hem sivil hem askeri amaçla kullanılabilecek mal ve teknoloji satışının yasaklanması ve nükleer kapasitenin geliştirilmesi konusunda tüm yardımın durdurulması öngörülüyor. Yine raporda, G.Afrika'ya petrol, petrol ürünleri ve doğal gaz satışının ve bu ülkeden kömür ve uranyum cevheri alımının yasaklanması; çokuluslu şirketlerin bu ülkede yeni yatırım ve borç ilişkisine girmemeleri, Pretoria rejimine dış borçlarını ödemede kolaylık göstermemeleri, donanım ve teknoloji transferinde bulunmaları ve ülkeden altın satın almamaları öngörülüyor.

Rapor, 1987 başına kadar aparheid uygulamalarına son verilmediği takdirde, çokuluslu şirketlerin G.Afrika ekonomisinin tüm sektörlerindeki sermayesini çekmesini isterken, Nambiya konusunda ırkçı G.Afrika yönetiminin işgal ettiği bu ülkeden derhal geri çekilmesini talep ediyor. Çokuluslu şirketlerin ve Batılı hükümetlerin sessizlikle geçiştirmek istedikleri rapor daha sonra BM Genel Kurulu'na sunulmak üzere BM Genel Sekreteri'ne iletildi.

Irkçı yönetimin dış saldırıları

Irkçı Pretoria yönetimi yalnızca ülke içinde vahşeti sürdürmekle kalmıyor, tüm bölge ülkeleri için de büyük bir tehdidi oluşturuyor. Irkçı yönetimin bu dış saldırganlığının son aylardaki dökümü şöyle:

22 Mayıs 1985: Güney Afrika'dan bir sabotaj grubu Angola'nın Cabinda şehrindeki petrol rafinerisini havaya uçurmaya yeltendi. Saldırı Angola ordusundan bir ekip tarafından önlendi.

13 Haziran 1985: Johannesburg'ta çıkan "The Star" isimli gazete Namibia'da SWAPO kurtuluş hareketine karşı G.Afrikalı birliklerin zehirli gaz kullandığını bildirdi.

14 Haziran 1985: G.Afrika birlikleri Botswana'ya girip başkent Gaborone'de aralarında çocukların ve kadınların da olduğu 15 kişiyi öldürdü.

29 Haziran 1985: G.Afrika birlikleri Angola'ya saldırarak 45 kişiyi öldürdü.

14 Eylül 1985: Irkçı birlikler Angola sınırlarından içeri girdi.

17 Eylül 1985: G.Afrika Hava Kuvvetleri, Angola hava sahasına girip, Cuando-Cubango kentine saldırdı. Aynı gün ırkçıların 12 özel timi komşu ülkelere saldırdılar.

19 Eylül 1985: G.Afrika hükümeti Mozambik'le yapmış olduğu saldırmazlık anlaşmasını terörist grupların yardımıyla bozduğunu itiraf etti.

1 Ekim 1985: G.Afrika savaş uçakları Guango-Cubango şehrindeki Angola birliklerine saldırdı. 50 kişi öldü.

16 Ekim 1985: Mavingo yakınlarındaki Angola birliklerine Güney Afrika Hava Kuvvetleri'nin 10 uçağı saldırı düzenledi.

25 Kasım 1985: G.Afrika avcı uçakları Angola hava sahası içinde Angola sivil nakliye uçağını düşürdü.

17 Aralık 1985: 9 G.Afrikalı mülteci G.Afrika birliklerinin Lesotho'ya yaptığı saldırı sırasında başkent Maseru'da öldürüldü.

19 Aralık 1985: G.Afrika birlikleri Güney Angola'ya düzenledikleri bir operasyonda 6 kişiyi öldürdü.

20 Aralık 1985: Irkçı birlikler Swaziland'ın güney-doğsunu işgal edip bölgede oturanları buradan sürdüler.

«Elde edebileceğimizin en fazlası için savaşıyoruz»

Geçtiğimiz günlerde DKP'nin davetlisi olarak F.Almanya'yı ziyaret eden G.Afrika Komünist Partisi yöneticilerinden Essop Pahad, ülkedeki durumla ilgili olarak UZ'nin sorularını şöyle yanıtladı:

Essop Pahad

□ *Onlarca yıldır illegal koşullarda ayakta duran G.Afrika Komünist Partisi, sadece Afrika kıtasının değil, tüm dünyanın en eski ve mücadele tecrübesi fazla olan komünist partilerindendir. Sizin için G.Afrika'da yeni olan nedir?*

■ Evet, sadece son terör kurbanlarından bazılarının cenaze törenlerinde kızıl bayrağın dalgalanması ve G.Afrika Komünist Partisi isminin açıkça görülmesi bile birtakım değişiklerin olduğunu gösteriyor. Biz bunu, ANC (Afrika Ulusal Kongresi) ve SACP (Güney Afrika Komünist Partisi)'nin sıkı ittifakının halka yansıması şeklinde görüyoruz. Bu, kısa vadede olmasa bile, sosyalist bir G.Afrika'ya olan talebin belirtisidir.

Parti'nin mücadele şartları esasen farklı değil: 1950'den beri illegaldir ve partinin bir bildirisi ile yakalanan her kişi en az beş sene demir parmaklıklar ardına gitmektedir.

Pretoria'daki rejimin uyguladığı anti-komünizm ve anti-sovyetizm Hitler faşizminin ideolojisiyle kıyaslanacak düzeydedir. Güney Afrika Komünist Partisi anti-komünizm ve anti-sovyetizmin her türlüsüne kararlılıkla karşı durmaktadır. Son zamanlarda daha da güçlendik.

Kurtuluş mücadelesinin iki dayanağı olan ANC ve Parti, Güney Afrikalı demokratik güçlerin kazanımıdır. Yoldaşlarımızın çoğu elde silah savaştılar ve savaşıyorlar, tutuklananlar ve kurşuna dizilenler oldu. SACP Merkez Komitesi üyeleri hapistedir.

1986 senesi ne getirecek? Biz ilk olarak G.Afrika'daki gizli örgütlenme yapımızı iyileştireceğiz ve ikinci olarak illegal propagandayı güçlendireceğiz, şu anda akla hemen gelenler bildiri, broşürler.... 1986'da demokrasi açısından elde edebileceğimizin en fazlası için elimizden gelenin en iyisini yapacağız.

Irkçı yönetime karşı siyah ve beyazların dayanışması.

araştırma çeviri **Dayanışma** inceleme yorum

DAYANIŞMA'NIN EKİDİR

ŞUBAT 1986 SAYI 43

Bir sorunun nasıl tepetaklak konulabileceğine dair

❝ Burjuvazinin kitleler üzerinde ideolojik-politik etkisi sürdükçe elbette sola kolay kolay imkan tanınmayacaktır. Ama bu etkiyi sürekli gözardı edip, üstelik bu tür teorilerle ona malzeme sağlamak, burjuva demokrasisinin dahi tüm kurallarının hiçe sayıldığı koşullarda solu kitleler nezdinde ve "sağduyu" adına ilelebet mahkum etmekten başka bir de yine aynı "sağduyu" adına sola yeni kılık giydirmeye kalkmaktır. Bir başka deyişle, solculuğu Yeni Gündemcilerin baştan beri yaptıkları gibi yine "anti-demokratik"lik, "totaliter"lik nitelemeleriyle karalamak burjuvazinin demokrasi anlayışını "sol" adına mutlaklaştırmaktır. ❞

BİR süredir Türkiye basınında 12 Mart hareketleri üzerine anılar, yorumlar yayınlanır oldu. Bu vesile ile demokrasi-tepeden inmecilik tartışmaları da yeniden güncellik kazandı. Bu tartışmalarda zaman zaman kimi çevrelerce ileri sürülen "ilginç" görüşler ve iddialar sorunun nasıl tepetaklak konulabileceğini gösteriyor.

Tepeden inmecilik konusunu kendi alâmeti fârikası yapmış görünen Yeni Gündem'ci bir yazar bir yerde şöyle diyor: "Türkiye halkı 14 Mayıs 1950'de jandarma zulmüne oylarıyla 'Yeter!' diyerek, 6 Kasım 1983'de, elinde taş gibi işkenceci oğlanları bulunduran Sunalp'ı, kendi partisini eski MGK üyelerine ihbar etmeyi hâlâ çıkar yol sanan Calp'ı iktidar koltuğuna oturtmayarak demokrasi konusunda ne kadar sağduyulu olduğunu kanıtlamıştır." (Yeni Gündem, "Sıra Sıra Paşalar...", 15-28 Kasım 1985.)

14 Mayıs 1950 seçiminin "halkımızın sağduyusu" açısından yorumunu bir başka yazıya bırakalım. O seçime gidiş, seçimin sonucu ve 27 yıllık "jandarma zulmü" iktidarının el değiştirmesi olgularını bir hayli uzunca deşip irdelemek gerekiyor. Ama 6 Kasım 1983 seçimi üzerine söylenenlere hemen değinmekte yarar var.

Y.Gündemci yazarın dedikleri, mefhumu muhalifine vurulduğunda, yeterince açık: "Türkiye halkı 6 Kasım 1983'de, 12 Eylül askeri faşist yönetiminin Başbakan Yardımcısı, 24 Ocak kararlarının tam yetkili yürütücüsü T. Özal'ı iktidar koltuğuna oturtarak demokrasi konusunda ne kadar sağduyulu olduğunu kanıtlamıştır."!.. Yeni Gündemci bunu öyle yukardaki gibi tersinden değil de böyle *doğrudan* söylemiş olsaydı konuya yaklaşımına ve o yaklaşımın ardında yatanlara daha bir açıklık getirmiş olurdu. Öyle yapmadığı için o iş şimdi burada bize düşüyor.

Bu kabil "halkımızın sağduyusu" teorisyenleri nedense demokrasiyi hep asker-sivil ikiliği çerçevesinde ele alıyorlar. Sivil-asker *bileşimini* sürekli gözardı ediyorlar. Tepeden inmeciliğe salt askeri üniforma ya da bürokratik kılık giydirip burjuva egemenliğini tepeden inmecilikten tenzih ediyorlar. (Belki istemeden öyle yapıyorlar ama yaptıkları o.) Meselâ Portekiz'de Salazar'ın sivil olduğunu unutuyorlar. Bizde T.Özal'ın 1980 Eylülü ve 1983 Kasımı öncesi nerden, nasıl geldiğini unuttukları gibi.

83 seçiminde asker kökenli T.Sunalp'le sivil kökenli T.Özal kapıştılar, T.Sunalp yenildi. Yaşasın halkımızın sağduyusu!

Bir kere, T.Sunalp'le kim kapışsa onu yenerdi! Bu bir.

İkincisi, 83 seçimi askerle sivil arasında bir tercih seçimi değildi. Değildi, çünkü rejim seçimden önce *kendisi* seçimini yapmıştı: Anavatan Partisi'nin MDP ve HP ile birlikte seçime sokulması ve SODEP ile DYP'nin sokulmamasıyla. Bu ne demekti? Seçime girmesine izin verilen her üç partiye de, "Hanginiz kazanırsanız makbulümüzdür" denmesiydi. Bu durumda sivil Özal'ı iktidar koltuğuna halkımız mı oturttu yoksa paşalar mı? Her üç parti de, dolayısıyla Özal'ın partisi de resmen (gönüllerden geçene bakılmaksızın) paşaların partisi değil miydi? Üstelik seçimden bu yana da, seçilen sivil hükümetle askerin hiçbir konuda ihtilafa düştüğü görülmedi. Ya sivil hükümetin her tercihini, her kararını ve uygulamasını asker "demokratik bir anlayış ve saygıyla" karşıladı, ya da sivil hükümetin hiç bir tercihinde, kararında ve uygulamasında askerle bir ihtilafa düşmesi sözkonusu olmadı. Hangisi?

Üçüncüsü, 1984 Mart yerel seçimlerini yine T.Özal'ın partisi kazandı. Hem de o seçime SODEP ve DYP de katıldıkları halde. Halkımız sivillerden sivil beğenecekti de neden en çok T.Özal'ı beğendi? Demek ki işin içinde seçim sonucunu etkileyen başka etkenler, halkımıza başka sivilleri değil de T.Özal'ı "beğendiren", sivili askere ya da bürokrata tercihin de ötesinde başka etkiler vardı.

Dördüncüsü, seçim öncesindeki genel kanı —MDP'ye asker desteği ve bu desteğin son anda açıklanması, seçimin sonucuna vurulduğunda seçmenin T.Özal'ın partisini seçmiş olmasına belli bir anlam yükledi. Bunun yarattığı hava da seçimde rol oynayan daha başka önemli etkilerin üzerini örttü. Belli ki hâlâ örtmekte devam ediyor.

Birazdan o etkilerin ne olduğunu ve *onlar hesaba katılmadan* varılan yargıların ne anlama geldiğini göreceğiz. Ama şimdi soralım: Yukarıdaki sıraladığımız bütün bu durumlarla "halkımızın "sağ duyusu"nun ne ilgisi var? Meselâ seçimden bu yana askerle hiçbir anlaşmazlığa düşmemiş bir sivilin seçmence tercih edilmiş olmasının politika ve demokrasi açısından "halkımızın sağduyusu" ile ilgisi ne?

"HALKIMIZIN SAĞDUYUSU" VE TURGUT ÖZAL

TURGUT Sunalp seçilseydi daha kötü olurdu... Elbette daha kötü olurdu. Ama *ne kadar* daha kötü olurdu? *Çok daha* kötü olurdu demek, T.Sunalp'a sistemdem bağımsız bir belirleyicilik atfetmek, ya da T.Özal'da, geçmişine ve bugününe rağmen bir şeyler vehmetmek, ona paye vermek olmuyor mu? Öyleyse bunu açık açık söylemek gerek ki o zaman da bu vehmi başkasının sırtına atmak istercesine "halkımızın sağduyusu" gibi bulanık bir ibare kullanmaya gerek kalmaz.

Paşa eskisi Sunalp 12 Eylül'ün polis ve jandarma zulmünü temsil ediyorduysa adı aynı zulüm rejimiyle özdeşleşmiş T.Özal neyi temsil ediyordu? 1950 seçimi öncesinin DP'si hiç değilse dört yıl süreyle sert muhalefet yaparak sonunda "iktidar koltuğuna oturdu". 6 Kasım 1983 seçimi sonrasında "iktidar koltuğuna oturan" T.Özal'ın Anavatan Partisi kime ve neye, ne zaman muhalefet etti?

Ya da meselâ Mart yerel seçiminde SODEP ve DYP'ye de rağmen Anavatan Partisi'nin ağır basmasının "halkımızın sağduyusu" ile ilişiği ne? Olsa olsa, "halkımız istikrarı seçti"... Hangi istikrarı? Ekonomide zam üstüne zam, politikada "demokrasiye geçiş sürecine devam"! Bu da belki sağduyunun bir gereğidir; ama bu olsa olsa burjuvazinin sağduyusudur, halkımızın değil. Öyle olduğu, 83 Kasımından beri süregiden ve çeşitlenen 24 Ocak uygulamalarının ve "demokrasiye geçiş süreci" adı altında sürdürülen anti-demokratik dayatmaların emekçi kitlelere neye malolduğundan belli. Şimdi siz o istikrarı onaylıyor musunuz, onaylamıyor musunuz? Açık açık yazmak gerek. *Halkın* sağduyusu nerde giriyor işin içine?

Bir nokta daha: 83 seçiminde Özal'ın partisinin aldığı oy ile MDP+HP'nin oyları arasındaki fark "sadece" % 8... Özal'ın aleyhinde! Anavatan Partisi: % 45; MDP+HP: % 53. Yani seçmen çoğunluğu Özal'ı değil, öbürlerini, "tepeden inmecileri" "iktidar koltuğuna oturtmak" istemiş. İşte size "halkımızın sağduyusu"nun riyazi ifadesi. Halkımızın sağduyusu ile alay edilse bu kadar olur!

Şimdi gelelim o başka etkilere.... 1) ABD'nin kendi iş çevreleri, Wall Street bankaları ve basını, vb. aracılığıyla, Türkiye'deki resmi temsilcileri ve yakınları, mutemet adamlarının gayretleriyle, rejimin en üst kademeleri nezdinde doğrudan teşebbüsleriyle Özal'a ve bir çırpıda kotarılmış partisine ne denli destek verdiği ancak şimdilerde belgelere dayalı tam açıklığıyla belli olmaya başlıyor. 2) İMF çevrelerinin Özal'a ve Özal "stil"ine duydukları alışkanlık ve güvenden ötürü ona sağladıkları ve ondan başkalarından esirgediklerini her halleriyle belli ettikleri destek. 3) 12 Eylül'den sonra birden parlayan "ihracatçı" holdinglerin Özal'la ve yakınlarıyla eskiden beri süregiden ekonomik , politik, kişisel özel ilişkileri, ileriye yönelik beklentileri, hesapları, hazırlıkları; bu çevrelerin bu hedefler doğrultusunda Özal'ın yoluna döktükleri paralar, örgütsel çabalar, basında ve kamuoyu araştırmaları, fısıltı gazetesi, iş alemi dedikodusu ve kulisi, vb. yoluyla yürütülen gizli, açık yoğun propaganda. 4) Özal ve yakın çevresinin, uluslararası uzantılarıyla birlikte ülkenin dört bucağına dal budak salmış din-tarikat ilişkileri; Aydınlar Ocağı denilen azılı gericiler yatağının gizli, açık tercihleri, hedefleri doğrultusunda seferber edilen yoğun entrika ve destek kampanyası. 5) Disiplinli, girişken, iddialı kadroları ve "Başbuğ içerde ama fikriyatımız iktidarda" sloganıyla MHP desteği.... Artı: Kimi yaygın MSP'li çevrelerde eski MSP'li Özal'a bağlanan siyasi nüfuz ve ekonomik kazanç umutları; ezeli MSP'li fırsatçılığı, ikiyüzlülüğü... Artı: Demirelsiz iş görmeye kalkışan eski AP'li yeni MDP'lilere karşı oldukça yaygın AP'li çevrelerin Özal'a en azından hayırhah bakışı. 6) Bütün bu saydıklarımıza eklenince önem kazanan bir psikolojik etken: ABD'nin ısrarlı gayretleri ve kimi sermaye çevrelerinin aktif desteğiyle Özal'ın partisinin seçime girme izni kopardığının ve veto belasından diğer partilere kıyasla en az zayiatla sıyrıldığının her seçimde sözü geçen bölgesel ve yerel nüfuz mihraklarının gözünden kaçmaması . (İktidarı çantada keklik sanan Sunalp'ın, tam seçim arifesinde MDP'ye gelen veto sayısı karşısında küplere binip saçını başını yolması boşuna mıydı?) 7) Ve nihayet, halkımızın, kötüler arasında seçim yapmak zorunda kaldığında, bir tarafı askerlerin açıkça arkalaması karşısında —üç yıl boyunca askere karşı birikmiş tepkinin doğal itilimiyle— "daha sivil ve daha az kötü sandığını seçme sağduyusu".

Kasım 1983 seçimi sonuçlarını bütün bu somut etkilerden soyutlayıp, burjuvazinin para gücüyle, yaygın propaganda imkanlarıyla, uluslararası uzantıları ve yerel nüfuz mekanizmalarıyla, çoğu yerde tehditle ve açık baskıyla kitlelerin tercihini nasıl etkilediğini, tepeden inme dayatılan siyasi partiler ve seçim yasalarıyla, barajlı, vb. özel seçim sistemleriyle nasıl *çarpıttığını* hiç kaale almaksızın salt bir asker-sivil ya da bürokrasi-halk kapışmasıymış gibi görmenin ve herşeyi "halkımızın sağduyusu"na bağlamanın ne gereği var? Yeni Gündemci yazarın harika mantığı bütün bu saydığımız etkenleri halkın sağduyusuyla özdeşleştirmeye varıyor. Giderek parababalarının, holdinglerin, asker-sivil tekelcilerin diktasına ve 24 Ocak soygununa "seçim" kılıfı giydirilmesini, MHP'li faşistlere açık açık meşruiyet sağlayıp birçoğunu devletin her kademesinde kilit mevkilere dolduran Özal'ın ve partisinin iktidar koltuğuna oturtulmasını "halkımızın demokrasi konusundaki sağduyusu"na mal ediyor; T.Özal ve şürekâsının K.Evren ve sürekâsıyla müşterek iktidar gaspına "sivil demokrasi" kılıfı giydiriyor.

6 Kasım'ı izleyen ilk iki yıl içinde ikisi gitti... sonuncusu kaldı

BURJUVAZİNİN AKLANMASI

«HALKIMIZIN sağduyusu" teorisyenleri, kendi zihinlerindeki en basite indirgenmiş asker-sivil ikiliğini abartıp çığrından çıkararak tüm sivilleri "halk"laştırıyorlar; halkın tepesinde, ona rağmen ve ona *karşı* uygulamaya konulan türlü girift düzenleri, entrikaları, oldu bittileri, domuzuna dayatmaları halka malediyorlar; askeri (ya da bürokrasiyi, "tepeden inmeci gelenek"i) de burjuva iktidarın somut, karmaşık gerçekliğinden, sınıfsal temelinden soyutlayıp bağımsızlaştırarak bu tür "sağduyusal" açıklamalarla *burjuvaziyi aklıyorlar.* Halk düşmanlarını halk adına kutsuyorlar. Bu anlayışla 1950'denberi hemen her seçimde en çok oyun sağ partilere verilmiş ve iktidar koltuğunda muttasıl sağ hükümetlerin oturmuş olması halkın tepeden inmeciliğe "karşı çıkışı" ve "demokrasinin tecellisi" oluyor!

"Halkımız T.Özal'ı iktidar koltuğuna oturtmakla demokrasi konusunda ne kadar sağduyulu olduğunu" ortaya koymuş!... Seçim demeye bin şahit isteyen 83 seçimi sonucunda başa geçen Özal hükümeti sağın da en tepeden inme, gaasıp iktidarlarından biri değil mi? O günden bugüne Özal ve yârânı sırtlarını 82 anayasasına ve 12 Eylül paşalarına dayayarak, parlamentoya, basına, kamuoyuna, kitlelerin beklentilerine ve şikayetlerine, insan haklarına, demokratik hak ve özgürlüklere iki paralık değer vermediklerini her halleriyle belli ederek ve ikide bir "Bizim alternatifimiz 12 Eylül öncesine dönmektir" diye tehditler savurarak tam anlamıyla tepeden inme ve serazat hükümet etmiyor mu? Halkımız kırk katırla kırk satır arasında bir tercihe zorlanıp da birini değil öbürünü "seçti"yse bu nerden sağduyunun gereği oluyor?

SOLA GİYDİRİLMEK İSTENEN YENİ KILIK

YENİ Gündemci yazarın yaptığı, kendi kafa karışıklığını, burjuvazinin alt katmanlarının karakteristik mizacı popülist renk körlüğünü "halkımızın sağduyusu"na izafe edip bunca tepeden inmeciliği "rasyonalize" etmekten başka birşey değil.

Buna onun ve onun gibi nevzuhur "yeni teorisyen"lerin sık sık Türkiye'de her türlü solu (hiçbir ayırım gözetmeksizin, sanki her kendini "sol" sanan paşa gerçekten solcuymuş ya da paşaların kapısında kuyruğa giren her "solcu" solu temsil edermiş gibi) ısrarla tepeden inmeci gösterdiklerini de eklerseniz, seçimlerde sağ partilere verilen oyları halkın tepeden inmecileri reddi olarak yorumlamanın bir başka sonucu daha ister istemez kendini dayatır: Türkiye'de sol, kitleler nezdinde her zaman reddedilmeye mahkumdur!

Burjuvazinin kitleler üzerinde ideolojik-politik etkisi sürdükçe elbette sola kolay kolay imkan tanınmayacaktır. Ama bu etkiyi sürekli gözardı edip üstelik bu tür teorilerle ona malzeme sağlamak, burjuva demokrasisinin dahi tüm kurallarının hiçe sayıldığı koşullarda solu kitleler nezdinde ve "sağduyu" adına ilelebet mahkum etmekten başka bir de yine aynı "sağduyu" adına sola yeni kılık giydirmeye kalkmaktır. Bir başka deyişle, solculuğu Y.Gündemcilerin baştanberi yaptıkları gibi yine "anti-demokratik"lik, "totaliter"lik nitelemeleriyle karalamak *burjuvazinin* demokrasi anlayışını "sol" adına mutlaklaştırmaktır. Y.Gündem yazarı böyle bir misyonu kendi "demokratik solcu"luğuna pekâlâ yakıştırıyor da, yaraştırıyor da olabilir. Lakin buna bir de *"halkımızın* sağduyusu" kılıfını geçirmeye kalkması, sittin senedir bu işin malum erbabınca ikinin biri piyasaya sürülen bayatlamış küçük burjuva popülist yavelerin ne denli burjuva düşünce ve pratiğinden esinlendiğinin açık kanıtıdır.

Halkımızı burjuvazinin her türden emrivaki aldatmacaları, ideolojik-politik baskılarının yanısıra bir de bu tür misyon sahiplerine karşı uyarmak gerekiyor.

Kapitalist üretim süreci ve orta katmanlar

Dayanışma'nın Eylül-Aralık 1985 sayılarında Türkiye'de orta katmanların yoksullaşmasını 12 Eylül faşizmiyle bağlantısı içinde ele almıştık. Aşağıda okuyacağınız yazı ise genel olarak kapitalist üretim süreci ve onun evrimi karşısında orta katmanların durumunu özetliyor ve tekelci kapitalizm altında orta katmanların mülksüzleşme sürecinin anahtarlarını sıralıyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde orta katmanlarda gözlenen değişmeler, kuşkusuz ki, orta gelişkinlikte bulunan, şiddetli bir kriz yaşayan ve faşist diktatörlükle yönetilen Türkiye'de daha keskin bir yoksullaşmanın ifadesi biçiminde ortaya çıkmaktadır

MARKSİST klasiklerde proleter olmayan çalışan tabakaların tahliline geniş yer verilmiştir. Bunlar, kapitalizmin gelişmesindeki temel eğilimler ve çeşitli ülkelerde keskinleşen sınıf mücadelesi esasında ele alınmış, incelenmiştir. Kırda ve kentte küçük üreticilerin kaderini belirleyen küçük ölçekli üretimin mevcut durumu ve gelişme eğilimini dikkatle inceleyen Lenin, kapitalizmin tekelci aşamasının üretim ve sermayenin şiddetli bir yoğunlaşmasına ve rekabetin keskinleşmesine yol açtığı sonucuna ulaşıyordu. Bu duruma, küçük üreticilerin ezilmesi, yok olması, proleterleşmesi eşlik ediyordu. Lenin, baskı ve sömürünün yalnızca proletaryanın değil, çalışan diğer katmanların da kaderi haline geldiğini vurgulamıştır.

Tekelci-kapitalizmin, kapitalizmin eski yapısını radikal biçimde değiştirerek, tekeller dışında tüm ekonomik biçimlerin tasfiyesine yolaçacağını iddia eden ve tekelci kapitalist gelişmenin burjuva toplumunun sınıf kompozisyonunda yalnızca proletarya ve bir finans oligarşisinin kalacağı bir değişiklik getirmesi gerektiğini savunan "saf emperyalizm" teorisini eleştirirken Lenin, kapitalizmin eski kurumlarının yer almadığı böyle bir saf emperyalizm sisteminin hiçbir zaman varolmadığı ve olmayacağının altını çiziyordu. Proleter olmayan katmanların işçi sınıfının yanına çekilmesi mücadelesinin asla küçümsenmemesi, işçi sınıfı ile kent ve kırdaki orta katmanlar arasında ittifakın mümkün ve dahası gerekli olduğu uyarısı, dünya devrimci sürecinin, kapitalizmin devlet-tekelci aşamasında ve nihayet bilimsel teknolojik devrimin eşliğinde, kapitalist toplumda orta katmanların yapısı ve durumu üzerine zengin deneyim ve araştırmaların yer aldığı günümüzde, her zamankinden çok geçerlidir.

KAPİTALİST TOPLUMUN SINIF YAPISI ÜZERİNE

ÜRETİCİ güçlerin büyümesinde kaydedilen her önemli adım, üretim ilişkilerinde bazı değişikliklere yol açar. Sınıflar da üretim ilişkileri temeline oturduğundan, benzer değişikliklerin belirli sınıfların ya da toplumun genel sınıf kompozisyonunda da yer alması kaçınılmazdır. Çarpıcı bir örnek, tarımda küçük ve orta meta üreticisi sayısının, üretim ve sermayenin yoğunlaşması ve birikimi sürecinin hızlanması ve bu ekonomi sektöründe gerçekleşen ya da sürmekte olan teknolojik devrimin etkisiyle keskinleşen rekabet sonucunda, hızla azalmasıdır.

Üretici güçler ve üretim ilişkileri arasındaki karşılıklı ilişkiler otomatik olarak işlemez, yani üretici güçlerdeki gelişmeler üretim ilişkilerine hemen yansımaz. Bu, üretim ilişkilerinin gelişmesinde nispi bir bağımsızlığa sahip olması ve kural olarak, üretici güçlerdeki değişikliklere bir süre sonra, bir gecikme ile karşılık vermesiyle açıklanabilir. Belirli bir üretim tarzından kaynaklanan üretim ilişkilerinin yanısıra, üretici güçlerin yeni gelişme düzeyine denk düşmeyen eski ilişki biçimleri de var olmayı sürdürür. Bu durum, bilimsel-teknolojik ilerleme ve burjuva toplumunun sosyal sınıf yapısı arasındaki karşılıklı ilişkinin karakteri bakımından da geçerlidir.

Lenin, kapitalist ve yarı-kapitalist ülkelerde yalnızca üç sınıfın varlığına işaret eder: Burjuvazi, küçük burjuvazi ve proletarya.[1] Bu sınıf yapısı, bu sınıfların yakın yıllarda uğradıkları belirli yapısal değişikliklere rağmen, günümüzde de kapitalizmin karakteristiğidir.

Kapitalist toplumun sosyal yapısına ilişkin burjuva sosyolojisi kavramları çeşitlilik göstermekle birlikte, esas olarak sınıfların varlığının ya tümden reddi, ya da Marksist sınıf kavramından çok farklı bir "sınıf" yaklaşımı olarak görülmektedir. Burjuva iktisadı ve sosyolojisinde Marksist sınıf teorisinin reddi, her şeyden önce kapitalizmde sınıfların ve sınıf mücadelesinin var olmadığını ya da ortadan kalktığını göstermek üzere —beyhude— çabalardır. Burjuva teorilerinin pekçoğuna kaynaklık eden "stratifikasyon" (tabakalandırma) teorisine göre, milyonlarca bireyin oluşturduğu toplum, yatay ve dikey olmak üzere çok sayıda sosyal tabakadan (katman) oluşur. Bu yapı içerisinde belirgin biçimde öne çıkan (dominant) bir sosyal ilişki sözkonusu olmayıp, çok sayıda farklı ilişki ve çıkarları yansıtan farklı roller ve rol grupları vardır. Bunların arasında toplumda anlaşmazlığa yol açanları da bulunur. Örneğin ihracatçılar ithalatçılarla, ev sahipleri kiracılarla, alacaklılar borçlularla, perakendeciler toptancılarla geçinmezler vs... Tek kelimeyle çıkar mücadelesi, yalnızca işçi ve işveren ya da zengin ve yoksul arasında değildir. rekabet, husumet ve mücadele evrenseldir! Bundan çıkan sonuç, insanlar arasında, toplumda ekonomik, sosyal ve politik güçler dengesinin kurulmasına yol açan çok sayıda farklı ilişkiler ve çıkarlar olduğudur.

Stratifikasyon teorisinin ana ve hayati eksikliği, toplumun sosyal gruplara bölünüşünü üretim ilişkilerinden soyutlamasıdır. Marksizmin kurucuları toplumun sınıf ve sosyal yapısını incelemek üzere, somut bilimsel temeli, insanlar arasındaki tüm karmaşık ve çok yönlü ilişkiler arasında *üretim ilişkilerinin* belirleyici olduğunu ayırdederek yaratmışlardır:

"Yalnızca iktisat için değil, tüm tarih bilimleri için (ve doğal bilimler dışında tüm bilimler tarih bilimleridir) devrim yaratan bir keşif, şu önermeyle yapıldı: 'maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak sosyal, siyasi ve fikri hayat sürecini belirler'; tarihte ortaya çıkan tüm toplumsal ve politik ilişkiler, tüm din ve hukuk sistemleri, tüm teorik dünya görüşleri, ancak bunlara tekabül eden çağlardaki maddi hayat şartları anlaşılırsa ve birinciler bu maddi koşullardan çıkarsanırsa kavranabilir." (F.Engels: *"K.Marx'ın 'Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı'sı")*

Burjuva toplumun sosyal yapısını incelerken, Marksizm, sınıfların araştırılmasını odak noktası olarak ele alır. Sınıf yapısının tahlilinde güçlük, özgül sınıfların sürekli ve hızla değişen kompozisyonu ve sınıflar arasında çok sayıda ara aşamanın varlığının sözkonusu olmasındadır. Somut olarak, bir sınıftan, sınıfın genel anlamında anlaşılması gereken nedir?

"Sınıflar, tarihi olarak belirlenmiş bir toplumsal üretim sisteminde işgal ettikleri yerle, üretim araçlarıyla olan (çoğu durumda yasayla tespit ve formüle edilmiş) ilişkileriyle, emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rolleriyle ve dolayısıyla tasarrufları altında bulundurdukları toplumsal zenginlik payının boyutları ve bunu edinme tarzı ile birbirinden farklılık gösteren geniş insan gruplarıdır. Sınıflar, belirli bir toplumsal ekonomi sisteminde işgal ettikleri farklı yerler yüzünden içlerinden birinin, diğerinin emeğini kendine mal ettiği insan gruplarıdır." (Lenin, *Büyük Başlangıç*, Toplu Eserler, İng.b. C.29, s. 421)

Ancak kapitalist toplumun sosyal ve sınıf farklılıklarını belirlemede temel kriterin insanların üretim araçlarıyla olan ilişkisi olması gerektiğini vurgulamakla yetinmek, soruna yeterince açıklık getirmiyor. Sınıf'ın en genel tanımında bile, Lenin insanların üretim araçlarıyla olan ilişkisinin yanında, işin toplumsal örgütlenmesindeki rol, şu ya da bu gruptan bireylerin aldığı toplumsal zenginliği edinme yolları ve bunun büyüklüğü gibi bir dizi temel kriterleri de gözönünde tutuyordu. Sınıf ayrımı konusunu ayrıntılandırdığında Lenin, emeğin sosyal farklılaşmasını incelemenin önemini vurgulamış ve özellikle de, kafa ve kol emeği arasındaki farkı göstermiştir.[2] Yine kimi grup insanların diğerlerinden, üretim ilişkileri sistemindeki rollerine, üretim koşullarına ve sonuçta, bu koşulların şekillendirdiği günlük hayatları ve çıkarlarına göre ayrıldığına işaret ediyordu.[3]

Kapitalist toplumun sınıf kompozisyonunu incelerken Marx'ın kullandığı bir dizi kriter vardır, bunlar arasında hayat tarzı, çıkarlar, eğitim, emek gücünün yeniden üretiminin doğası yer alır.[4]

Marx, Engels ve Lenin toplumsal işbölümünde bireyin rolünün tahliline büyük önem vermişlerdir. Engels, "sınıflara bölünmenin temelinde işbölümü yasası yatar" diye yazmıştır.[5]

Yukarıda anılan kriterlerden her biri, üretim ilişkilerinin bir yanını anlatmakta ve yakın sosyal sınıf ve sınıf gruplarını ayıran sınırını kavramamıza yardımcı olmaktadır.

Sınıf kompozisyonu analizinin odağına *kişilerin üretim araçlarıyla olan ilişkisi kriteri*'ni koyarak, nüfusu üretim araçlarına sahip olanlar ve olmayanlar şeklinde ayırmak mümkündür. Ama bu ayırım, mülkiyet sahibinin kapitalist ya da küçük burjuva sınıflardan olup olmadığını açıklamadığı gibi, böyle bir mülkiyete sahip olmayanların da proletaryaya dahil olup olmadıklarını da göstermez. Proletaryanın sınırlarını daha iyi çizmek için başka kriterlere ihtiyaç vardır.

Soruna bazı bakımlardan ışık tutabilecek bir başka kriter, *çeşitli grupların emeğin toplumsal örgütlenmesinde yerine getirdikleri rol*'dür. Bu rol, yalnızca idari ve işletmeci fonksiyonları yerine getirmeye indirgenmemiştir; aynı zamanda üretim sürecinin, kapitalist işletmelerde denetleme, teknik, istihdam, maliye, ticaret ve diğer faaliyetlerin örgütlenmesine katılmanın bir biçimidir. Bu işler, kapitalizmde hiçbir zaman işçi sınıfının temsilcilerine verilmez. Teknoloji sorunları, yeni teknoloji uygulama, çalışmanın örgütlenmesi, şirket içi planlama ve finansman işçi sınıfının dışında kararlaştırılır. Proletarya yalnızca üretimde değil, toplumun siyasi, sosyal ve kültürel hayatında da yönetim ve denetim manivelalarından mahrumdur. Tüm bunlardan, kapitalist şirketlerin, işletme ve kurumların üst ve orta düzeydeki yönetim mekanizmasında yer alanların işçi sınıfına dahil olmadığı sonucu çıkar.

Ücretli ve aylıklı çalışanların sosyal sınıf ayrımında önemli bir kaynak, yaptıkları *işin sosyal farklılaşması*'dır. Kafa emeğini yaratıcı biçimde uygulayan ileri derecede uzmanlarla, diğer ücretli çalışanlar arasında önemli bir farklılaşma sözkonusudur. Ücretli ve aylıklı çalışanlar kitlesi, entellektüel ve yaratıcı yeteneklerini kullanmaktan mahrum edilmiştir. Kapitalizmde gözlendiği üzere, üretim araçlarının, iş nesnelerinin ve ürünün işçiden yabancılaştırılması, kapitalist yabancılaşmanın tüm biçimlerini kapsamaz. Marx, yabancılaşmanın üretimin ta kendisinde olduğunu, yani çalışmanın entellektüel ve yaratıcı yanına olan yabancılaşmayı göstermiştir.

Entellektüel çalışmanın ileri derecede ustalık isteyen biçimleriyle uğraşanlar, kural olarak nispeten daha iyi maddi koşullarda yaşarlar. Durumlarının elverdiği güce göre kültüre daha fazla yönelebilirler. Bu konumdakiler işletmelerde, dairelerde ve genel olarak kapitalist toplumda daha yüksek statü ve itibara sahiptir. Kariyer yapma ve sosyal basamakları tırmanma şansları ücretli çalışanların büyük çoğunluğuna kıyasla daha fazladır.

Yukarıdaki teorik varsayımlardan, işçi sınıfı dışında kalan genel ücretli kitlesinde, yüksek ve orta düzeyde idareci personel ve ileri derecede uzmanlaşmış entellektüel çalışma yapan (bilimadamı, mühendis, dizaynır, avukat, doktor, yazar, sanatçı vb.) kişilerin olduğu sonucu çıkmaktadır.

Çalışanların farklı grup ve tabakalarını sınıflandırmanın pratik güçlüğü, hayatın, işçi sınıfı ile ona yakın sosyal grup ve sınıflar arasına açıkça belirgin çizgiler koymamasından kaynaklanıyor. Çok sayıda aşamanın ve birinden diğerine geçişin varolduğu geniş bir kitle sözkonusu. Sınıfların sınırlarını büyük erozyona uğratan ve sayısız ara aşamanın ortaya çıktığı koşullarda, kimi geçiş gruplarının sosyal sınıf statüsünü belirlemek her zaman kolayca mümkün olmuyor.

Lenin'in kapitalizmde sınıf yapısının somut tahlilinde *yarı-proleter* kategorisini kullanması rastlantı değildir:

"Eğer *saf kan* proletarya, proleter ve (geçimini kısmen işgücünü satarak kazanan) yarı-proleter arasında; yarı-proleter ve köylü (ve küçük zanaatkâr, el sanatları ve genel olarak küçük işletmeci) arasında; küçük ve orta köylü arasında vb. ziyadesiyle karışık çok sayıda örnekle kuşatılmış olmasaydı ve eğer proletarya kendisi, daha gelişmiş ve daha az gelişmiş tabakalara bölünmeseydi; bölgesel köken, meslek, bazen de dine göre vb. bölünmeseydi, kapitalizm kapitalizm olmayacaktı." (Lenin, *Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı*'ndan)

Yarı-proleter tabakalara yalnızca küçük meta üreticileri ve serbest meslekten insanlar arasında değil, ücretli uzmanlar arasında da rastlanmaktadır. Çalışanların proleter ve yarı-proleter tabakalarını kesinlikle ayırdetmenin objektif güçlüklerine rağmen, işçi sınıfının kompozisyonunu yine de açıklığa kavuşturmak mümkündür.

Bu açıklamalardan sonra, kapitalist toplumda proletarya ve burjuvazi arasında orta yerde bir konum işgal eden sosyal gruplar olan orta tabakaların bir ara sosyal sınıf (küçük burjuvazi) ve bir dizi sosyal gruptan (serbest meslek sahipleri; —hem ücretli olarak çalışan hem de küçük bir işletmeye sahip olan— yarı-proleterler, üretim araçlarına sahip olmayan ama bazı yönlerden işçi sınıfından farklılık gösteren ücretliler —ki esas olarak inteligensiya temsilcilerini içermektedir—) oluştuğu söylenebilir.

Görüldüğü gibi "orta katmanlar" kapsamı geniş bir terimdir. Esas olarak üstte burjuvazinin, altta proletaryanın yer aldığı sosyal piramidin her yanı için geçerlidir. Bazı gruplar, işçi sınıfının tüm vasıflarını taşımamakla birlikte, küçük burjuvaziden ziyade proletaryaya yakındırlar, diğer bazıları ise aksine burjuvaziye yakındırlar. Sosyal farklılığın böylesine geniş olduğu koşullarda, tabakalar arasında pekçok derece ve ton farkı bulunmaktadır. Böylesine farklılık gösteren sosyo-ekonomik grupları "orta katmanlar" olarak tek bir sınıf kategorisinde birleştiren özellik ise, burjuvazi ve proletarya arasında işgal ettikleri konumdur. Bu, yalnızca kır ve kentteki küçük burjuvaziyi değil, yarı-proleter tabakaları ve ücretli çalışanların belirli kategorilerini de içine alır.

Orta tabakaları, diğer sınıflarda olduğu gibi, dışa yansıyan belirtilerine bakarak ayırdetmek mümkün değildir. Örneğin toplumda üretim araçlarına sahip olanlarla onlardan mahrum edilmiş olanları belirlemek ve yine üretim araçlarına sahip olanlar arasında özel mülkiyete sahip olanlar, kiracılar, kısmen sahip olanları ve toprak miktarı, sabit ve dolaşan sermaye büyüklüğü, ürün miktarı vb. bakımından da çeşitli grupları ayırdetmek mümkündür. Ama köylü ve çiftçiler arasında küçük burjuva tabakaları benzer bir açıklıkla ayırdetmek mümkün değildir. Aynı durum kent küçük burjuvazisi için de geçerlidir. Küçük işletmelerin küçük burjuvazinin bir parçası olduğu söylendiğinde "küçük işletmeci" terimine açıklık getirmek gerekir. Bu, bir gazete bayii de olabilir, ücretli işçi çalıştıran bir işletme de olabilir. Sorun, bu faaliyetin hangi ölçüde olmasının kişiyi küçük işletmeci olarak niteleyeceğidir.

ORTA KATMANLARIN HIZLANAN PROLETERLEŞMESİ

ORTA katmanların konumunu tek tek ele almadan önce kapitalist üretimin mevcut gelişme aşamasının en önemli sosyo-ekonomik sonuçlarından birisine, orta katmanların hızla proleterleşmesine kısaca değinelim:

● Kapitalist ülkelerin tarımında tekniklerin gelişmesi, o alanda kapitalizmin ekonomik yasalarının işleyiş seyrini zorlamış, toprak, üretim ve sermayenin daha hızlı yoğunlaşması sözkonusu olmuş, üreticiler arasındaki rekabet daha da kızışmıştır. Güçsüz ve geri tarım işletmelerinin yıkılması hızlanmış; küçük ve orta çiftçilerin toplam sayısında hızlı bir düşme görülmüştür. Kapitalizmin savaş öncesi tarihinde köylü ve çiftçilerin bu derecede bir mülksüzleşmesine tanık olunmamıştı.

● Bugün kır ve kent küçük burjuvazisinin hızlanan proleterleşmesinin bir göstergesi kendi işletmesinden kazandığıyla geçimini sağlayamayıp, çalışan olarak iş tutmaya zorlanan köylü, zanaatkâr, küçük dükkan sahibi vs. sayısındaki artıştır. Bunlar şimdiden yarı-proleterleşmiştir ve önemli bir bölümü kendi çiftlik ve işletmelerini tümüyle tasfiye edip, gerçek proleterlere dönüşümlerini tamamlamaktadır.

● Tarımda küçük burjuva tabakalara mensup toplam nüfustaki azalma geri döndürülmez biçimde seyrederken, tarım dışında, ticaret ve hizmetler alanında ve çeşitli sanayi sektörlerinde kent küçük burjuva tabakalarının belirli ölçüde yeniden üretimine yol açan yeni iş alanları görülmekte, öte yandan pekçok küçük işletme yıkılmakta, tasfiye olmaktadır.

Ekonominin tarım dışı sektörlerinde büyük sayıda küçük mülk sahibinin varlığını sürdürmesi her ne kadar çelişki gibi gözükse de, bu tür işletmelerin sanayi, inşaat, ticaret vs. alanında büyük şirketlerle herhangi bir şekilde gerçekten rekabet edemeyecek durumda oldukları gözönüne alındığında anlaşılabilir. Örneğin sanayide, küçük işletmeler ana dalların dışına itilmiş olup, —büyük toprak sahipleri ile aynı ürünü yetiştirmek ve dolayısıyla onlarla sürekli rekabet durumunda olmaya zorlanan köylü ve çiftçilerin aksine— büyük şirketlerin yan işlerini, hizmetlerini yapabilmektedirler. Ek olarak, kent küçük burjuvazisi, ekonominin sanayi dışı dallarında özellikle perakende ticaret ve hizmet alanında, pek fazla sermaye gerektirmeyen oldukça geniş bir çalışma alanına da sahiptir.

● Kapitalist üretim sürecinde bilimsel ve teknolojik devrimin orta katmanların yapısı üzerinde neden olduğu değişiklikler yalnızca küçük burjuvazinin ağırlığının azalması ile kalmayıp, gelişmiş kapitalist ülkelerde inteligensiyanın ağırlığının artmasını getirmiştir. Bilimsel ve mühendislik alanındaki hızlı gelişmeler, yeni fikir önerip geliştirecek ve teknik buluşları daha çabuk uygulayacak bilimadamı ve mühendislere olan talebi arttırmaktadır. İnteligensiyanın sayısı genel ve uzman eğitimin yaygınlaşması, kitle iletişiminin gelişmesinin bir sonucu olarak da artmakta, ayrıca ekonomiye devlet-tekelci müdahaleler ekonomi, hukuk, politika, ideoloji vb. alanda daha fazla uzmanı gerektirmektedir. İnteligensiya günümüzde bilim, mühendislik, iktisat, eğitim ve kültür gelişmelerinin bir sonucu olarak kitlesel, kendi içinde farklılaşma gösteren bir tabakayı oluşturmaktadır.

Kısaca, orta katmanların proleterleşmesinde görülen genel eğilimleri şöyle özetlemek mümkündür:

1- İstihdam edilen nüfus içerisinde küçük burjuvazinin sayısı mutlak ve nispi olarak azalma eğilimi göstermektedir.

2- Orta tabakalar arasında yarı-proleter unsurların oranında bir artış gözlenmektedir.

3- Orta sınıfların genel yapısı içerisinde aylıklı çalışanların ağırlığında bir artış görülmektedir.

Bu eğilimler orta sınıfların ortak ekonomik temelinde, yani, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahiplikte, bir erozyonu ve dolayısıyla orta tabakaların pekçoğunun konumu ve yaşama koşullarının proletaryanınkine yaklaştığını kanıtlamaktadır.

Günümüzde işçi sınıfı ile orta katmanlar arasında bir ittifakın objektif koşullarının gelişmesine karşılık, tüm çalışan ve sömürülen yığınların bu ittifakın hayati önemini kavradıkları söylenemez. Sürekli olarak proleterya ile kapitalist sınıf arasında gidip gelen orta katmanlar kendi kurtuluşları için bağımsız bir mücadele yürütebilecek durumda değildirler. Köylülük, kent küçük burjuvazisi ve inteligensiya ile ittifakında işçi sınıfı tarihi olarak öncüdür.

Dipnotlar:
(1) Lenin, Toplu Eserler, İng. basım C.26, s.96
(2) age. C.29, s. 421
(3) age. C.1, s. 411
(4) Marx-Engels, Toplu Eserler, İng. basım. C.11. s. 187-188
(5) Engels, Anti-Dühring, İng. basım, s. 334

Günümüzde anti-komünizmin boyutları

"Avrupa'nın başına bir heyülâ musallat olmuştur: Komünizm heyülâsı. Kocamış Avrupa'nın bütün güçleri bu heyülâyı def etmek için kutsal bir ittifak kurdular: Papa ve Çar, Metternich ve Guizot, Fransız Radikalleri ve Alman polis ajanları."

ANTİKOMÜNİZM, çağımızın kapitalizm ve sosyalizm arasındaki temel çelişkisini, kapitalizm lehine çözmek amacıyla, emperyalizmin sosyalist sisteme, devrimci işçi sınıfı hareketine, bağımsızlık, demokrasi, sosyal ilerleme ve barıştan yana tüm toplum güçlerine karşı yönelttiği temel ideolojik ve politik araçtır. Bu çelişki tarihi olarak kapitalizm lehine çözülemeyeceği içindir ki antik-komünizm aynı zamanda burjuva ideolojisinin uç noktada çürümesini yansıtıyor.

Dünya çapında ve hayatın her alanında çok yönlü bir saldırı olarak yürütülen anti-komünizmin başlıca üç bileşeni seçiliyor:

. Bilimsel komünizme hücum eden *teori* üretimi,

. Kitlelerin bilincine işlenegelmiş önyargıları besleyen *ideolojik* saldırı,

. Ülke içinde ve uluslararası planda komünist, işçi, ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmaya yönelik devlet politikası olarak beliren *siyasi* faaliyet.

TEORİDE ANTİ–KOMÜNİZM

TEORİK alanda anti-komünizmin ikili çabası sözkonusudur: Bir yandan kapitalizmi haklı çıkarmak, öte yandan Marksizm-Leninizmi çürütmek! Bu konuda işlerinin ne kadar zor olduğunu burjuva ideologlarından Henry C.Wallich 1960'larda şöyle açıklıyordu: "Komünizm, on yıllardır, birinci sınıf beyinlerin kurduğu ve kapitalizmin haset edeceği bir iç mantık ve bütünlüğe sahip muazzam bir entellektüel yapı. Ortalama Amerikalı bir Rus'la sistemlerinin meziyetleri üzerine tartışmaya girdiğinde —eğer olağanüstü açıkgöz değilse— kendisini hemen zor durumda bulacaktır. Uzman bir Marksist diyalektikçi karşısında bir Amerikalı iktisatçının işi daha da zor."

Anti-komünizmin tarihi, onun, amaçlarına bilimsel komünizmle teorik alanda polemiğe girerek ulaşamayacağını göstermiş bulunuyor. Gerçi bugüne kadar genç Marx'ın görüşlerine olgun Marx'ın görüşleriyle karşı çıkmakla, Marx'ı Lenin'in, Engels'i Marx ve Lenin'in karşısına koymakla; Marksizmin sınıf öğretisini, Lenin'in sosyalist devrim teorisini reddetmekten, günümüzde işçi sınıfının "yozlaştığı" ya da "ortadan kalktığı"na vb. türlü çabalar gösterilmedi değil. Bu çabalar yakın yıllarda "halk kapitalizmi", "bütünleşmiş sanayi toplumu" kavramlarından, "yakınlaşma" ve "ideolojisizleştirme" safsatalarına, ya da sosyalist topluma "alternatif" olarak sunulan "sanayi ötesi toplumu", "süper sanayi toplumu", "teknotronik toplum" vs. uzandı. Ama bunlar —hayatın aksini kanıtlamasıyla— kısa süre içerisinde ya bizzat fikir babaları tarafından reddedildi, ya da indirilmemek üzere rafa kalktı. Yine de bundan, anti-komünizmin "teori" üretiminin kesildiği sonucu çıkmamalıdır. Bu arada kapitalizmin derinleşen krizinin anti-komünist okullar arasında şiddetli anlaşmazlıklara yol açtığı da belirtilmelidir.

Bu okullar arasında özellikle ikisinin adı ve görüşleri, günümüzde anti-komünizme "teorik destek" sağlama çabasında sıkça geçiyor. Bunlardan ağır basanı, yeni muhafazakâr (neo-conservative) denilen okulun, emperyalizmin uluslararası gerginliği tırmandırmasına ve saldırganlığına eşlik eden görüşüdür. Bu "okul" kapitalist sistemin, sosyalist sistem karşısında üstünlük sağlamasının yolunun saldırganlıktan geçtiğini savunarak, yaptırımlar, boykotlar ve askeri yoldan sosyalizmin ve tüm "inatçılar"ın dize getirilmesini, "çözülmesini" istemektedir. Bu yönde, tüm askeri müdahaleler haklıdır, din ve kültür alanı dahil her türden ilerici eğilim bastırılmalıdır. Ne var ki, 1980' lerin başında Reaganomics'in sözde başarıları ile teorilerinin güçlendiğini sanırken, bu başarıların geniş kitlelerde yoksullaşmaya eşlik eden hoşnutsuz sonuçları, askeri müdahalelerin dünya kamuoyunda tepkiyle karşılanması ve artan silahlanma harcamalarının ağır külfetleriyle gelen huzursuzluk, yeni muhafazakâr okulu, anti-komünizm teorisini "modernize" etmeye zorladı. Demagojik "barış" çağrıları ve toplumsal ve politik çelişkilerin "demokratik yoldan çözümü" vb. türünden kamuflajlar bu zorlamanın sonucunda ortaya çıkmıştır.

Reformist ve liberaller ise dünyanın yenilenmesinde, devlet-tekelci düzenlemenin emrindeki teknolojiye dayanıyorlar. Neo-liberallere göre, "kompüterizasyon", kapitalizmi, sosyalizmden daha hareketli ve esnek kılacaktır. Sosyalizm, siyasi olarak böyle radikal buluşlara uyum göstermeyeceği için, kompüterizasyona karşı çıkacak ve böylece kapitalizme karşı rekabeti kaybedecektir!

Günümüzde emperyalizmin artan saldırganlığı, anti-komünizmin teorik "destekleri"nde de yansıyor. Ama bu saldırganlık bir güçlülük göstergesi olarak görülmemelidir. Çünkü anti-komünizmin saldırı dozu arttıkça, onun teorik kılıflamalarındaki mantık ve yöntem garabeti de artıyor ve sözde teorik argümanlar bile bir yana atılıp, toplumsal önyargıların en ilkel biçimlerinden, ideolojik cambazlıklardan medet umuluyor.

Teorik faaliyetinin hemen her alanında anti-komünizm, emperyalizmin gerçek yüzünü gizlemek üzere ideolojik telkine başvuragelmiş, insanları ideolojik ve psikolojik olarak etkileyecek yeni ideolojik klişeleri ve yeni kültür standartlarını ve yeni vasıtaları devreye sokmaktan hiç geri durmamıştır.

"İDEOLOJİSİZLEŞTİRME"DEN "YENİDEN İDEOLOJİLENDİRME"YE

ANTİKOMÜNİZM gümüzde ayırdedilmesi gereken bir ideolojik fenomendir. Üretimde ve kitle iletişiminde bilimsel-teknolojik kazanımlardan genişçe yararlanmakta, ancak bunu yaparken değil bilimsel tartışmaya girmek, sağduyuyu da bir yana bırakmaktadır. Komünizmi çürütme konusunda pek umutları kalmayan ve insanlığı sosyalizm karşısında kapitalizmin "üstünlüklerine" inandıracak mantıki ve bilimsel temele dayalı açıklamalar getiremeyen anti-komünistler, çabalarını *psikolojik savaş* alanına kaydırmışlardır.

En arsız toplumsal demagojiler , siyasi lafazanlık ve safsata, dünyadaki gelişmelerin önemini çarpıtmak ve olayları tepetakla sunmak türünden faaliyetlerini anti-komünizm son yıllarda "mükemmelleştirmiştir". Kitle iletişim araçlarının yaygınca kullanımıyla antikomünizm kitleleri inandırmak yerine, onların düşünce ve davranışlarını yönlendirmeyi hedef almaktadır. Bunun yaygınca kullanılan bir yolu sahte çelişkiler, ikilemler yaratmaktır. Örneğin anti-komünistler dünya kamuoyuna kendilerini özgürlük ve eşitlik, barış ve güvenlik, ulusal bağımsızlık ve sosyal adalet şampiyonları olarak takdim etmektedirler. Ancak bunu yaparken bir yandan da bu ideal ve ilkelerin birbiriyle çeliştiğini, karşılıklı bir uygunsuzluğun sözkonusu olduğunu belirtmektedirler. Yani, bireysel özgürlük, ancak eşitlikten vazgeçerek sağlanabilir, ya da eşitlik ancak özgürlük pahasına sözkonusudur; daha fazla güvenlik istiyorsanız, silahlanma yarışının sürmesi gereklidir, çünkü barışa yönelik silahsızlanma güvenliği azaltır ve detant dünyadaki siyasi istikrarın önünde engeldir; gelişmekte olan ülkelerde ulusal bağımsızlık iyi olabilir ama ulusal bağımsızlık ekonomik, bilimsel ve teknolojik sürece ters düşer vb. Antikomünistlerin bir başka yalancılığı da demokratik hak ve özgürlükleri, kadınların ya da gençlerin vb. haklarını savunanların suça, toplumsal hayatın altüst olmasına, uyuşturucuya vb. meylettikleri karalamaları ve düzenin sağlanmasının ancak demokratik haklardan feragatle sözkonusu olduğudur. Kısaca antikomünistler şunu söylemektedirler: "Herşeye sahip olamazsınız. Birşeylerden vazgeçmek zorundasınız." Örneğin karşınızdaki tercih ya enflasyon, ya işsizlik olabilir.

İdeolojik alanda bugün belirgin bir olgu, anti-komünizmin önceki yıllardaki *"ideolojisizleştirme"* görüşünden *"yeniden ideolojilendirme"*ye geçtiğidir. İlk soğuk savaş döneminin ardından Marksizm-Leninizm'in çürütülemeyeceği artık iyice anlaşılınca ve sosyalist toplumun kazanımları kapitalist ülke halklarının gözlerinden gizlenemez hale gelince, antikomünistler klasik "kavgacı" yöntemlerin, cepheden saldırının yerine daha ince yol ve yöntemler geliştirme gereğini duydular. Bunun bir tezahürü "ideolojisizleştirme" çabaları oldu. Bununla, ilk olarak Marksist-Leninist ideolojinin geçerliliğini yitirmiş, ütopyacı bir teori, bir tür din olarak takdim edilerek gözden düşürülmesi amaçlanıyordu. İkinci olarak işçi sınıfına ve komünist partilere yönelik "burjuvalaşmak", "devrimci ruhu yitirmek", "miyadı dolmuş olmak" vb. saldırılar sözkonusuydu. Bunlara yukarıda andığımız insanlığın "komünist olmayan yoldan gelişmesini sağlayacak" anti-marksist sözde alternatifler eşlik etti. Bu alanda bir başka çaba genel olarak ideolojinin "çoğulluğu" ve özel olarak da Marksizm-Leninizm'in "çeşitliliği"nin kanıtlanması(!) oldu. Marksist ideolojinin sonunu kanıtlamaya çalışırken, antikomünistler bir gerçeği açık ediyorlardı: Burjuva ideolojisi, çok uzun zamandır kitleleri örgütleme, birleştirme, onlara esin kaynağı olma ve yol gösterme yetenek ve gücünü tümüyle yitirmişti; genel olarak ideolojiye, özel olarak Marksist-Leninist ideolojiye atfedilen ve "ideolojinin reddi"ne gerekçe edilen kusur ve yetersizlik bizzat burjuva ideolojisinin yapısından kaynaklanmaktaydı.

Ancak "ideolojisizleştirme" çabalarının temelsizliği hayat içerisinde ortaya çıktıkça 1970'lerin ortalarından başlayarak "yeniden ideolojilendirme"ye girişildi. Bunun anlamı, burjuva ideolojisine olan inancın yenilenmesidir. İngiliz burjuva sosyologu Donald Wilhelm' in "Eğer Marksist olmayan felsefe, dinle birlikte insan yaşamına ilişkin temelleri inandırıcı biçimde formüle edemezse, o zaman neye inanacağız?" sorusunda beliren kaygı, antikomünistlerin "ideolojinin yoğunlaştırılması" çabalarına, toplumsal önyargı ve basmakalıp klişelerin, kasıtlı tahrifatların üretimine hız verilmesini getirdi. Bu çabalarda bir noktanın altı çizilmelidir: Kapitalizm artık "adil" , "ideal", "en iyi", "en cazip" yaşam tarzı olarak sunulmuyor, daha doğrusu sunulamıyor. Onun yerini anti-komünistlerin "daha büyük kötülük" olarak sundukları sosyalist topluma kıyasla "daha az kötü" olduğu şeklindeki takdim aldı.

Ancak 1980'lerin tanık olduğu, şiddetlenen anti-komünist saldırı sosyalizmi yalnızca "daha büyük kötülük" olarak sunmakla kalmıyor, onun insanlığa karşı doğrudan bir "tehdit" oluşturduğunu öne sürüyor. Bu "tehdit"i, diğer bir deyişle anti-komünizmin bugünkü ana ideolojik-politik içeriğini "Sovyet askeri tehdidi" ve "demokratik haklara yönelik sosyalist tehdit" oluşturmaktadır.

ANTİ-SOVYETİZM: ANTİ-KOMÜNİZMİN ÇEKİRDEĞİ

ANTİKOMÜNİSTLER dünyanın her köşesinde sosyalizme karşı yoğun saldırılarını sürdürmekle birlikte, hedefleri arasında Sovyetler Birliği'nin "çok özel" bir yeri vardır. S.Birliği emperyalizmin planlarının gerçekleşmesini engelleyen ana faktördür. Emperyalist zinciri kıran ilk sosyalist ülke olan Sovyetler Birliği, emperyalizme karşı geniş bir mücadele cephesinin öncülüğünü yapmakta, emperyalizmin saldırganlığına karşı koyan temel askeri ve ekonomik gücü, yeryüzünde barışın, tüm ulusların güvenliğinin en sağlam güvencesini oluşturmaktadır. İkinci olarak Sovyetler Birliği sosyalist toplumu kurmada en zengin deneyimi barındırmakta ve bu deneyimin uluslararası saygınlığı her geçen gün daha artmaktadır. Diğer ülkelerin halkları için Sovyet halkının gerçekleştirdiği tarihi örnek dünyanın her yanında emperyalizme, onun yerli işbirlikçilerine, ortaklarına karşı verilen mücadelede tükenmez bir esin kaynağı oluşturmaktadır. Bu nedenlerledir ki, anti-sovyetizm yalnızca Sovyetler Birliği'ne karşı bir saldırı olmakla kalmayıp, onun mücadelesinden ders edinmeyi bilen, esinlenen tüm halklara, genel olarak sosyalizme yönelik bir saldırıdır. Ve yine bu nedenle anti-komünizm, sosyalist sisteme ve genel olarak dünya devrimci sürecine yönelttiği saldırıda öncelikle Sovyetler Birliği'ni hedef alarak, onun ve insanlığa armağan ettiği deneyiminin itibarını sarsmaya uğraşmaktadır.

Anti-komünizm bir yandan Sovyet toplumunun gelişmesinde çözmekle karşı karşıya bulunduğu objektif ve subjektif güçlükleri abartmaktan, Sovyetler Birliği'nin iç ve dış politikasını çarpıtarak yansıtmaya vb. uzanan faaliyetlerini sürdürmekte, diğer yandan Sovyetler Birliği'nin diğer sosyalist ülkeler ve tüm dünya ilerici, demokrat, barış güçleriyle dostluk ve dayanışmasını sabote etmeye uğraşmaktadır. Teoride, anti-sovyetizm kendisini "Sovyet deneyiminin kendisine has" olduğu, "Leninizmin sınırlı karakteri", sosyalizmin "demokratikleştirilmesi" vb. biçimlerde gösterirken; pratikte basın-yayın tekellerinden istihbarat örgütlerine uzanan bir zincir içerisinde, kardeş partileri "Moskova'dan bağımsız" davranmaya çağırmaktan, ideolojik alanda "hoşgörü ve uzlaşma" gerektiği demagojilerine, proletarya iktidarı kavramının "aşınmış" olmasından, anti-sovyet olduğunu ilan edenleri "gerçek Marksist" ilan etmeye vb varan uygulamaları içeriyor. Yine aynı şekilde SBKP deneyiminden dersler çıkaran kardeş partileri "ulusal çıkarlara ihanet"le suçlamaktan, "ulusal sosyalizm"e uzanan milliyetçilik kışkırtmaları da sayılmalıdır.

Anti-Sovyet strateji günümüzde "Sovyet askeri tehdidi" safsatasıyla insanlığa yaşatılan yeni soğuk savaş koşullarında odaklaşmaktadır. Emperyalist askeri-sanayi kompleksinin ve emperyalist askeri blokların çıkar ve istekleri doğrultusunda silahlanma yarışı —bugün artık uzayın silahlandırılmasına varan ölçüde— tırmandırılırken, anti-komünizm, sözde Sovyet saldırganlığı, detantın insanlığa "belirsiz bir gelecek" önerdiği, yalnızca Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelere yaradığı ve dolayısıyla barışın ancak sosyalizme karşı kuvvet kullanarak, zorbalıkla sağlanabileceği fikrini yaymaya çalışmaktadır. Oysa emperyalizmin bugün insanlığın karşısına çıkardığı nükleer savaş tehdidi, detant ve barış içinde bir arada varolma politikasının yalnızca sosyalist ülkeler halkları için değil, tüm dünya halkları için hayati önem taşıdığını, çünkü nükleer savaş tehdidinin bizzat insanlığın varlığını ortadan kaldırmaya yönelik olduğunu sağduyu sahibi herkes görebilmektedir.

Günümüzde anti-komünist anti-sovyetik propagandanın diğer ana bileşenini "demokratik haklara yönelik sosyalist tehdit" oluşturuyor. Sosyalizmin insanlığın gelişiminin doğru yolundan bir "sapma" olduğu, Sovyet toplumunda ve genel olarak sosyalist ülkelerde bireyin ve genel olarak kitlelerin her türlü hakkını inkar eden "totaliter", "barbar" bir rejimin egemen olduğu yolundaki anti-komünist klişeler, özellikle ABD'de Reagan yönetiminin işbaşına gelmesinin ardından, terörist devlet politikasına paralel olarak yoğun biçimde ve türlü görünümlerle üretilmeye başlandı. Dallanıp budaklandırılan ve ustalıkla yönlendirilen bu anti-komünist, anti-sovyet klişeler, kapitalist ülkelerde ve de özellikle ABD'de, standartlaştırılmış düşünce ve davranış kalıplarını çeşitli kanallardan besleyerek, bu ülkelerdeki bireyin "bağımsız" manevi dünyasını, "Sovyet barbarlığı"na karşı programlamada hayli mesafe aldılar. Sıradan Amerikalıya doğumundan itibaren aşılanan ve "Amerikan yaşam tarzı" adı altında içeriği geniş bir klişede toplanabilecek fosilleşmiş düşünce kalıpları ve toplumsal şartlandırmalar, bugün, belki de her zamankinden çok, "kızıl olmaktansa ölmek" üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunun sonucunda "insan hakları", "uluslararası terörizm" gibi emperyalizmin ideologlarının uydurdukları sözde sorunların çözümünde kaba kuvvet haklı gösterilmek isteniyor. Ancak günümüzde "Amerikan tarzı yaşam"ın yalnızca Amerikan halkına değil, tüm dünya halklarına, bu arada özellikle gelişmekte olan ülkeler halklarına yönelik —askeri ve siyasi saldırganlığın yanısıra— kültürel-ideolojik saldırıyla da kabul ettirilmeye çalışıldığı görülüyor. "Dünyanın Amerikalılaştırılması" çabaları, anti-komünizmin "gezegen kültürü", "global bilinçlilik", "kompüter toplumu" kavramları vb. Amerikan modeline dayanan bir kozmopolit değerler kargaşasında, halkların öz değerlerini yok etmeye yönelmiştir. Bu doğrultuda "yeni peygamberler"in, "guru"ların, "mesih"lerin de yardımıyla toplumsal bilinçlilikten uzaklaşma, pasiflik, politik itaat ve uzlaşma fikri aşılanmakta, kapitalizmin açlık vb felaketlerinin Tanrı'dan kaynaklandığı yayılırken, çağımızın kıyamet çağı olduğuna dair İncil'den kanıtlar getirilmektedir. Böyle bir felaket haberciliği içinde, nükleer bir savaşın kaçınılmaz olduğu fikrini benimsetmek de kuşkusuz kolaylaşmaktadır.

ANTİ–KOMÜNİZMİN HEDEFİ TÜM DÜNYA HALKLARIDIR

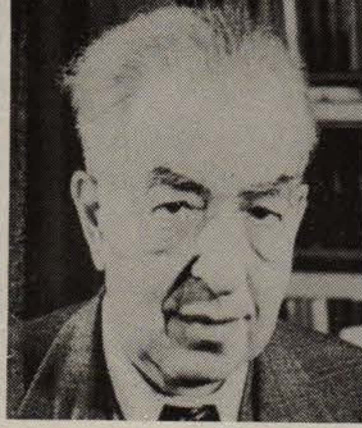
GÜNÜMÜZDE anti-komünizmin strateji ve taktikleri, tek başarı şansı olarak ilerici, demokratik güçleri bölme girişimlerinde yoğunlaşıyor. Bu, anti-komünizme karşı ilkeli ve kararlı mücadelenin, genel barış, demokrasi ve sosyal ilerleme mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak yürütüldüğünde etkili olabileceğini bir kere daha gösteriyor. Kısaca günümüzde ne anti-komünizm yalnızca komünistlere, ne anti-sovyetizm yalnızca Sovyetler Birliği'ne yönelmiştir. İnsanlığın bizzat varlığını ortadan kaldıracak bir nükleer savaş tehdidinden başlayarak, tüm maddi ve manevi gelişimini engelleyen emperyalizmin anti-komünizm silahının hedefi tüm dünya halklarıdır.

Ancak bu gerçeğin kimilerince tam olarak kavranmadığı da ortadadır. Anti-sovyetizmin anti-komünizmin ana unsurunu oluşturduğu ve anti-komünistlerin en çok Marksist-Leninist' lerden nefret ettiği doğrudur ama bugün ideoloji ve politikasını benimsemeyen *herkes* onun için düşman ya da potansiyel düşman olarak görülmektedir. Bu somut duruma rağmen, hâlâ emperyalizmin bayraktarlığını yapanların koltuğunda iktidara gelme ya da kalma hesabı yapan; genel demokratik hareket içerisinde anti-komünizme prim vermek yoluyla kapitalizmin "ıslahına" yönelik çabalarına destek arayanların olduğu görülmektedir. Keza hangi saikle olursa olsun, anti-komünizme teoride ya da pratikte verilecek herhangi bir ödünün emperyalizmin ideologlarını daha tahrik etmekten, anti-komünizmin daha saldırganlaşmasına hizmet etmekten başka birşey olmadığı da açıktır. Marksizm-Leninizmin birliği ve evrensel geçerliliğinden verilecek her türlü ödünün yalnızca ideolojik planda bir "tahrifat" olarak kalmayıp, bağımsızlık, demokrasi, sosyal ilerleme, barış ve nihayet sosyalizm mücadelesine ne denli zarar verdiği geçmişte canlı örnekleriyle görülmüştür. Antikomünizmin, oportünist eğilimlerin her türünden ve bu arada özellikle revizyonizm ve reformizm kanallarından sızarak işçi sınıfının ve dünya halklarının mücadelesine verdiği zararlar, bugün artık anti-komünizmin karşısında "tarafsız"lığa hiçbir özür gösterilemeyecek kadar somuttur.

Bugün emperyalizmin soğuk savaş ve gerginlik politikası eşliğinde insanlığa yönelen nükleer tehdidin bütünleyicisi olan anti-konizme değil prim vermek onun geriletilmesi için aktif çabadan uzak durmak dahi insanoğlunun kaderine sorumluluk duygusuyla bağdaşmaz.

"Yalan söyleyin, bağırın, yaygara koparın ve 'hani bir de tutarsa' umuduyla eskimiş yalanları rastgele tekrarlayın." (Lenin)

Torunumun Çocuğuna Mektuplar

onüçüncü soru

Araştırmalarınla ilgili olarak, gerçek ve toplumsal yarar açısından durum ne, çalışırken neyi düşünüyorsun?

14 *J. Kuczynski*

Okulda mutlaka öğrenmişsindir. İşçi sınıfının gerçeğin ortaya çıkarılmasında daima çıkarı vardır. Dolayısıyla bilimsel çalışmalar konusunda gerçeği bulma ile topluma ya da işçi sınıfına yararlı olma arasında bir çelişki yoktur. Bu okul bilgisi kesinlikle doğrudur. Bilim adamları evvela bir olgunun nasıl gerçekleştiğini, evvelce nasıl gerçekleşmiş olduğunu, toplumda ya da doğada şu ya da bu olgunun nasıl gerçekleştirilebileceğini bilmek isterler. Yani araştırdıkları olaylar hakkındaki gerçeği keşfetmek isterler. Ama sen aslında bunu sormadın. Daha ziyade çalışırken neyi düşündüğümü soruyorsun: Gerçeği mi, yararı mı? Buna yanıt gayet doğal olarak: Gerçeği.

Bu, bir bilimadamı için mümkün olan tek tavırdır. Demiyorum ki ben hep böyle tavır takındım. Herhangi bir zamanda gerçek olmayanı yazmak istediğimi de söylemek istemiyorum. Ama genç bir Parti üyesiyken ve sonradan "Stalin döneminde", yanlış anlaşılan bir partizanlıkla "Parti'nin yararına" olacağını umduğum bir sonucu vermeyecek diye bir araştırmayı yarıda bıraktığım oldu. Çok şükür az sayıdaki böyle durumlarda sadece ya Parti'nin, ya da işçi sınıfının, ya da toplumumuzun dolaysız yararını düşündüm. Halbuki sosyalist toplumun doğrudan bir yarar getirsin ya da getirmesin, her türlü gerçekte çıkarı vardır. Günlük pratikte ya da günlük görevlere uymayacak sonuçlar elde edeceğini düşünerek bir araştırmayı asla kesmemelisin. Gerçek daima değerlidir, her zaman anında kullanılmasa da. Ayrıca bir bilim adamının gerçeğin doğrudan yararlı olup olmayacağına karar vermek istemesi de, açıkçası aşırı bir küstahlıktır. Üstelik o, bulmaktan vazgeçtiği yeni gerçeğin, tamamen günlük işler için de önemli olabilecek yeni gerçeklere götürüp götürmeyeceğini hiç bilmemektedir. Bilimadamı için gerçek, yaşamdaki en yüce şey olmalı — bilimadamı olarak! (Onun sadece bilimadamı olmanın ötesinde de birisi oluşuna sonra değineceğim.)

Elbette diğer yandan sosyalist toplum, duruma göre, bilinmesi muhtemelen acil olmayan bir gerçeğin keşfi için muazzam maddi harcamalarda bulunmak istemeyebilir. Devlet ve Parti yönetimi ve hatta bir enstitü müdürü dahi gerçeklerden elde edilecek görece yararı düşünmelidir. Görece diyorum, varolan maddi olanakların başka gerçeklerin bulunması için kullanılmasının daha iyi olup olmayacağını tartmaları açısından görece. Ancak araştırmalardan sorumlu birisi olarak böyle bir duruma hiç düşmedim. Zira tek tek toplumsal araştırmalar için gerekli olan kaynaklar genellikle epey azdır.

onikinci soruya ek

Demin ev konusu dışında daima mütevazi bir hayat sürdürdüğünü söyledin. Bununla ne kasdettin?

Meselâ, insanların büyük çoğunluğundan daha pahalı şeyler yemediğimizi söylemek istedim. (Tabii yediğimiz çok daha lezzetliydi, zira büyükninen şahane yemek pişirir. Bir de daha sağlıklı şeyler yiyorduk.) Sade elbiseler giyiyorduk. Hemen hemen hiç içki içmiyorduk. Büyük davetler, eğlenceler düzenlemiyor, hiçbir zaman pahalı zevkler peşinde koşmuyorduk. Günlerimiz sade, sakin ve barış içinde geçti. Maddi açıdan bakarsan, hep [illegible]dan günlerdi.

Belki diyeceksin ki, bu bizim için büyük bir fedakarlık olmadı, çünkü zaten böyle yaşamayı arzu ediyorduk. Tamamen haklısın. Ben de sadece maddi açıdan yaşam tarzımızın evin büyüklüğüne uymadığını göstermek istedim. Yaşantımız, aynen küçük bir evde oturan bir ailenin yaşantısıyla bağdaşıyordu. İki yaşlı yoldaşın yaşamıyla da.

Bizi belki bir miktar Batı'da tüketim toplumu denen şey ve onun içimize de sızan ruhu katılaştırdı. Belki bu nedenle de, Parti ve devlet yöneticilerinin kimi bakımdan ne kadar mütevazi bir yaşantıları olduğunu görmekten özel bir sevinç duyuyoruz. Başbakanımızın karısının yanında oturduğum bir Parti Kongresini hiç unutmayacağım. O da benim gibi izleyiciydi. Akşamüstü dörde doğru ayağa kalktı ve bana, eve gitmek zorunda olduğunu, aksi takdirde çocuklar okuldan geldiğinde evde kimsenin bulunmayacağını söyledi. Ama öte yandan olağanüstü bir görevi olmayan bir sürü "zengin" görüyorsun. Batı yapımı büyük arabalar kullanıyorlar ve birçok ailede çocuklarının yemin töreni için en pahalı hediyeler alınıyor.

Biz gerçek bir geçiş toplumuyuz. Birçok alanlarda sosyalizm daha pek gelişmemiş.

Soruna verdiğim kısa cevabın biraz özür dileme havasında olduğunu mu düşünüyorsun? Belki hakkın var.

Benim gibi yaşlı bir bilimadamı ve yoldaş için kendi yaşam tarzını doğru değerlendirmek gerçekten zor. Bir yandan yaşantım olanaklar açısından komünizme kadar uzanıyor, beklentilerimi tamamen karşılayan ve benim için en önde gelen hayati ihtiyaç olan çalışmalarım, çok güzel bir işim var. Diğer yandan ise bir çok insanın hâlâ ağır ya da sıkıcı bir iş yaptıklarını ve kötü konutlarda oturduklarını görüyorum. Bir taraftan maddi yaşam koşulları açısından sade bir tarz edindim, o yönde eğitim gördüm, özellikle de kapitalizm altındaki mücadele zamanında. Diğer yanda tüketim alışkanlıklarının bizde, hatta Parti yöneticileri arasında bile nasıl yaygınlaştığını görüyorum. Belki başkaları belli bir konuda mütevazi yaşamadığı için, o konudaki yaşantım bana mütevazi geliyor. Belki de başkalarında yetersiz olduğu için, kimi şeyler, meselâ evimiz bana lüks görünüyor.

Bu soruyu yanıtlamayı yaşlanınca sana bırakmak daha iyi olacak galiba●

Fakat bir tehlike var: Moda araştırmalar denen araştırmalar. Biliyorsun, sürgünden dönüşümün hemen ardından Alman emperyalizmini, özel olarak tekelleri ve tekelci örgütleri araştırmış ve bunlar üzerine iki kitap yayınlamıştım (1948 ve 1950). İkisi de dostça karşılandı. Birkaç yıl sonra Parti yönetimi tarih biliminden, diğer tüm alanları hemen bir kenara bırakıp, mümkün olduğunca sadece emperyalizmi araştırmaya yönelmesini istedi. Herkesi şaşırtan bir şekilde ben, bu "mutlak" yönelişe karşı çıktım ve bir sürü başka önemli konuyu ihmal etmek zorunda kalacağımıza işaret ettim. Benimle ateşli tartışmalar yapıldı. Günün pratik ihtiyaçlarından hareket eden yönetici yoldaşların durumunu gayet iyi anladığımı, ancak kendimi öncelikle tarih bilimimizin sadece bugünkü değil, yarınki tüm gelişiminde de sorumlu hissettiğimi açıkladım.

Istenen mutlak yöneliş durumunda, meselâ feodal dönemin araştırılması zorunlu olarak tamamen ihlal edilecekti. Ne yazık ki bu mücadeleyi kaybettim. Parti yönetiminin çizgisi taktik olarak belki doğru, ama bilim stratejisi olarak yanlıştı. Walter Ulbricht yoldaşın gördüğü, sırf o zamanlar giderek güçlenen Batı Alman emperyalizmine karşı verilen günlük sınıf kavgasıydı. Halbuki bir bilimadamı hem bilim taktiği hem de bilim stratejisi açısından düşünmelidir. Feodal dönemin araştırılması bizde bugüne kadar gerektiğince ilerlemedi. Diğer yandan FAC'ndeki hakim sınıf özellikle bu tarihi dönemi, yani Alman Kayzer dönemini ya da şövalyelik dönemini, sınıf savaşında karşımıza çıkarmayı gayet güzel bildi.

Elbette bilimadamının gerçeğe ulaşma konusundaki mutlak çabası, her gerçeğin herkese duyurulması gerektiği anlamına gelmez. Buna bir örnek; askeri önemdeki bazı gerçeklerin keşfidir. Başka karmaşık bir örnek de benim başımdan geçti. Bilim yaşamımın başlarında büyük bir inşaat işçileri grevi olmuştu.

İnşaat işçilerinin ücretlerinin son zamanlarda nasıl geliştiğini araştırdım ve hissedilir ölçüde düşmüş olduğunu saptadım. Ama esas önemlisi, ücretlerin resmen belirlenen asgari yaşama sınırının da ne kadar altında olduğunu buldum. Her ikisi de grevlere yararlı olacak buluşlardı. Sonra asgari yaşam sınırı ile inşaat sektöründeki çeşitli mesleklerin ücretleri arasındaki bağı hesap etmek istedim. Ücretleri asgari yaşam sınırının üzerinde olan iki kalifiye mesleği saptadıktan sonra araştırmalara son verdim ve kendi kendime şöyle dedim: Bu şekilde sadece ve sadece sermayenin bölücü eğilimlerine hizmet edilir ve grevci arkadaşlar arkadan vurulmuş olur.

Kuşkusuz sayıları açıklama açısından böyle düşünmekte haklıydım. Ama yine kuşku yok ki, araştırmaları durdurmam hatalıydı. Çünkü bir kere sözkonusu olan istatistik bir hesaplamanın sonucu değil, gerçekte de etkisini gösterecek nesnel bir realite idi. İkincisi bu farklı sayılar iyi bir grev yönetimine, grev cephesindeki duruma göre oluşabilecek çatlakların yerini, düşmanın esas manevra gücünü nereye yönelteceğini gösterebilirdi. Bunu o zamanlar hiç görmedim. Bilimadamı olarak sınıf savaşında daha çok deneyimsizdim. Dediğim gibi hangi gerçeklerin doğrudan yararlı, hangilerinin de yararsız olduğuna karar vermek ve bundan dolayı araştırmalarını sürdürmek ya da kesmek, kesinlikle tek tek bilimadamlarının kendi başlarına görevleri değildir.

Elbette büyükçe bir araştırma çalışmasına girişen bir bilimadamı, bunun toplumsal yararını düşünmelidir. Gene kendi yarar anlayışını sorumlu üst makama karşı savunmalıdır. Tek bir ya da bir grup bilimadamını yıllarca meşgul edecek büyükçe bir araştırma girişimini gerçekleştirmekte belirleyici olan ilk planda toplumsal yarardır (harcanacak kaynakları gözönüne alarak).

Ama bir bilimadamı, eğer yönetici bir konumda değilse, kaç kez böyle kararlar alabilir? Belki tüm yaşamı boyunca on kez. Genellikle onu iten sadece gerçeği aramakıtır. Bir kere toplumsal yararla ilgili karar alındıktan sonra, artık sadece ve sadece gerçeği aramak sözkonusu olmalıdır. Bundan böyle araştırmanın başlatılmasında beklenen yarar ile elde edilen sonuçlar arasında ilişki kurulması ve yarar hesapları yapılması araştırmayı tehlikeye düşürür, duruma göre yanlış yöne de sürükler.

Sadece gerçeği düşünmek! Bilimadamları arasında şu alaylı öykü anlatılır: Ögrenci profesörüne gelir ve bitirme tezinin taslağını hazırladığını söyler. Profesör ise bakmadan, "iyi, öyleyse bir daha gözden geçir" der. Tam tersi olmalı. Taslağı belirleyen doğal olarak tezin yararı üzerine başlangıçtaki düşünceler olduğundan, profesör, öğrencinin konuyu kavrayıp kavramadığını, gerçekte sorun üzerine bir düşünce oluşturup oluşturmadığını saptamak için büyük bir titizlikle tezi incelemelidir. Sonuç olumluysa, öğrenciye "Gerçekten iyi bir taslak. Ama çalışman süresince bunu tamamen unut. Çünkü araştırmaların esnasında hangi yeni gerçekleri bulacağını ve onları nereye götüreceğini hiç bilmiyoruz. Çünkü yenilik getiren her bilimsel çalışma bir maceradır. Yeni düşünceler ve araştırma sonuçları ile dolu her kitap, nasıl biteceği belli olmayan bir dedektif romanı gibidir. Çalışman bittiğinde belki sana önemli görünen yeni gerçekler keşfedeceksin, mantıki sonuçlar çıkaracaksın. Gerçekler artık senin için doğal hale gelecek. Mutlaka başlangıçta beklenenden farklı şeyler çıkacak. Belki daha fazla, belki daha az, fakat her halükârda başlangıçta düşündüğün taslağa tıpa tıp uymayacak. Mutlaka bir dizi gerçek senin için bu şekilde 'hallolmuş' olacak".

Düşüncede hallolmuş olacak; kimi araştırma sonucu hâlâ şüpheli olsa da ve ileriki çalışmalarda daha araştırılmaları gerekse de. Peki bilimadamı şimdi gerçekleri ne yapacak?

Şimdi, çalışmanın hazırlık aşamasında olduğu gibi, toplumsal yarar sorunu ön plana çıkmaktadır. Mesela şöyle toplumbilimsel sorular karşısında: Yeni bilgiler hemen ajitasyon ve propagandaya verilmeli mi, yoksa önce bilimsel bir çerçevede mi yayınlanmalı, yahut baskıya verilmeden sadece devlet ve parti mercilerine mi iletilmeli?

Sonuncusu bilimadamı için kolay bir karar değil. Bu kararı tek başına almayacaktır. Çünkü yayınlamama hakkındaki her karar, sözkonusu olan gerçekten yeni bilgilerse, doğal olarak bilimsel ilerlemeyi engeller. Sosyalist ülkelerde yeni bilginin, açık durum ve sorun anlatımlarının çok az yayınlanması gerçeği toplumbilimleri alanındaki ilerlemeyi engellemektedir. Emperyalist tekellerin yeni bilgileri baskı altında tutmada gösterdiği aşırı itina ile karşılaştırmak istemiyorum. Çünkü onlar toplum için bir kayıp. Sosyalist toplumda yayınlanmayan bilgiler ise parti ve devlet yönetimince kullanılıyor. Yayınlamamak sadece bilimin kendi gelişimiyle çelişir.

Doğa bilimleriyle ilgili bilgilerde sorun, üretim pratiğine bunları aktarmaktır. Burada tabii en geniş anlamıyla teknik ilerlemeyi ve bunu üretime aktarmanın maliyetini tartmak gerek.

Görüyorsun ki, gerçeği hırsla arama ve toplumsal yarar düşüncelere arasındaki ilişkiler temelde ne kadar basit. Yeter ki doğru görülebilsin. Ama geçmişte bu ilişkiyi ne ben ne de bir çok parti yöneticisi hep doğru görebildik. En iyi şekilde belki şöyle tarif edilebilir:

Bilim, topluma hizmet etmeli, ona yararlı olmalı. Bilimadamı bilmsel araştırmalarında gerçeğe hizmet etmeli. Bunda aslına bakılırsa hiçbir çelişki yok. Çelişki ancak, bilimsel bir çalışmadan sürekli olarak günlük yaşam, güncel sınıf mücadelesi için bir yarar umulursa doğuyor. Temel araştırmaların büyük önemini zamanla kavradık. Ama temel önemi veya günlük özel bir yararı olmayan, hatta duruma göre bir an için zararlı olan çok sayıda gerçek de var. Buna rağmen bunlar değer verilerek korunmalıdır.

Örnek: Bugünkü deneyim, çok katlı modern apartmanların insanlar arasında yabancılaşma doğurduğudur. Yıllar önce bu evlerde oturan insanların birbirleri ile hiç ilişkileri olmamasından memnun olduklarını farketmiştim. Başkaları ile bu konuda konuştuğumda, bu bilginin artık yeni olmadığını keşfettim. Bunun bize günümüzde de yardımı olmaz. Bizdeki bu konut sıkıntısıyla, oturacak yer temin etmek için en çabuk ve en ekonomik inşa yöntemi seçilmelidir. Bu binaların yabancılaşmayı teşvik edici etkisi üzerine etraflı araştırmalar yayınlamak neredeyse zararlıdır. Ama yabancılaşma üzerine araştırmaları bugünden yapmak, gerçeği uzman çevrelerde daha da oturtmak, mesele artık insanlara herhangi bir şekilde doğru dürüst bir dam altı bulmak olmayıncaya kadar bunu sürdürmek ve mümkün olduğunda bu gerçeği derhal göz önüne almak. Gerçekten gereken budur.

Belki benimle aynı görüşü paylaşmıyorsun ve düşünüyorsun ki, daha şimdiden sorunu kamuoyuna götürmek gereklidir. Diyorsun ki, ben gene de "dönemimin çocuğuyum", hâlâ büyük ölçüde Stalin'in izlerini taşıyan bir dönemin. (Kesin olan bir şey, Lenin döneminde ve ölümünü izleyen yirmili yıllarda bu sorun üzerinde de yazılar yazıldı, açık tartışmalar yapıldı. Mesela büyük şehir sorunları bağlamında ya da özel olarak Amerikan gökdelenleri ile ilgili olarak) Elbette o zaman söz konusu meselenin bugün çözülemeyeceğine işaret etmek gerekir. Zorluklarımız karşısında halkın anlayışına gerçekten eskisinden çok daha güvenmemeli miyiz? Onun bilinci hâlâ çoğu kez varlığının bir ölçüde gerisinde kalıyor ve böyle bir güveni haklı göstermiyorsa, bilinç zaten daha büyük bir güven sonucu yükselmez mi?

Son paragrafı bundan on ya da yirmi yıl önce de yazar mıydım? Galiba yaşlandıkça daha fazla öne atılıyorum; Lenin'in öğrettiği gibi, böyle durumlarda düşmanı daha az dikkate alıyorum. Onun ne kadar tehlikeli olduğunu küçümsemeden, insanlarımızın sağlıklı bilinçlerine artan bir şekilde güveniyorum. Ancak şunu asla unutmamalıyız: Bu konuda benim bir hatam şöyle bir el hareketiyle bertaraf edilebilir, fakat parti veya devlet yönetiminin bir hatası bizim için ciddi sonuçlar doğurur.

İğrenç, değil mi, düşüncelerimde nasıl yalpalıyorum? Demem o ki, kapitalizmin çoktan ölüme mahkum olduğu, ancak hâlâ gayet güçlü bulunduğu bir dünyada geçiş dönemimizin neredeyse nesnel bir bedduası bu. Parti ve devlet yönetimi, dikkat az olacağına çok olsun, derse ve bunun sonucu olarak sosyalizmin bazı alanlarda, mesela kişisel özgürlük, bilim, sanat ve benzerlerinde gelişimi yavaşlarsa, bu yönetime kişisel, toplumsal veya tarihi açıdan kızmak mümkün mü? Değil gerçekten. Benim gibi yaşlı, deneyimli bir yoldaş böyle der. Ama ben aynı zamanda kendini Partisi, devleti, halkı, bilimadamı meslektaşları karşısında, her koşul altında bilimin olduğunca hızlı ilerlemesinden sorumlu hisseden yaşlı, deneyimli bir bilimadamıyım. Burada bilim ve güvenlik endişeleri arasında bir çatışmanın zorunlu olduğu açık. (Gerçek ve güvenlik arasında değil. Ama gerçeği yaymak ile güvenlik arasında. Sosyalizmde gerçek, toplumun daima yararınadır, ama yayınlanması her zaman öyle olmayabilir.) Böyle bir çatışmadan kaçmak ya da engellemeye çalışmak, bilime ve sosyalizme ihanet anlamına gelir. Ancak böyle bir çatışmada güvenlikten sorumlu olanların kararlarına disiplinli bir şekilde uymamak reel sosyalist topluma ihanet anlamına gelir ki, bu insanın uzman olmadığı bir konuda, güvenlik konusunda, son kararı alma yetkisini kendisinde görmesi gibi bir kendini beğenmişlik sonucu ihanettir. .

Epeydir mizahi bir deyiş var: "Yaşlı bir yoldaşın miğferi darbe izleriyle doludur ve bunların bir kısmı da düşmanın marifetidir". Abartılmış, gerçekten abartılmış! Ama sosyalizm için savaşan birinin kimi darbeleri kendi toplumundan yemesi günümüzde sadece anlaşılabilir bir şeydir. Bu mücadeleler de neşeli ve güçlü yapar insanı, yaşamımızın önemli, belki de asıl önemli olan bölümünü oluşturur. En önemlisi ise sosyalizm savaşçısının simgesi olan o miğferin sende kalmasıdır. Hiçbir düşman onu senden alamaz. Onu alabilecek tek güç, senin artık sosyalizme layık bir savaşçı olmadığını düşündüğü takdirde, kendi toplumundur●

Burjuva faşizm teorilerinin eleştirisi – I

Burjuvazinin sosyal olayları kavramadaki yeteneksizliği bir yandan onun sınıfsal yapısının bir ürünüyse, öte yandan gerçeklerin tüm çıplaklığıyla geniş yığınlar tarafından kavranmasından duyduğu büyük ürküntünün bir sonucudur. Bu olgu faşizm kavramı için de geçerlidir. Burjuva tarih anlayışına göre faşizm, ya bir "deli"nin, veya bir "sapık"ın ürünüdür, ya "toplumun cinnet getirmesi"dir, ya da "kitlelerin 20. yüzyılın sanayi toplumuna duyduğu tepkinin bir sonucu"dur, ama asla "kapitalizmin genel krizi döneminde tekelci sermayenin bir egemenlik biçimi" değildir.

Burjuva faşizm teorileri arasında tarihsel gerçekleri en utanmaz şekilde tahrif edeni ise, sosyalizm ve faşizmin benzer toplumsal ve politik sistemler olduğunu iddia eden "totaliterizm" teorisidir. Ülkemizde de Marksist olduğunu iddia eden bazı çevrelerin son dönemlerde sosyalist ülkeleri ve özellikle de Sovyetler Birliği'ni "totaliter devlet" olarak karalamaya çalıştıklarını da dikkate alarak, Pahl-Rugenstein yayınevinin 1980 yılında yayınladığı "Faschismusforschung" adlı kitaptan yararlanarak hazırladığımız aşağıdaki yazıyı okurlarımıza sunmayı yararlı bulduk.

FAŞİZMİN analizi uluslararası burjuva tarih yazımında önemli bir yer tutar. Konuya olan ilgi, 60'lı yılların başından bu yana, özellikle de 70'li yıllarda belirgin şekilde arttı.

Bu durum şüphesiz tesadüfi bir karakter taşımıyor; aksine, nedenleri son tahlilde günümüz kapitalist toplumunun politik, ekonomik ve ideolojik süreçlerinde, özellikle de kapitalizmin derinleşen ekonomik krizinde yatan faşizm problematiğine olan ilginin varlığını gösteriyor.

Bu temel üzerinde, politik yönetici güçler ile burjuva teorisyenleri için özel bir politik, ideolojik ve teorik ihtiyaç oluştu. Bu durum başka şeylerin yanı sıra faşizmin tarihi politik teşhisinin ve kendi tarihsel somutluğu ve politik-genel tarihsel biçimlenişi içinde uygun bır burjuva tarih anlatımının yaygınlaştırılması zorunluluğunun büyümesini de etkiledi. Bu arada gerçek demokratik motiflerden ve kesin antifaşist inançlardan dolayı bazı bilim adamlarının faşizm analizine yönelmelerini de gözardı etmemek gerekiyor.

Sosyalizm ile emperyalizm arasında dünya çapında süren çatışmada, faşizm yorumu keskin bir ideolojik mücadele alanı oluşturuyor. Burjuva tarih yazımı, tarihsel olarak miyadını doldurmuş toplumsal bir düzeni savunarak, faşizm araştırmasını esas olarak antikomünizmin ve anti-sovyetizmin hizmetine sunmuştur.

Burjuva tarih yazımı dar anlamda iki amaç tarafından belirleniyor: Birincisi, kapitalist sistemi faşizmin melanetlerinden arındırmak, yani faşist hareketi ve özellikle de faşist egemenlik biçimlerini "batı" ve "demokratik-çoğulcu" topluma yabancı karakterde birşey olarak takdim etmek; ikincisi, faşist hareketleri, onların egemenlik biçimlerini ve metodlarını kapitalist sistemin kendini sağlamlaştırma ve dışa yayılma ihtiyaçları açısından incelemek.

Burjuva faşizm teorilerinin anti-komünist karakteri 70'li yıllarda totaliterizm doktrini biçiminde belirgin şekilde güçlendi ve sağlamlaştı. Totaliterizm doktrini hem militan antikomünizm biçiminde, hem de modifiye edilmiş biçimlerde, burjuva faşizm tasvirine önemli bir yorumlama temeli ve politik ideolojik örnek oluşturuyor.

Burjuva "sanayi toplumu" öğretisi temelindeki yeni burjuva teorik tartışmalarda, *metodolojik açıdan* üç eğilim kendini gösteriyor:

Birincisi, sistemi belirleyen faktörler eskiden olduğu gibi bir kenara bırakılarak, "sosyal" ve "ekonomik" alana yönelim daha da derinleştiriliyor. Arasıra oldukça esnek yaklaşımlarına rağmen bu eğilimin değişmez şekilde burjuva tarih yazımının şu eski çıkarları tarafından belirlendiği gizlenemiyor: Emperyalist iktidar ilişkilerini ve özellikle tekelci kapitalizmin egemenliğini faşizmin oluşmasındaki, faşist diktatörlüğün kurulmasındaki ve onun politikalarındaki ana sorumluluktan azade kılmak ya da —bu olguyu ilkel şekilde inkar etmenin de sınırları olduğundan— onların faşizmdeki "paylarını" mümkün olduğunca sınırlı tutmak.

İkincisi, faşizmi dünya tarihi açısından sıraya koyma ve onu "sanayi toplumunun" gelişimine olan teşvik edici ve yavaşlatıcı etkileri açısından inceleme denemeleri arttı.

Üçüncüsü, burjuva tarih yazımı sınırları (kapsamı) genişleyen bir faşizm kavramının amaca uygunluğu üzerine yapılan tartışmalardan artan ölçüde etkileniyor. Bu sadece faşizmi sırf "totaliterizm"in (ya da terörizmin) sağ bir varyasyonu olarak tahrif eden ya da sağ ve sol faşizmler icat eden etkin çevrelerce desteklenmiyor. Açık saldırılar daha çok faşizmin genel belirtilerini inkar etmek ya da onlar üzerinde kuşku yaratmak şeklinde açığa çıkıyor.

Burjuva tarihçi ve teorisyenlerinin faşizmin tarihsel ve teorik yorumunun 50 yıldan fazla bir tarihi var. Son yıllarda oldukça fazlalaşan zengin materyallerle dolu araştırma ve yayınlara rağmen, burjuva ve diğer Marksist olmayan tarih yazımı, faşizmin yapısının, onun toplumsal nedenlerinin ve dünya tarihi açısından bulunduğu yerin kesin bir belirlemesini yapmayı başaramadılar. Bu durum esas olarak faşizmin genel tarih sürecindeki karakteri ve konumu, kapitalist sistemin genel kriz dönemindeki özel bir fenomen olarak kavramadaki sınıfsal şartların belirlediği yeteneksizlikten kaynaklanıyor.

Burjuva tarih yazımı ile tarih anlatımının ağırlıkta olduğu yayınlar, faşist hareketin Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra İtalya ve Almanya'da doğuşundan itibaren bilimsel-teorik ve hatta ideolojik-politik doğrultuda farklılıklar gösteren birçok aşamadan geçti.

Birinci aşama 20'li yılları ve 30'lu yılların başını kapsar. Bu yıllardaki burjuva faşizm tanımlamaları hemen istisnasız, faşizmi özel olarak İtalya'ya ya da Mussolini'nin şahsıyla bağlantılı bir olgu olarak değerlendirmeyle sonuçlanıyordu. "Faşizm Mussolinizm'dir" görüşü yaygındı. Hatta diğer ülkelerdeki faşist hareketleri de dikkate alan yayınlarda bile, İtalyan faşizmi genel ölçüt olarak alınıyordu. Fakat İtalyan faşizmi ile Sovyet Rusya'daki "Bolşevizm" arasında yapılan keyfi kıyaslamalarla, daha sonraki totaliterizm doktrininin ilk adımları da görülmeye başladı. 20'li yılların başında Austromarksistlerin(1) önde gelen isimlerinden Otto Bauer ve daha sonra 30'lu yılların başında da Agust Thalheimer'le, ki bunlar Marx'ın 19. yüzyılın ortalarında Fransız Bonapartizm'iyle ilgili yaptığı belirlemeleri tarih dışı bir tarzda 20. yüzyıla ve faşizme uyguluyorlardı, yine ekonomi ve seksüel psikoloji arasındaki ilişkilerin yanlış kavranmış bir yorumunu geliştiren Wilhelm Reich'la, Marksizm'e dayanan, fakat aslında onu vulgarize eden çeşitli faşizm yorumları yaygınlık kazandı.

İkinci *aşama* anlaşılacağı gibi, faşist rejimin Almanya'da yerleşmesiyle 1933 yılında başladı ve faşizmin 1945 yılında yenilgiye uğratılmasına kadar sürdü. Burjuva faşizm araştırması esas ilgisini Almanya'da yoğunlaştırdı. Bu arada sürgündeki Alman sosyal bilimcileri ve sosyal reformistleri özel bir etkinlik kazandılar. Daha önceki aşamaya kıyasla faşizmin değerlendirilmesinde bu kez esas olarak kıyaslayıcı bir görüş noktasına gelindi ve sadece İtalya ve diğer ülkelerdeki faşist hareketlerle kıyaslama bakımından değil, özellikle geçmiş ve çağdaş iktidar yapıları ve egemenlik biçimleriyle mukayeseli inceleme bakımından. Bazıları az ya da çok gerçekçi bir yansıtmayla, faşizm ve kapitalizm arasındaki sistemin ve sınıfların belirlediği karşılıklı ilişkilerden hareket ederken, diğerleri faşizm ve reel sosyalizm arasında antikomünist bir karalamayla bir birliktelik inşa etmeye çalışıyorlardı. Birinci doğrultudakiler için Arthur Rosenberg, Otto Bauer ve Max Horkheimer'in çalışmaları karakteristiktir. Rosenberg, faşizmi "burjuva-kapitalist karşıdevrim" olarak tanımlarken, Horkheimer faşizmden söz etmeyenlerin, kapitalizmden konuşmak istemedikleri görüşünü savunuyordu. Bu görüşlerde ve en belirgin şekilde de Austromarksist O.Bauer'inkinden Marksist etkiler ifadesini buluyordu. Faşizmi "kapitalist sınıfın *savaşçı* fraksiyonunun diktatörlüğü" olarak tanımlayan O.Bauer, Bonapartizmin yorumundaki bazı yanlış değerlendirmeleri bir kenara bırakılırsa, faşizm deneyinden, faşist diktatörlüğün reformist yoldan "devrimci sıçrama olmaksızın" sosyalizme geçileceği "hayalini" yıktığı sonucunu çıkardı. Bauer tamamen isabetli bir şekilde, işçi sınıfının "mükemmel ve sürekli bir demokrasi mümkün olmadan, ilk başta kendi iktidarını kazanmak için mücadele etmek ve iktidarı aracılığıyla sosyalist bir toplum düzeni kurmak zorundadır" tespitinde bulundu.

Burjuva faşizm araştırmasında Franz Neumann'ın 1942 yılında aynı anda New York ve Londra'da yayınlanan kapsamlı ve zengin materyallerle dolu "Nasyonal Sosyalizmin Yapısı ve Pratiği" adlı araştırması özel bir öneme sahiptir. Marksizmin özellikle kapitalizmin genel krizi dönemindeki sınıfsal gelişmelerle ve ekonomi ile politika arasındaki ilişkilerin kriz şartlarındaki durumuyla ilgili görüşlerini reddeden Neumann, kitabında, Almanya'da kapitalist sınıf egemenliğinin 1933 öncesi ve sonrasındaki sürekliliğini ve tekellerin iktidarı ile faşist rejimin ilişkilerini açığa çıkarıyor. Öte yandan Weimar cumhuriyetinin sonlarında burjuva parlamenter politik güçlerinin tırmanan faşist tehlikeye karşı kayıtsız kaldıklarını itiraf etmemesi de dikkat çekicidir. Neumann'ın esas hatası devlet problematiğinde açığa çıkıyor. Devletin faşizm şartlarında yüklendiği özel fonksiyonları kabul etmeyen Neumann, geleneksel burjuva devleti (bürokrasi) ile faşist parti arasında bir düalizm inşa ediyor ve bundan da "totaliter devlet" kavramını üretiyor.

Faşizm ve sosyalizm arasında "totalitarizm" ve "totaliter" kavramıyla ifade edilen bir birliktelik olduğunu iddia eden ikinci bir eğilim, teorik etkilerini İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD'de gösterdi. Bu kavramları faşistlerin sıkça kullandığı "total devlet" ("Stato totalitario") kavramını tersine çevirerek, faşistlerin barbarlığını tanımlamak için kullanan teorisyenlerin dışında, bu kavramlar antikomünizmin ayrılmaz bir parçası haline geldiler. Bu arada Karl Kautsky'nin Büyük Ekim Devrimi'ne ve Leninizme karşı mücadele ederken geliştirdiği demokrasi-diktatörlük şemasının "totaliter" kavramıyla bağlanması ve bunun hem faşizmi ve faşist hareketleri tanımlamak, hem de Marksist-Leninist partileri ve Sovyetler Birliği'ndeki sosyalist gelişmeyi karalamak için kullanılması, sağ-sosyal demokrat önderlerin anti-komünist ve anti-sovyetik politikalarından büyük teşvik gördü.

İtalyan ve Alman faşizmiyle sosyalist Sovyetler Birliği arasında, tarihsel gerçekleri keyfi şekilde alt-üst ederek, toplumsal ve politik benzerlik olduğunu iddia eden totalitarizm doktrininin oluşmasında, 1939 yılı sonunda ABD'li sosyal bilimcilerin "totaliter devlet" üzerine yaptıkları bir sempozyum ile Sigmund Neumann'ın "Sürekli Devrim" adlı 1942 yılında yayınlanan kitabının büyük payı vardır.

S.Neumann "Sürekli Devrim" kavramını keyfi şekilde kullanarak faşizme devrimci bir karakter yüklemekle kalmıyor, aynı zamanda bu kavramı sosyalizm ile faşizm arasındaki kıyaslamada ortak payda olarak alarak, buradan genel bir "totaliter egemenlik" modeli oluşturmaya çalışıyordu. Faşizm bu arada sadece faşist partiye, faşist propagandaya ve terör aygıtına indirgeniyordu.

İtalyan ve Alman faşizmlerinin 1945 yılında yenilgiye uğratılmasından sonra, faşizm kavrayışının ve teorisinin ideolojik gelişiminde *üçüncü bir dönem* başladı. Faşizm yorumunun o zamana kadarki varyantları ya derinleştirilerek ya da modifiye edilerek, yeniden oluşturuldu. Savaşı hemen takip eden yılların bazı özellikleri bir kenara bırakılırsa, bu dönemin hakim teorik ana doğrultusu 60'lı yılların başına kadar sürdü.

Daha savaş esnasında ABD, İngiltere ve diğer Batı Avrupa ülkelerinde egemen olan, Hitler karşıtı Alman burjuva kesimlerince de savunulan ve faşizmi Almanya'daki faşist diktatörlüğe indirgeyip, Almanya'daki tarihsel gelişmenin kaderci bir şekilde ve zorunlu olarak faşizme varacağını savunan görüşler, 1945'ten sonraki yıllarda etkin oldular. Junkerlerin ve büyük burjuvazinin şovenizmi ve milliyetçiliği tüm halka mal edilirken, faşizm adeta Almanya'daki "milliyetçi halk hareketine" dönüştürüldü. Bu arada sömürgeci sınıfın tarihsel başarısızlığı ve uğursuz politikalarıyla ilgili bir yığın olay gözardı edilmekle kalınmadı, aynı zamanda genel bir "Alman sefilliği" ve bununla bağlantılı olarak Alman halkının faşizmde "kollektif suçu" bulunduğu ileri sürülerek, teorik çarpıtmalar da yapıldı.

Batı Almanya'nın ve daha sonradan F.Almanya'nın burjuva tarih yazımında faşizmi mistikleştirme ve onu Hitler'in "kötü ruhu"-nun bir ürünü olarak gösterme eğilimleri giderek etkinlik kazandı. Bu daha sonra, Hitler'i faşist barbarlığın tek sorumlusu olarak gösteren tezlere kadar vardı. Öte yandan faşist ideolojinin bazı temel ögelerinin Almanya dışından —özellikle Fransız Gobineau'nun ırk öğretisinden ve İngiliz H.St.Chamberlain'in kuzey ırkının üstün olduğunu ileri süren görüşlerinden— kaynaklandığı gerçeği, dış ülkelerin faşizmin suçlarına ortak olduğu iddialarının ileri sürülmesi için kullanıldı.

Faşizmden ve İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesinden Hitler'i tek sorumlu gören tezler, faşizm sonrası kapitalist toplumlar ve onların ideologları için yakın geçmişin akla gelebilecek tüm rahatsız edici sorunlarını karmaşık olmayan bir tarzda çözüverdi.

Buna karşılık faşist diktatörlüğün kurulmasından ve pratiklerinden dolayı sömürücü sınıfa karşı yönetilen kısmi eleştiriler, Batı Almanya'nın 60'lı yılların başına kadarki tarih yazımında marjinal düzeyde kaldılar. Batı Avrupa ülkelerinin burjuva tarih yazımında tekelci kapitalizmi faşizmin suç ortağı olarak tespit eden hem eski hem de yeni tüm çalışmalar, o zamanların F.Almanyasında geniş yankı buldular. Buna karşılık 50'li yıllarda hızla yükselen ve Hitler'i tek sorumlu tutan tezlerin yanısıra daha da mükemmelleştirilmiş totaliterizm doktrini, ABD'de savaş sonrası dönemde domine edici bir etkinlik kurdu.

Nitekim ABD egemen çevrelerinin anti-Hitler koalisyon politikasından soğuk savaş politikasına çark etmeleri, ABD emperyalizminin Sovyetler Birliği'ne ve 1945'den sonra oluşan sosyalist ülkelere karşı giderek şiddetlenen saldırgan politikasını bu doktrin ile temellendirmeye çalışan ABD başkanı Harry S. Truman'dan başkası değildi. Truman'a göre halklar "özgürlükçü" ve "totaliter" bir yaşam tarzı arasında seçim yapmak zorundaydılar. "Totaliter" terimi faşizm yıkıldıktan sonra şimdi "sosyalist" ve "komünist" yaşam tarzını belirlemek için kullanılıyordu. Daha sonraki dönemlerde bir çok ünlü ABD'li ideolog, ABD emperyalizminin bu ihtiyacını gidermek ve totaliterizm doktrinini kapsamlı ve bilimsel kılıf geçirilmiş anti-komünist bir düşünce haline getirmek için canla başla çalıştılar. Bunlar arasında Hannah Arendt ve Carl J.Friedrich'in, daha sonra da Zbigniew K.Brezezinski'nin çalışmaları belirleyici bir etkinlik edindiler.

Totaliterizm düşüncesinin 1945'den önceki öncülerinden de esinlenerek, faşizmi artık sadece Almanya ve İtalya'yla sınırlandırılmamaya, aksine prensip olarak tıpkı sosyalizm için yapıldığı gibi, faşizm 20. yüzyılın "kitle toplumuna" halk kitlelerinden kaynaklanan v ve 19. yüzyılın bir ideolojisini taşıyan genel bir tepki olarak karakterize edilmeye başlandı. "Totaliter sistemi" belirleyen esas özellikler olarak da, devlet tarafından belirlenen bir partinin ve sistemin kendisine ait bir ideolojisinin var olması gösterildi. Totaliterizm doktrini 50'li yıllarda "sanayi toplumu" öğretisine bağlandı. Bu durum burjuva ideologlarının faşizmin politik, ideolojik, ekonomik ve diğer alanlardaki toplumsal gelişimine bir bakıma karmaşık bir bakış tarzı edinmeleri imkanını verdi. Böylece eskisinden daha güçlü şekilde bazı kısmi gerçekler ve —faşist terör aygıtı ve metodları gibi— herkesin bildiği bir dizi yüzeysel tarihi olaylar faşizmin sınıfsal karakteri kısmen daha ince yöntemlerle herzamanki gibi yine gizlenerek verilmeye başlandı. Totaliterizm doktrini soğuk savaş döneminde yeniden kurulan Batı Almanya emperyalizminin ve onun anti-komünizmi en üst devlet doktrini haline getiren devletinin çıkarlarıyla özel bir uygunluk gösteriyordu.

60'lı yılların ilk yarısında faşizm problèmatiğiyle ilgili burjuva tarih yazımının *en son* dönemi başladı. Daha önceden ortaya atılan değişik faşizm tanımlamaları etkinliğini sürdürmesine rağmen, şimdi daha karmaşık teoriler geliştirme çabaları ön plana çıktı. Bu çabalar Marksizm-Leninizmin faşizm tanımlamasıyla açık ya da kapalı bir çatışma içine girdi.

Daha önceki tarih yazımlarında meydana gelen dalgalanmalarda olduğu gibi yeni gelişmeler de değişen tarihi-politik şartların ve egemen sınıfların bundan kaynaklanan ihtiyaçlarının sonucu oldu. Kapitalist sistmin büyüyen iç çelişkileri ve uluslararası güç dengesinin sosyalizm lehine değişmesi, emperyalist politikacı ve ideologları strateji ve taktiklerini değiştirmeye ve ideolojik olarak silahlanmaya zorladı.

Karmaşık burjuva faşizm teorilerindeki ilk gelişme yankısını Ernst Nolte'nin 60'lı yıllarda yaptığı çalışmasında buldu. Nolte kendisi tarafından uygulanan "fenommenolojik metod"la, faşizmi Hitler ve Mussoluni'nin ideolojisine indirgiyordu. Bu nedenle Nolte'nin kitaplarında "faşizm dönemi" diye takdim ettiği şey, her iki faşist diktatörlüğün yıkılmasıyla pratik olarak sona eriyordu. Böylece Nolte hem faşizmin kapitalist egemenlik sistemiyle olan toplumsal ve politik bağlarını, hem de faşist hareketlerin ve diktatörlüklerin 1945 sonrası etkilerini görmezlikten geliyordu.

60'lı yılların ikinci yarısından sonra burjuva tarih yazımında *yapısal faşizm teorileri* oluşturma çabaları güçlü şekilde arttı. Bu kavramı ortaya atanlar faşist hareketleri ve rejimleri ekonomik "güçlükler", "çatışkı eğilimleri" ve "içsel gerilimler" ile, hatta "politik ve ekonomik çıkarlarla" tahlil ettiklerini iddia etmelerine rağmen, bütün bu görüşler "sanayi toplumu" öğretisinin çerçevesini aşamadı. Bu arada sık sık vurgulanan "sosyal" ve "yapısal" olaylar çoğu kez toplumsal gerçeklerden, ekonomik alandan, iktidar mekanizmasından ve sınıf ilişkilerinden koparılarak, faşizmle soyut ilişkileri içerisinde yorumlandı.

Yapısal faşizm teorileri F.Almanya'daki egemen tarih yazımında uzun zâmandır tabu olan bazı gerçekleri de kabul etmek zorunda kaldı. Bu kabulleniş sadece Almanya'daki faşist diktatörlüğün kurulmasında "tarımcıların payı" için değil, ayrıca —tabii sınırlı olarak— sanayicilerle kapitalist tekellerin faşist parti ve devlet aygıtıyla yaptığı işbirliği için de geçerli. Buna rağmen tayin edici ekonomik faktörler ve tarihsel sürecin kanunları ya gizlendi ya da reddedildi. Bu da faşizmin kapitalist üretim biçiminin ve kapitalizmin genel krizinin bir ürünü olarak, belirli şartlar altında ortaya çıkan emperyalist egemenlik biçimi, hareketi ve ideolojisi olarak kavranmasını engelledi.

Yapısal faşizm teorileri arasında öncelikle Wolfgang Schieder'in bir kaç ciltlik "Sovyet Sistemi ve Demokratik Toplum" adlı kitabında dile getirdiği düşünceler, burjuva faşizm araştırmasında önemli bir yer tutar. Sadece ideolojisi vasıtasıyla faşizmin özünün ortaya çıkarılamayacağı gerçeğinin bilincinde olan Schieder, "sosyal-tarihsel analiz" ile faşizmin "tarihi-politik teşhisini" yapmayı dener. Bunun için faşist egemenliğin tarım ülkelerindeki (Macaristan, Romanya, İspanya), tarım-sanayi ülkelerindeki (İtalya) ile gelişkin sanayi ülkelerindeki (Almanya) değişik "temel tipleri" arasında uluslararası bir kıyaslama yapılmalıdır. Schieder'in bilimsel ve politik olarak vardığı sonucun özü ise, yaptığı şu tespitten anlaşılıyor: "F(aşizm) üzerine geleceğin teorisi *faşizmler* üzerine bir *teori* olmak zorundadır." Ancak bu şekilde "faşizmin çeşitli biçimlerini daima bir ve aynı f(aşizmin) varyanları olarak anlayan şimdiye kadarki tüm faşizm yorumlarının temel yanılgısı önlenebilir."

(1) Austromarksizm: Marksizmi revize eden reformist Avusturya sosyal demokratlarına verilen ad.

Basından... Basından... Basından... Basından... Basından... Basından...

Yorumlu-yorumsuz basın

Dayanışma okurlarının Türkiye'deki ve dünyadaki önemli sosyal ve siyasal gelişmeleri çok yönlü bir bütünlük içinde izlemek ihtiyacında bulunduklarını, ama bunun imkanlarından yoksun olduklarını biliyoruz. Avrupa'nın muhtelif ülkelerinde, Libya, S.Arabistan, Suriye, Avustralya vb gibi ülkelerde yaşayan okurlarımızın bu konudaki imkanlarının yeterli olduğundan sözedilemez.

Okurlarımızın bu ihtiyacına kısmen karşılık olacağını düşündüğümüz için, Türkiye'de yayınlanan ama Türkiye dışında basımı ve dağıtımı yapılmayan gazete, dergi, bülten ve broşür gibi periyodik olan ve olmayan yayınlardan, bazan bir tek konu üzerinde yoğunlaşarak, bazan değişik konuları kapsayacak biçimde iktibaslar yapacak, gerektiğinde kendi yorumlarımızla birlikte okurlarımıza sunacağız. İktibas sayfalarımızda, ele aldığımız konuyu yahut Türkiye'deki güncel bir gelişmeye ışık tutan, yabancı basında çıkmış yazıların çevirisine de zaman zaman yer verecek, okurlarımızın çok yönlü bilgilenmesine yardımcı olmaya çalışacağız. İktibaslarımız, makale, yorum, araştırma, inceleme, belge vb. gibi türlerden olabileceği gibi, bazan bir haber, fotograf, karikatür, röportaj, şiir, resim vb. gibi türlerden de olabilecektir.

Bu çabamızın okurlarımız açısından yararlı bir hizmet olacağını umuyoruz.

DAYANIŞMA

"Depolitize etmeye devam..."

Hükümet sözcüsü Mesut Yılmaz'ın bir "basın yemeğindeki" sözleri basında geniş tartışma konusu oldu. "Halkı depolitize etmeye devam edeceğiz" diyen M.Yılmaz'la konuşmayı 26 Aralık 1985 tarihli Cumhuriyet özetle şöyle yansıttı:

"— 1986 yılında ne gibi hamleler yapacaksınız? Ara seçim için neler düşünüyorsunuz?

Yılmaz — Niye öyle düşünüyorsunuz? 1986'da ara seçim kararımız yok. Niye hamle yapalım? 1986'da da yine istikrarı sağlamak için çalışmaya devam edeceğiz....

— İstikrarı sağlamak sözleriyle neyi kastediyorsunuz?

Yılmaz — İstikrarı sağlamaktan kastettiğim toplumu depolitize etmeyi sürdürmek. 1986 yılında da toplumu depolitize etmeye devam edeceğiz. Bunu sağlamak Türkiye açısından çok yararlı olacak...

— Yalnız demokrasilerde esas olan toplumun siyasi kararlara katılımını sağlamak değil midir?

.....

Yılmaz — Biz zaman zaman muhalefet partilerini bile depolitize ediyoruz. Mesela işçi sendikalarının, derneklerin depolitize edilmesi bize göre toplum açısından çok önemli. Sendikalarda, derneklerde politika yapılmamalı, politika yapmak isteyen kişiler siyasi partilere girmeli, oralarda politika yapabilmeli.

POLİTİZASYON ZARAR VERİR

Cumhuriyet gazetesinin haberi Tercüman gazetesini harekete geçirdi. Tercüman muhabiri Mesut Yılmaz'la özet olarak şöyle konuştu:

— ANAP'ın Türk toplumunda amacının, toplumu depolitize etmek olduğu yolunda bir takım haberler çıktı. Bu konuyu açar mısınız?

— Biz Türkiye'de politisazyonun olması gerektiğinden daha yüksek olduğuna inanıyoruz.

— Halen mi yüksek yoksa geçmişte mi öyleydi?..

— Tabii ki önce yakın geçmişi kastediyorum. Bu yüksek politizasyon Türkiye'de sorunların çözümüne yardımcı olmamış, aksine bir takım sorunların çözümsüz kalmasına yol açmıştır. Netice itibariyle aşırı politizasyon politikayı yozlaştıran bir gelişme olmuştur. Bugün açısından gördüğümüz şudur: O eski aşırı politizasyon döneminin yarattığı bir takım alışkanlıklar bugün yine gündeme gelmekte, ortaya çıkmakta ve toplumu yine eski, aşırı politizasyona sürükleme eğilimleri belirginleşmektedir.

Bizim bu konudaki görüşümüz ise aynı açıklık, aynı netlik içinde Sayın Başbakan tarafından aynı oturumda yapılan konuşmada dile getirilmiştir. Biz aşırı politizasyona sonuna kadar karşı çıkacağız. Yani Anayasa'da, Sendikalar Kanunu'nda, Dernekler Kanunu'nda bu konuda genişletilmiş kısıtlamalara sonuna kadar sahip çıkacağız.

....

....Yani, sözgelişi, bir Ziraat Odası'nın NATO konusunda fikir belirtmesi kesinlikle 'oda faaliyeti' ile bağdaştırılmayacak siyasi bir faaliyettir. Kanunda yer alan bu kısıtlamaların gayeci bir yorumu bize bu odaların faaliyetlerinin ancak mesleki düzeyde kalması gerektiği sonucunu gösterir.

Elbette ki hükümet çeşitli mesleki uygulamalarda bu odalara danışır, bu odaların fikirlerini alır. Hatta bu odalar kendisiyle ilgili bir takım düzenlemelerde görüşlerini kamuoyuna duyurarak açıklarlar. Bunları siyasi faaliyet kapsamında görmemek lazım.

— Kendi korumak mecburiyetinde oldukları sosyal kesim ile ilgili hükümet uygulamalarını tenkit edince?

— Bunu yapamazlar diyoruz...

SİYASETTEN KORKMAK

31 Ocak 1986 tarihli Cumhuriyet gazetesinde M. Yılmaz'ın sözleri başyazı konusu olarak işlendi. Yazıda özetle şunlar söyleniyordu:

"12 Eylül'ün çekmiş olduğu bu 'depolitizasyon' çerçevesine bugün ANAP ve hükümeti sahip çıkmaktadır. Sözcü M.Yılmaz, 'İstikrarı sağlamak için toplumu depolitize etmeye devam edeceğiz 1986 yılında da...' demiştir.

Sayın başkana şu kadarını anımsatalım: Gelir dağılımının bu denli bozukluğu, işsizliğin giderek büyüdüğü, kitlelerin özellikle büyük kentlerde hayat pahalılığından gün geçtikçe bunaldığı bir ülkede siyaseti dar bir alana sıkıştırma isteğiniz, bir özlem olarak kalmaya mahkumdur. Kişi başına milli geliri daha 1000 dolara bile ancak ulaşabilmiş bir ülkede toplumdan gelen tepkiler bir bakıma politikanın ta kendisidir. Bunu önlemeniz olanaksızdır, hayaldir.

Şunu unutmayın: Herşeye rağmen 'depolitizasyonu' devam ettirme niyetindesiniz, bu tutum sizi, bir sınırın ötesinde kendiliğinden bir 'baskı rejimi'ne sürükleyebilir."

BEN DE SENİ!..

7 Ocak 1986 tarihli Cumhuriyet gazetesinde İlhan Selçuk "depolitizasyon" konusunu ve ANAP hükümetinin görüşünü şu şekilde "açmaya" çalıştı:

"— Depolitizasyon!..
Ne demek o?
Halkı politikadan dışlamak; yöneten değil, yönetilen kitleye, daha doğrusu güdülen sürüye dönüştürme işlemine depolitizasyon deniyor. Daha Türkçesi şöyle:

— Ey ahali!.. Senin ülke yönetimine aklın ermez, devlet işleri çok yüksek işlerdir. Aptalların, cahillerin, kafasızların aklı ermez. Devleti ve ülkeyi ben yönetirim; sana gelince ey yurttaş, etliye sütlüye karışma, oturduğun yerde otur.

......

Dernekleri, sendikaları, siyasi partileri, bireyleri, örgütleri, kurumları, kitleleri depolitize edecek Özal yönetimi, devleti, gözetilen holdinglerle yönetecek...

.....

Ama bu yeni bir siyaset değildir, ilk kez bu kadar açıklıkla ve kesinlikle ortaya konuyor.... Türkiye'de sendikalar politika yapamaz, dernekler politika yapamaz, odalar politika yapamaz, öğretmenler politika yapamaz. Batı demokrasilerinde her mesleğin üyeleri örgütlenip siyasal ve toplumsal haklarını koruyabilirler; gerektiğinde grev, gerektiğinde yürüyüş yapabilirler. Bizde bunların hiçbirisi yok;

Yine de yetmiyor.

Ve Özal hükümetinin sözcüsü yurttaşa dönerek söyleyeceğini söyleyebiliyor:

— Seni depolitize edeceğim!

Halk ne desin:

— Ben de seni!..."

BERRAKLAŞMA

12 Eylül'den sonra bazı sosyal ve politik kavramlar iyice netleşti. Bunun yararlarını ilerde hep birlikte göreceğiz. Yok devletmiş, milletmiş, milli menfaatmiş, anarşiymiş, fedakarlıkmış ve saire... İllüzyonlar yıkılıyor, herkes açık konuşmayı öğreniyor.

İşte en çarpıcı örneği: DEPOLİTİZASYON!

Ne diyor ANAP hükümeti. "Politika yapmıyacaksınız." Peki nedenmiş o? Çünkü ben 24 Ocak Kararları'nı uygulamaya, yani seni yoksullaştırıp aç bırakmaya, ama buna karşılık tekelleri daha da zenginleştirmeye devam edeceğim. Var mı bir diyeceğin?..

Bu kadar net, bu kadar açık söyleniyor. Eskiden olsa "devlet menfaati" falan denirdi. Şimdi açıkça tekelci sermayenin menfaati için deniyor, devletin de bu olduğu gizlenmiyor.

Varsa itirazın, benim de "yasaklarım" var diyor. Gerçekten de o kadar çok yasağı var ki. Bir bakalım. Öğrenciysen, memursan, öğretmen ve öğretim üyesiysen, mühendis, avukat veya doktorsan, yani her ne isen ve üstelik örgütlü bile olsan, yani, kooperatifin, derneğin, birliğin vs. varsa bile politika yapamayacaksın, çünkü yasak.

Ama illaki politika yapacaksan, bak işte mevcut partilerden birine girer, politikanı orada yaparsın. Böyle söyleniyor. Hayat, hayatın içindeki toplum politikadan soyutlanıyor, politika mevcut partiler, ve bu partiler aracılığıyla parlamento içine kilitleniyor. Ve bu kilidin anahtarı da ordu adına Evren'e teslim ediliyor.

Peki ben bu yasağı dinlemez ve politika yaparsam ne olacak? Şüphesiz hapse gireceğim. Biz yasakları dinlemez ve politi-

Hapse gireriz. Ya millet bu yasakları dinlemez ve politika yaparsa ne olur? Ne olacak, millet hapse girmiş olur.

Bugün durum zaten bu değil mi? Halkın hapsedilmesi. Rejime mahkum edilmesi. Üstelik politika yapamadığı için.

Yazı da tekelci sermayenin, tura da!.. Politika yapamadığımız için hapisteyiz, politika yaparsak da hapse gireceğiz!

Böyle bir teklem önündeyiz.

New Statesman — Barış Derneği- hüküm ertelendi

Noel'den bir hafta önce İstanbul'da bir askeri temyiz mahkemesi, gittikçe İspanyol Engizisyonu boyutlarına ulaşmakta olan bir dâvaya yeni bir Kafkaesk çeşni kattı. Türkiye Barış Derneği'nin 17 yöneticisi 1983 Kasım ayında 5 ilâ 10 yıl arası ağır hapis ve sürgün cezasına çarptırılmıştı. Temyiz mahkemesi yargıçları Dernek hakkındaki suçlamaları içeren 750 sayfalık dosyayı inceledikten sonra, beş yıldanberi süregelen bu dâvada soruşturmanın yeniden ele alınmasına karar verdiler.

On iki seçkin Türk yurtdaşı bu yıl üçüncü kez Noel'i hapiste geçirdiler ve 86 yılının büyük bir bölümünü de belki hapiste geçirecekler. Aralarında 50 yaşında Bayan Reha İsvan ile tanınmış sanatçı Orhan Taylan var. Bir başka beş kişi de kefaletle serbest bırakılmış olarak yargılanıyor. Türkiye Barış Derneği Başkanı ve geçen yılın Nobel Barış Ödülü adaylarından Mahmut Dikerdem bunlardan biri.

1980 darbesine kadar TBD herbakımdan açık ve legal bir örgüttü. TBD'nin "Türk devletinin bütünlüğünü parçalamaya çalışan" Sovyet güdümlü bir örgüt olduğu iddiasını kanıtlama yolunda askeri savcılık bugüne kadar en ufak bir delil ortaya koyamamıştır. Onun yerine nükleer silahsızlanma, bütün askeri paktların dağıtılması ve bölgesel demilitarizasyon taleplerinin (TBD' nin program esaslarının yani) öz bakımdan komünistlik ve dolayısıyla, Türk ceza kanunu hükümlerine göre, vatana ihanet olduğunu "ispat"a çalışmıştır.

Bu son karar, açıkça Özal rejiminin Türkiye'nin insan haklarını ihlale son verme yolunda adımlar atması için Avrupa hükümetlerince ileri sürülen talepleri yumuşatabileceğine dair gittikçe artan güvenini yansıtıyor.

Bundan üç hafta önce beş Avrupa hükümeti "Türkiye hükümetinin Avrupa Konvansiyonunca garanti altına alınan haklar ve özgürlüklere geçerlilik tanınmasını sağlamaya kararlı olduğu"na dair teminat aldıklarını belirterek, daha önce Ankara aleyhinde İnsan Hakları Konvansiyonunun sistematik olarak çiğnenmesinden ötürü Avrupa Mahkemesinde açtıkları davadan vazgeçmişlerdi.

Bayan Thatcher önümüzdeki ay Özal'ı resmi bir ziyarette ağırlayan ilk Avrupalı başbakan olacak. İngiltere Aerospace şirketinin Rapier füze sistemi için 140 milyon Sterling tutarında bir ihaleyi kazanması ve ayrıca 20 Tornado savaş uçağının satışıyla ilgili müzakerelerde ilerleme kaydetmesi bekleniyor.

Kevin Watkins

3 Ocak 1986 tarihli haftalık *New Statesman* dergisinden (İngiltere)

nokta

POLİS / İŞKENCE

Söyleyene değil, söyletene...

Türkiye'de 12 Eylül'den sonra uygulanan sistematik işkence olaylarından biri daha basına ve kamuoyunun bilgisine ulaşıverdi. Bu kez işkence, CHP Yozgat il başkanı ve senatör adaylarından, avukat Şakir Keçeli'nin başından geçmişti. Olay, sadece "işkence" ve bir "insanlık dramı" olmaktan çıkıp "trajikomik" bir biçime büründüğü için sayfalarımıza aktarmayı uygun bulduk.

Yozgat'taki gizli örgütün üst düzey yöneticileri kimlerdi? Mümtaz Soysal, Atila Sav, Bahri Savcı, Muammer Aksoy, Cahit Talas... CHP eski senatör adaylarından Avukat Şakir Keçeli Yozgat Emniyet Müdürlüğünün mahzeninde bu isimleri art arda sıralarken, "Ne söylerseniz kabul, yeter ki işkence yapmayın" diyor ve devam ediyordu. "Hep birlikte Abdi İpekçi Parkı'nda buluşur örgüt işlerini konuşurduk. Parkı tercihimizin nedeni vardı. Bürolar dinlense de park dinlenemez."

Tebligat. Yozgat CHP eski il başkanlarından Şakir Keçeli evrak tebliği için karakoldan davet aldığında kentin emniyet binasında tam 15 gün süreyle 'konuk' edilip işkence göreceğini hiç aklından geçirmiyordu. Hakkında bir suçlama vardı: Devrimci Yol, TKP ve TDKP adlı üç ayrı örgütün Yozgat bölge sorumlusu olmak. Görevliler ayrıca kendisinden örgüt silahının teslimini de talep ediyorlardı. Bu iddia karşısında şaşkına dönen Keçeli kısa süre içinde gerçeği anlıyordu. Kendinden iki gün önce emniyete çağrılarak gözaltına alınan CHP eski üyelerinden Ömer Ata ile Baki Aydoğan'dan kendisi hakkında böyle bir ifade alınmıştı. Bunu öğrenir öğrenmez arkadaşlarıyla yüzleşmek istiyordu. Gece saat 23.00 sularında nasıl yüzyüze geldiklerini Keçeli daha sonra **Nokta** muhabirine şöyle anlatacaktı:

"23.00 suları Ömer'le Baki'yi getirdiler, iki büklüm perişan haldeler. Belli ki işkence yapılmış. Baki Aydoğan örgütün silahı olduğunu söylerken, Ömer Ata böyle bir olayın olmadığını söylüyordu. Bunun üzerine Ömer'in gözlerini bağlayıp içeri götürdüler. 2 saat sonra Ömer ağlayarak perişan bir halde içeri geldi, 'abi mecburum bu silahı kabul edelim' dedi. Ben de 'Olmaz öyle şey, para olsa bulunur, silahı nereden bulacağız?' dedim. Polisler beni dövmeye başladılar. Durmadan vuruyorlar. Daha sonra benim de gözümü bağladılar. Milli Park'ta Çamlık diye bir yer var, beni oraya götürdüler. Çırılçıplak soyup arabanın içinde, ellerime, ayaklarıma, tenasül uzvuma elektrik verdiler. 2 saat sürdü bu işkence, acılar dayanılmazdı. 'Artık yeter Çayıralan'a gidelim size silahı vereceğim' dedim. Toparlanıp Emniyet Müdürlüğü'ne getirildik, silahı çıkarmam isteniyordu. Oysa ben bir parça 'nefes alabilmek' için yalan söylemiştim. Tekrar arabaya bindirdiler, bu sefer Çaputlu bölgesine getirip yine soydular. Toprağa yatırıp elektrik vermeye başladılar. Bir tanesi karnıma oturuyor, bir tanesi bacaklarıma, bütün vücudum kasılıyor, korkunç acılar duyuyorum. Saat 4 sularında başladı sabah ezanı okununcaya kadar sürdü."

"Bir sten bulalım." Acıya dayanamayıp bayılan Keçeli kendine geldiğinde ilk aklına gelen şey istenene uygun bir silah bulmak olacaktı. Bir cinayet olayıyla ilgili savunmasını yaptığı bir müvekkili vardı. Seyfi Berk... Ne yapar eder, kendisine bir silah bulup buluştururdu. Seyfi Berk cezaevinden emniyete getiriliyor ve Keçeli'nin karşısına çıkartılıyordu. Seyfi Berk avukatını görünce şöyle diyordu: "Belli ki çok ağır şartlar altında bunu kabul etmişsiniz Avukat Bey. Madem durum böyle köye gidelim, eğer varsa bir sten bulalım." Polisler, bekçiler toplu halde köye gittiler. Rica, minnet 'el-ayak öpmeler' sonucu köylüler bir küçük çocuk aracılığıyla köy meydanına "bir" sten bırakıyorlardı.

Hem TKP, hem TDKP. Aranılan silah bulunmuştu. Sıra örgüt yapısındaydı. Devrimci Yol, TKP ve TDKP gibi birbirlerinden "dünyaları ayrı" bu üç örgütü bir kişinin, hele hele kendisinin yönetebileceğini Keçeli'nin aklı almıyordu. Ama sonunda ikna oldu. Kendi deyişiyle "Dayak ve işkence karşısında bütün bunları kabul etmiş"ti. Oracıkta kuruluveren bu örgütün üst düzey yöneticileri kimlerdi? Keçeli aklına gelen ilk isimleri sıralayıverdi: "Mümtaz Soysal, Atila Sav, Bahri Savcı, Muammer Aksoy, Cahit Talas ve ben Abdi İpekçi Parkı'nda buluşur, örgüt işlerini konuşurduk.

Günde 4 kez ifadesi alınan Keçeli bir ifadesinde, Türkiye'nin tanınmış yazarları ve siyaset adamlarının da kendi kurduğu bir başka partiye üye olduklarını "açıklıyordu." "Doğan Avcıoğlu, İlhan Selçuk, Oktay Akbal, Cemal Madanoğlu ile birlikte Komünist Vatan Partisi'ni kurduk. Bize sonradan Muhsin Batur ve İrfan Özaydınlı da katıldı." ifade alanlar "İçişleri eski Bakanı Özaydınlı'nın ne işi vardı bu partide?" diye sorunca da Keçeli "Parti genel başkanlığı daha cazipti bakanlıktan, onun için aramızdaydı." yanıtını veriyordu.

Keçeli, üst düzey yöneticilerinin toplantılarının Devrim gazetesinin idarehanesinde ve Milka Pastanesi'nde yapıldığını anlatıyordu. "Ankara'daki gizli işler Milka'da kotarılır. Nitekim rahmetli Talat Aydemir de 21 Mayıs askeri darbesine burada karar vermişti." Keçeli bunları söyledikten sonra ifadenin bu bölümleri çıkarılıyordu, 'Bu kadar da atılmaz' dı.

Keçeli ile birlikte gözaltına alınan 19 CHP'li, var olduğu iddia edilen örgütlerin "gerçekleştirdiği" eylemleri bir bir anlatıyor ve "direktif"leri Keçeli'den aldıklarını söylüyorlardı. Arada kurgu yanlışlıkları da olmuyor değildi. Örneğin, Keçeli'nin Mehmet Öztürk'e kurşunlattığını söylediği evi, Naşit Doğan da yine onun emriyle bombaladığını iddia edince Keçeli "O zaman doğrudur bombalatmışımdır" diyordu. Oysa sözü edilen Komiser Ali Ocak'ın evinde tüp patlaması'nın dışında 'anarşik' bir olay olmamıştı.

"Abdestle yemin". Keçeli sonrasını şöyle anlatıyordu. "Bu ifadelerin üzerine, dayak ve işkence daha da arttı. Bir yandan elektrik veriyorlar bir yandan karnıma, sırtıma yumruklar yiyorum. Ve ben buna daha fazla dayanamadım, çay bardağı ile bileklerimi kestim." Keçeli 3 polis eşliğinde hastaneye sevkediliyordu. Ilk müdahaleyi yapan doktor vücudundaki işkence izlerini de muayene ediyor ve 1110/146 nolu rapor ile "arazları" saptıyordu. Raporda "Sağ el başparmağında hipostezi ve hafif güç kaybı saptanmıştır. Ayrıca sağ bilekte hafif sıyrıklar görülmüştür. Troks önünde 6-7 kostalar üstünde hafif hassasiyet bacakta hafif derecede sıyrıklaı görülmüştür. Kayseri Tıp fakültesi Nöroloji Bölümüne sevk edilmesine..." ifadeleri yer alıyordu. Raporun ardından emniyete geri dönünce elektrik işkencesi son buluyor, ama dayak devam ediyordu. Keçeli'nin hastaneye kaldırıldığı hemen duyuluyor, bunun üzerine Yozgat Valisi Muhittin Keskin'e giden eşi işkence yapılıp yapılmadığını soruyordu. Bunun üzerine Keskin "Şu an namazdan geliyorum abdestimi bile bozmadım, size yeminle söylüyorum, kocanızın kılına kimse dokunmuyor" diyordu. Olayı duyan HP Adıyaman milletvekili A. Sırrı Özbek de Valiyi arayarak, "Suç beni ilgilendirmiyor, ne gerekiyorsa yapın ama başına bir iş gelirse, bu siyasi bir sorun haline dönüşür" diyordu.

Pişmanlık! İntihar girişiminden sonra nispeten rahatlayan Keçeli ve arkadaşlarının mahkemeye çıkmadan önce emniyette ifadeleri videoya çekiliyor ve günün modasına uygun olarak "pişman" olduklarını söylemeleri isteniyordu. "Bir polis, bu ifadelerinizi sakın reddetmeyin son yasaya göre hapishaneye gitseniz bile sizi tekrar alabiliriz oradan buna yetkimiz var. Şimdi devlet düşmanısınız, o zaman şahsi düşmanımız olacaksınız, gerisini siz düşünün. Size daha ağır işkence yapacağız. Onun için mahkemeye çıktığınızda bütün söylediklerinizi kabul edeceksiniz. Basın ya da yabancı muhabirler gelecek işkence gördüm demeyeceksiniz, söz mü?" diyordu.

Salınıyorlar. Keçeli ve arkadaşları daha sonra çıkarıldıkları Sulh Ceza Mahkemesi yargıcı tarafından serbest bırakılıyorlardı. Keçeli ilk iş olarak Yozgat il sınırlarının dışına çıkıyor sonra da gerekli girişimlerde bulunuyordu.

15 Eylül 1985

Basından... Basından... Basından... Basından... Basından... Basından...

PENCERE

Kurtarıcı?..

Adam sordu:
—Sen 12 Eylül öncesine dönmek mi istiyorsun?
Genç yanıtladı:
—Evet!...
—Niçin?
—Çünkü beni 12 Eylül'den sonra gözaltına alıp tutukladılar; ancak dört yıl sonra mahkeme karşısına çıkarıldığımda suçsuz olduğum anlaşıldı; salıverdiler. Bu dört yılımı bana şimdi kim ödeyecek?

★

Adam sordu:
—Sen 12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsun?
İşçi yanıtladı:
—Evet!..
—Niçin?
—Çünkü 12 Eylül'den önce işim vardı, sendikal haklarım vardı, şimdi ne işim var, ne sendikal haklarım...

★

Adam sordu:
—Sen 12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsun?
Profesör yanıtladı:
—Evet!..
—Niçin?
—Çünkü ben üniversitede bilim için çalışıyordum, 12 Eylül'den sonra sorgusuz kapı dışarı edildim. Neden 12 Eylül öncesini aramayayım? Hukuk daha çok işliyordu o dönemde...

★

Adam sordu:
—Sen 12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsun?
Gözetilen holdingin başı:
—Hayır.
—Niçin?
—Şaka mı ediyorsun Beyefendi? Ben holdingimi 12 Eylül'den sonra kurdum, milyarları 12 Eylül'den sonra istif ettim, her şeyimi 12 Eylül'e borçluyum

★

Adam sordu:
—Sen 12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsun?
Türk Lirası:
—Evet.
—Niçin?
—12 Eylül'den önce 70'imiz bir araya geldik mi, bir Amerikan Doları'na karşı çıkabiliyorduk; şimdi bir dolara karşı 600'ümüz bir araya gelsek yetmiyoruz; rezil olduk...

★

Adam yığınlara baktı; işçilere, memurlara, esnafa, bilim adamlarına, aydınlara, gecekondularda yaşayanlara, işsiz kitlelere, yasaklı politikacılara, köylülere, şoföre, kiracıya, öğretmene, bakkala, emekliye, kadına, erkeğe, politikacıya, yazara, sanatçıya bağırmaya başladı:
—Kim ister 12 Eylül'den öncesini? Sokaklarda kurşunlanıyordunuz, evin kapısı önünde vuruluyordunuz, günde kırk kişi öteki dünyaya göçüyordu, birbirinizi boğazlıyordunuz, biz sizi kurtardık, 12 Eylül kurtardı...

★

Biz bu filmi daha önce çok görmedik mi?
Görmez olur muyuz?
Kovboy filmidir bu; hep aynı senaryo üzerine işlenir; oğlan kızı kurtarır...
Sonra da...

★

İnsanlar ve toplumlar bir kez kurtarılmasınlar; kurtarıcılardan kurtulmak, çok, ama çok daha zordur...

(Cumhuriyet, 2 Ocak 1986) İlhan Selçuk

insanlar...

Cumhuriyet 12 Ocak 1986

İsmail Gülgeç

İHRACATTA ASLAN PAYI AİLE ŞİRKETLERİNİN

Büyük ihracat şirketlerine ek teşviklerin sağlandığı 1983-1985 arasında ihracatın yüzde 25'inin 12 firma tarafından gerçekleştirildiği belirlendi. İhracat teşviklerinden en geniş şekilde yararlanan bu firmaların çoğunun bir aile şirketi olduğu görüldü. Son üç yılda gerçekleştirdikleri 5 milyar 311 milyon dolarlık ihracatla, toplam Türkiye ihracatı içinde yüzde 25,4'lük pay alan şirketler şunlar: ENKA: Tara-Gülçelik ailesi, RAM: Koç ailesi, EXSA: Sabancı ailesi, MEPA: İş Bankası, MENTEŞEOĞLU: Menteşeoğlu ailesi, EDPA: Akın ailesi, TEKFEN, ANADOLU: Yazıcı Özilhan aileleri, AKPA: Dinç Kök ailesi, CAM: İş Bankası, YAŞAR: Yaşar ailesi, İZDAŞ: Yurtçu ailesi. Bu 12 firma arasında ise ENKA, RAM ve EXSA son üç yılın ihracatında yüzde 10.6'lık paya sahipler, ENKA'nın payı ise yüzde 2,4. Son üç yılda yapılan ihracatta yüzde 25'lik payı 12 aile alırken, ihracatın yüzde 10'unu da bir başka 12 aile grubuna ait olduğu belirlendi. İkinci 12'ler şunlardan oluşuyor: Batı Pazarlama (Bilge ailesi), BORUSAN (Kocabıyık ailesi), ÇOTAŞ (Çolakoğlu ailesi), Çukurova (Karamehmet ailesi), Ekinciler (Ekinci ailesi), FEPAŞ (Feniş Holding), İMEKS (Şahenk ailesi), MEPTAŞ (Özsaruhan ailesi), PENTA (Vargı ailesi), EKSEL. Böylece 24 ailenin ihracattaki payı % 35'e ulaşırken, ihracatın geri kalan kısmı da devlet işletmeleri ve sayıları 2 bini bulan küçük ve orta boy ihracatçılarla gerçekleşiyor.

(Cumhuriyet, 20.1.1986)

MHP'nin «fikri» de «suçları» da iktidar

Milliyetçi Hareket Partisinin önde gelen isimlerinden Agâh Oktay Güner "Çağdaş sağ" konusundaki görüşlerini haftalık Nokta dergisinin 12 Ocak 1986 tarihli sayısında açıklarken, bu kavramın MHP mirasıyla çelişmediğini belirtti.

"Ben sağı, kültür milliyetçiliği ve ekonomide liberalizm olarak anlıyorum... Marks'ın ve Marks'ı takip eden diğer Marksistlerin fikirleri kapitalist toplumu refah devleti anlayışına götürmüştür. Başlangıçta bir keser olan kapitalist toplum, Marksist düşünceden korkarak sosyal devlet düşüncesini benimsemiştir... 12 Eylül 1980 akşamına kadar görev aldığım MHP'nin fikirlerini, savunduğu düşünceleri idam talebiyle yargılandığım mahkemenin önünde de müdafaa ettim... Yönetime el koyan askerler, bizim savunduğumuz politikaları uygulamaya koymuşlardır. Dolayısıyla kendileri tutuklu, fikirleri iktidar olan tek siyasi kadro biz olmuşuzdur... Sayın Türkeş'e yalnızca saygım vardır. Siyasi haklarımızı aldığımız zaman bizim Türkiye'nin politikasında bilgilerimizin, tecrübelerimizin, yaşadığımız olayların ışığında vereceğimiz kararın büyük bir ağırlığı olacağına inanıyorum."

nokta 12 Ocak 1986

Alanyuva'dan «Başkan»a

Bu belge 12 Eylül'den önce MHP örgütlenmesine ilişkin emekli istihbarat subayı ve MÇP'nin yeni Genel Sekreteri Mehmet Alanyuva tarafından bir teklif olarak Türkeş'in bizzat kendisine sunulmuş, 12 Eylül'den sonra açılan MHP dosyasına delil olarak girmiştir. Nokta dergisinden iktibas ederek yayınladığımız bu belge de göstermektedir ki, "sağ-sol" çatışması demagojisinin arkasında MHP terörünün bizzat darbe hazırlığı içinde olanlar tarafından kullanıldığı, MHP suçlarının örtbas edilerek yöneticilerinin salıverildiği, suçlanan "anarşi"nin bizzat kendisinin 12 Eylül'ün himayesine girdiği gerçeği yatmaktadır.

YAPILACAK İŞLER:

1. Komünistlerin kendilerini güçlü hissettikleri zaman, ATATÜRK'ü sosyalist göstermeye çalıştıkları ve onun milliyetçi fikirlerini rencide ettikleri, sıkıştıkları zaman da kendilerini ATATÜRKÇÜ göstererek ATATÜRKÇÜLÜK zırhının arkasına sığındıkları malumdur. Onların, TÜRK soyuna ve TÜRK'ÜN büyük devlet adamlarına çamur atmalarından, resimlerini okullardan ve devlet dairelerinden kaldırdıklarına son derece müteessiriz.

Uygun bir zamanda, TÜRK kamuoyunu oluşturarak ATATÜRK VE TÜRK BÜYÜKLERİNE SAYGI NÖBETİ ihdas edelim. Komünist olmayan bütün dernek ve teşekkülleri bu nöbete davet edelim. Büyük bir defter açalım. Bu deftere nöbete katılan teşekküllerin;
a. Dernek veya Teşekkülün adı
b. Dernek veya Teşekkülün Başkanı
c. Dernek veya Teşekkülün adresi
ç. Nöbete gelenlerin kimlikleri
d. Nöbete giriş ve çıkış saatlerini kaydedelim.

Böylece Türkiye'de komünizme karşı olan bütün dernek ve teşekküllerin ismi, yöneticileri, adresleri, mensupları ortaya çıkacaktır.

Bu teşekkülleri bir beyin/karargâh tarafından belli hedeflere yöneterek organize edelim. Ve komünizmle mücadelede müşterek faaliyete yöneltelim. Eğitimleyelim.

—" İyi bir milliyetçi; milliyetçi görüş ve yaşantıya her iş ve sözü ile katkıda bulunandır. Düşüncesine göre hareket etmelerini organize edelim.

— Hangi konularda nasıl konuşup, nasıl davranılacağını öğretelim. Hatalı davranışlardan nasıl kurtulacağımızı da öğretelim.

— Ülkücü gazeteler arasında çeşitli konu ve meseleleri hangi sıraya göre işleyeceğimizi tespit edelim.

Komünistlerin bir konuyu her gün bir başka gazetelerinde sıra ile 6-7 gün işlemek suretiyle halka yaydıkları ve şartlandırdıkları gibi...

2. Hergün gazetesinde Dokuz Işık kitabını tefrika edelim. Diyelim ki: Bu kitap imanlı, milliyetçi TÜRK insanının Kur'an kerimden sonra en üstün fikir ve yaşam kitabıdır. BÜYÜK TÜRK devletinin 20'nci ASRA IHTIŞAMLAGIRIŞININ TEMEL İLKELERINI TAŞIMAKTADIR.

3. ST-31-21 Madde 4. (Gerilla harbi ve özel kuvvetler harekatı)
ST. 31-15 Madde 4 (G.N. kuvvetlere karşı harekat)

Bu talimname maddeleri G.N. harb faaliyetlerinin başlama ve genişlemesi başlığı altında şu gelişimi ortaya koymaktadır:
a. Pasif karşı koyma (mukavemet)
b. Muhalefetin fert fert ifadesi
c. Küçük sabotaj faaliyetleri
ç. Büyük sabotaj faaliyetleri
d. Münferit şiddet hareketleri
e. Müşekkel grup şiddet hareketleri.

Komünistler bu talimname maddelerini. 1968'de Mehmet Ali AYBAR'ın ''parlamento dışı muhalefet yapacağız'' sözü ile uygulanmaya konmuş ve halen uygulamaya devam etmektedirler. Bu talimname maddesi çok önemlidir. Bilmeliyiz!..

ECEVİT hükümetinin gelişi, militanları ile devlet müesseselerini işgal edişi, yaptırdıkları baskın, sabotaj, kundaklama gibi Gayrınizami Harb (G.N.H.) faaliyetleri hep bu talimname maddesine göre uygulandı.

4. DİSK'in bu günlerde ''işçilerin birliğini sağlama faaliyetlerine hız verdiği konusu'' bütün işçiler arasında yukardaki talimname maddesine göre bir mukavemeti oluşturma ve geliştirme maksadı gütmektedir. Bu tehlike sıra ile önce Hergün'de, 21'inci gün Ortadoğu'da 3'ncü gün Tercüman'da, 4'ncü gün Bizim Anadolu'da ve sıra ile diğer gazetelerimizde işlenerek halkımızın dikkati bu tehlikeye çekilmeli.

5. Milliyetçi basındaki yazarlarımıza yön veren, onlara yazacakları, işleyecekleri konuları işaret edecek bir ''parti basın merkezi/ünitesi veya uygun bir beyin noktası oluşturulmalıdır. Bu merkezde zatıalinizin seçeceği üç kişi bulunabilir. Kh. faaliyeti ve planlamalar yaparak konuları tespit ve yayın sırasını plana bağlar.

6. Parti genel karargâhında veya uygun bir teşkilatın üst karargâhında, sol fraksiyonların aralarına nifak sokmak, onları birbirine düşürmek işini planlayacak bir ünite de teşkil edilmelidir.

7. Özel sektörden ve devlet sektöründen işimize yarayacak namuslu (iyi, doğru, çalışkan, kalbi milli sevgi ile çarpan) kişileri arayalım, tespit edelim. Onlara destek olalım. Ve onların desteklerini kazanalım. Bu çalışmayı planlı olarak genişletelim.

8. Özel ve devlet sektöründeki solcuları;
a. Tehlikeli solcu
b. Militan Marksist.
c. Kürtçü olanları tespit ve adreslerini öğrenelim. Mümkün olduğu ölçüde gözaltında bulunduralım. (Bu işi de organize edelim.)

9. Komünizme ve bölücülüğe karşı, matbuatda, okullarda, fabrikalarda ve işyerlerinde VATANSEVERLER CEPHESİ kurduralım.

10. Mali gücümüzü artırmak için
a. Mali komiteler kurulabilir.
b. Spor ve mahalle yardımlaşma dernekleri kurulabilir.

11. EĞİTİM:
a. Nerelerde seminerlerle eğitim yapılacak.
b. Nerelerde ''görev başı eğitimi'', tatbiki uygulama içinde eğitim yaptırılacağı. Bu eğitimlerde ana esaslar ne olacak? Bu hususları planlamak faydalı olur.

12. Komünist gazetelere hususi ilanlar veren zenginleri, önemli kişileri tanımak lazımdır. Bunlar sevgi ve/veya baskı ile (yerine göre) doğru yola sokulmalıdır. Bu konuda aydınlatıcı yayınlar da yapılabilir.

13. Komünistlerin kurdukları çeşitli komiteler:
a. İstihbarat komiteleri
b. Maliye komiteleri
c. Eğitim komiteleri
ç. İkmal komiteleri
d. Emniyet komiteleri
e. Ulaştırma komiteleri
f. Kundaklama komiteleri
g. Tahrip komiteleri
ğ. Silahlı baskın komiteleri
h. Propaganda komiteleri.

Bu komiteler St 31-21 talimnamesinden faydalanarak kurulmuşlardır.

14. Komünist baskın ve sabotaj faaliyetlerini Yahudi, Ermeni, Rum azınlıklara yönetmek fikri onların kafalarına sokulabilse, Türk unsurlar belki tehlikeye daha az maruz kalabilirler.

15. Matbuattakı arkadaslarımız ve hepimiz Ecevit'den bahsederken; Ecevit kelimesinin başına bir isim veya sıfat ekleyerek:
a. Şair Ecevit
b. Aktör Ecevit
c. Hayalcı Ecevit
ç. Partizan Ecevit
d. Milliyetçi düşmanı Ecevit
e. Tahrikçi Ecevit
f. Tertipçi Ecevit vb. Ecevit'i küçültücü-karikatürize edici ifadeler kullanmalıdır.

16. Yine matbuatda Ecevit'in Lenin-ci komünistleri tutarak, Maocuları safdışı bırakmaya çalıştığı fikir ve telkinlerini yaymalıyız. Böylece komünistlerin bölünmesini sağlayabiliriz. Komünistleri birbiri ile çatıştırıcı yollar daima aranmalıdır.

17. G.N.Harb harekâtını yürüten bir gizli karargâhın olduğu, bu karargâhın MHP'ye düşman olduğu, MHP'nin demokrasiyi benimsemis legal bir parti olduğu, iç çatışmayı istemediği; MHP'nin milliyetçi ve ülkücü teşkilâtlarla da organik bağı olmadığı, sadece bütün milliyetçi kişi ve kuruluşlara sempatisi olduğu; sağda veya solda gösterilen bütün çatışmaları komünistlerin çıkardıkları, onların da dış tahriklere alet olduğu basın ve yayın yolu ile halkın vicdanına sindirilmelidir.

18. Bir komisyon kurarak Dokuz Işık prensiplerinin Kur'an'a uygunluğu araştırılıp, ortaya konmalı ve sağlanmalıdır ve geliştirilmelidir.

19. Milliyetçi Parti veya derneklerimizden birisi bir spor okulu veya jimnastik salonu açamaz mı?

20. Bir dağcılık ekibi (kulübü) kurulmalı. Bu kulüp;
a. Dağlarda çalışma sahaları tespit etsin.
b. Komünistlerin üslerini arasın bulsun.
c. Düşmandan elde edilen malzemeyi depolama, muhafaza yerleri... Komünistler bu tip malzemeyi nerelerde saklıyorlar? İleriye dönük ne yapmak istiyorlar, isteniyor? Düşman ve dost düşünür bunları...

Propaganda kh (1) Propaganda Bşk. 1 kişi, Planlama unsuru 3 kişi, Propaganda unsuru 9 kişi, İrtibat eleman 12 kişi	**BÜYÜK ŞEF**	**İstihbarat kh (2)** İstihbarat Bşk. 1 kisi, Planlama unsuru 3 kişi, İstihbarat unsuru 9 kişi, İrtibat unsuru 12 kişi
Propaganda hücreleri (1) Plancı 1 kişi, İstihbarat unsuru 9 kişi (9 bölgede 81 kısı eder)	**Bölge şefi** (9 adet)	**İstihbarat hücreleri (2)** Planlama elemanı 1 kişi, İstihbarat elemanı 9 kişi (9 bölgede 81 kişi eder)
Propaganda hücreleri (1) Plancı 1 kişi, Eleman bulunabildiği kadar	**Vilayet şefi** (67 adet)	**İstihbarat hücreleri (2)** Plancı 1 kişi, Eleman bulunabildiği kadar
Propaganda baş ajanı (5) Koordinatör	**İlçe, Nahiye, köy şefi (4)**	Tedhiş baş ajanı (5) Koordinatör
	Sabotaj baş ajanı (5) Koordinatör	
Haberalma ajanı	**Sabotaj ajanı**	**Tedhiş ajanı**
Haberalma hücreleri İhtiyaç kadar	**Sabotaj hücreleri** İhtiyaç kadar	**Tedhiş hücreleri** İhtiyaç kadar
Mali komite (Gerekirse)	İkmal komitesi (Gerekirse)	İkmal komitesi (Gerekirse)
Okul istihbarat komitesi (Gerekirse)	Okul sabotaj komitesi (Gerekirse)	Okul tedhiş komitesi (Gerekirse)
Fabrika istihbarat komitesi (Gerekirse)	Fabrika sabotaj komitesi (Gerekirse)	Fabrika tedhis komitesi (Gerekirse)
Semt Haberalma komitesi (Gerekirse)	Semt sabotaj komitesi (Gerekirse)	Semt tedhis komitesi (Gerekirse)

«La Pasionaria» 90 yaşında / İspanya iç savaşının 50. yılı -2-

«Beşinci Alaydanım»

AYAKLANMA SONRASINDA DURUM

HALK Cephesi'nin 1936 Şubat seçimlerini kazanmasından sonra, Komünist Partisi, Halk Cephesi'ni oluşturan bütün siyasi partilerin içinde yer alacağı bir hükümetin kurulmasından yanaydı. Ayaklanma öncesi komünistler tüm dikkatlerini Cumhuriyetçi hükümeti desteklemeye ve cumhuriyet düşmanlarının politik manevralarını önlemeye yöneltmişlerdi. Ama Halk Cephesi içinde yer alan diğer partilerin yaklaşmakta olan faşizm tehlikesi karşısında tutumları farklıydı. Seçimin kazanılmasından sonra Sosyalist Parti yandaşları bir Halk Cephesi hükümetinin kurulmasına karşı çıktılar. 1933'te Cumhuriyetçilerin sosyalistleri hükümet ortaklığından atmasını bağışlamıyorlardı. Bu yüzden Cumhuriyetçilerin başarısızlığını ve hükümet kurma görevinin Sosyalist Parti'ye verilmesini bekliyorlardı. Savaşın başlangıç dönemi olan Eylül 1936'da, artık faşizm tam anlamıyla saldırıya geçtiği sırada, Sosyalistler nihayet hükümet kurma taleplerinde —Halk Cephesi'nden çekilme tehdidi ile bu görevin cumhurbaşkanınca kendilerine verilmesini sağlayarak— başarıya ulaştılar. Bütün bu olumsuzluklara rağmen Komünist Parti, cumhuriyetçi cephede bölünmeyi önlemek üzere bu hükümete katılma kararı aldı. Eylül 1936'da kurulan yeni hükümete Komünist Parti'nin katılması halk tarafından sevinçle karşılanacak ve verilen savaşta fedakarlıkların ve çabaların temel bir güvencesi olarak görülecekti.

La Pasionaria, Parti'nin bu sıradaki çabalarını şöyle anlatıyordu:

"Komünist Partisi, bir yandan cumhuriyeti ve demokrasiyi savunurken, bir yandan da iç savaşın niteliğini tahrif eden Troçkist ve Anarşist akımlara şiddetle karşı çıkıyordu. Komünist Partisi, köylülerin desteği ile, toprağı köylülerin elinden alan ve onları zorla, koyun sürüsü gibi anarşist kooperatiflere sokan sözde devrimcilere karşı mücadele ediyordu. Komünist Partisi'nin önerisine dayanan ve Cumhurbaşkanının imzasını taşıyan toprak reformu, İspanya'nın kırsal bölgesini haraca kesen birçok ilkesiz serüvencinin sömürülerine son verdi.

Milli Eğitim Bakanlığı okuma-yazma öğretilmesi mücadelesine girdi. Gönüllü milisler, taburlarındaki köylülere okuma-yazma öğretiyordu. Küçük esnafın haklarını korumak ve anarşistlerin zorla uyguladıkları vergi sistemini ortadan kaldırmak için tedbirler alındı.

Sağlık Bakanlığı'nın programı uyarınca, İspanya'da ilk kez çocuklar ve emekli analar sağlık hizmetlerinden geniş çapta yararlanmaya başladı.

Savaşın başlangıcında bir demokratik burjuva cumhuriyeti olan İspanya, savaş sürecinde yeni türden bir halk demokrasisi cumhuriyetine dönüştü. Devlet, özel mülkiyeti muhafaza etmekle birlikte, büyük sermaye şirketlerini, bankaları ve ulaştırmacılığı millileştirmişti. Yalnız Bask Bölgesi bunların dışında kalıyordu. Ayrıca Franco'yu destekleyen büyük arazi sahiplerinin toprakları istimlak edilerek, devlet tarafından desteklenen gönüllü işçi-köylü kooperatifleri ve birlikleri kuruldu.

Komünist Partisi, politik durum elverdiğince din özgürlüğünü savundu ve her katoliğin mutlaka faşist olduğu yolundaki önyargıyı çürütmeye çalıştı. Böylece Komünist Partisi, Troçkistlerin ve Anarşistlerin şimşeklerini üzerine çekme pahasına da olsa, halkın yaşamını normal hale getirmek için elinden geleni yaptı."

BEŞİNCİ ALAY KURULUYOR

AYAKLANMANIN başlangıcından itibaren her komünistin kafasında tek bir düşünce hakimdi: Cumhuriyeti savunmak ve faşistlerin zaferini engellemek.

Komünist Partisi daha 1933'de İspanya'nın hemen her ilinde demokratik özgürlükler ve temel insan haklarını savunmak üzere Antifaşist İşçi ve Köylü Milisleri (MAOC) kurulmasına öncülük etmişti. Komünist Partisi'nin antifaşist milis kuvvetleri kurmasından sonra Partili gençlik de onun yolunu izleyerek örgütlendi. Milisler ilk kez 1934 Asturias ayaklanmasında karşı-devrimci ve faşistlere karşı silahlı çatışmaya girdiler. Cumhuriyetçi hükümetin önceleri karşı çıktığı bu örgütler, isyancıların Madrit'e ilerlemesine engel olacak, isyancı ordu birliklerine karşı meydan savaşı vereceklerdi. Daha ayaklanmanın başlamasının hemen ardından komünistler faşizme karşı topyekün bir halk savaşı vermek üzere halk ordusu örgütlemeye çaba gösterirken, Madrit'i ne pahasına olursa olsun savunmak gerektiğini vurguluyorlardı. İsyancıları Madrit kapılarında durduracak efsanevi Beşinci Alay işte bu milis kuvvetlerinden doğdu. Komünist Partisi Genel Sekreteri Jose Diaz şöyle diyordu:

"5. Alayı, Komünist Parti'nin bir ordusu olsun diye örgütlemedik. Komünist Partisi'nin orduya ihtiyacı yoktur, Komünist Partisi'nin istediği güçlü, çok güçlü bir ordunun kurulmasıdır; İspanya'da savaşı kazanacak ve savaşı kazandıktan sonra zaferi pekiştirmeye muktedir tek bir ordu. Halkın ordusu olacak bu ordu, işçilerin, köylülerin ve genelinde tüm antifaşistlerin çıkarlarını savunacaktır."

Beşinci Alay her biri tarihe kahramanlıklarıyla geçmiş kişi ve savaşların adıyla anılan tabur ve tümenlerden oluşuyordu. (Ekim, Thaelman, Paris Komünü, Madrit Komünü, Kronstadt Denizcileri, Leningrad, Yüzbaşı Benito, Jose Diaz, Yüzbaşı Condes, Asturias, Lister, kısa adı La Pasionaria olan Sosyalist Gençlik Taburu, Kızıl Arslanlar, Kızıl Mermiler, Ak Sanatlar, Çelik Taburu...) Beşinci Alayın yapısı üzerine fikir vermek üzere şunlar söylenebilir: Alayın politik kompozisyonu şöyleydi; Komünistler %50, Sosyalistler %25, Cumhuriyetçiler %15, partisizler %10. Sınıf yapısına göre: İşçiler %40, Köylüler %50, serbest meslek %10. Yaş dağılımı ise: 18-25 yaş arası %80, 26-35 yaş arası %15, 36-45 yaş arası %5. Komünist Parti'nin kurduğu disiplin ve düzen sayesinde birbirinden farklı görüşlere sahip pekçok sivil ve asker Beşinci Alayın çatısı altında toplanmıştı. Komünistlerin düzenlediği birlikler yalnızca askeri sorunlarla uğraşmakla kalmayıp, politik eğitime önem veriyorlar ve bu arada günlük tirajı 75.000'e varan bir günlük gazete *(Popular Milicia)* çıkarıyorlardı. Beşinci Alay savaş için askeri eğitim kursları düzenlerken aktif bir propaganda çalışması da yürütüyor, geniş kitlelere ulaşıyordu. Beşinci Alay, yazarlar, ozanlar, tüm sanatçılar için muazzam bir esin kaynağıydı. Bugün İspanya iç savaşı üzerine yazılmış şiirlerde, Beşinci Alay'dan olmanın ne denli bir onur taşıdığını bir kez daha görmek mümkündür. Kuruluşundan, düzenli ordunun kurulmasıyla büyük ölçüde ona katıldığı 1937'ye kadar Beşinci Alay yalnızca savaş alanında değil, cephe gerisinde de hayatı örgütledi.

Kasım 1936'da başkente her an yapılması beklenen saldırı göz önünde tutularak hükümet, yerini kollektif bir askeri yönetime bırakarak Valencia'ya çekildi. Bütün Halk Cephesi partileri ve örgütlerinin temsilcileri bu yönetim içinde yer aldılar; yönetimin belkemiğini ise Komünist Partisi oluşturuyordu. Bu sırada Parti ve Beşinci Alay, binlerce kadının ve çocuğun Madrit'ten tahliye edilmesini sağladıktan sonra, birçok ünlü bilimadamı ve sanatçının da kentten ayrılmasını istedi. Bilimadamı ve sanatçılar Madrit'ten tahliyelerinden önce şu bildiriyi yayınlayacaklardı: "İspanya'nın bilimadamları ve sanatçıları olan bizler şu anda, her zamankinden daha çok ve daha içtenlikle ülkemize bağlıyız. İspanya'nın özgürlüğünü savunan Madrit halkı, çalışmalarımızı bombardımanlardan uzak ve rahat sürdürebilmemiz için kenti terketmemizde ısrar ediyor. Şu anda İspanyolluğumuzu her zamankinden çok hissediyoruz. İspanya uğruna canlarını hiçe sayan milis askerlerinin, ülkenin bilim ve kültür hazinelerini, düşman bombalarının tahribinden korumak için gösterdikleri olağanüstü çabalara tanık olduğumuzdan bu yana İspanyolluğumuzla her zamankinden çok iftihar ediyoruz. Onların bu övgüye değer çabaları, insan, bilimadamı ve İspanyol olarak bizleri tüm dünyanın gözünde yükseltiyor."

Madrit'te kuşatmanın baskısının tüm şiddetiyle duyulduğu 1936 Kasım ayının ilk haftasında artık kenti çevreleyen dış mahallelerde çarpışılmaktadır. Prado Müzesi gibi milislerin korunmasına onca emek verdiği eserler, isyancıların yangın bombasına hedef olmakta, yakılıp, yıkılmaktadır. Gerekli tahliyelerden sonra başkentte kalan kadın ve erkekler artık yaklaşmakta olan düşman saldırısına karşı tetiktedirler. *La Pasionaria* şöyle anlatıyor:

"Tehditler ve tehlikelerle yüklü bu ağır sessizliğin içerisinde, yavaş yavaş yaklaşan monoton ve ritmik ayak sesleri işitmeye başlıyoruz.... Demir ökçeli çizmelerin kaldırım taşları üzerinde çıkardığı sesler bunlar.

Hepimiz tereddüt ve kararsızlık içerisindeyiz. Kim bu gelenler? 7 Kasım 1936'da Madrit'imizin sokaklarında, sessiz, dimdik, süngü omuzda, bastıkları yeri titreterek uygun adım yürüyen bu adamlar kimlerdi?

Pencerenin arkasından tüfeklerini ateşlemeye, ellerindeki bombaları fırlatmaya hazır bu adamları kuşkuyla izliyoruz. Kadınlar umutsuzluk içinde erkeklere dönerek: 'Geldiler işte! Daha ne bekliyoruz?' diyor.

Yabancı dilde verilen bir komut, sessizliği bir kamçı vuruşu gibi yırtıyor. Sonra, hepimizin sevdiği bir marşın ezgileri ortalığı çınlatmaya başlıyor, meçhul askerlerin ritmik hareketleri de ona eşlik ediyor. Madrit halkı birden bire ürperiyor. Kadınlar hıçkırarak, 'Tanrım, acaba düş mü görüyoruz?' diye soruyorlar.

Madrit sokaklarından uygun adım geçen adamlar, Fransızca, İtalyanca, Almanca, Lehçe, Macarca ve Romence olarak, hep bir ağızdan Enternasyonali söylüyorlar!

Komintern'in çağrısına uyup, bizimle omuz omuza çarpışmaya, ölmeye gelmiş olan Enternasyonal Tugaya mensup gönüllü asker bunlar!

Madrit halkı, askerleri kucaklamak için sokaklara fırlıyorlar...Herkes bu adamlardan birini ya da hepsini evinde konuk etmek, onları bağrına basmak istiyor. Kuşatma unutuluyor, tehlike unutuluyor. Birden bire uzaktan, sevinç çığlıklarını bastıran motor uğultuları işitiliyor.

Bir anda panik oluyor. Herkes 'Uçaklar! Uçaklar!' diye haykırıyor...

... Göklerimizde uçan meçhul uçaklar giderek yaklaşıyor. Ama ateş etmiyorlar. Bomba atmıyorlar. Peki nedir bu uçaklar?..

... Askerlere saygı gösterisinde bulunmak için alçaktan süzüldüklerinde, kanatlarının üzerindeki Cumhuriyetçi bayraklar göze çarpıyor.

Anlatılması imkansız olan anlar yaşıyoruz. Binlerce insanın ağzından gök yüzüne doğru yükselen sevinç ve minnet çığlıkları, bu ilk Sovyet uçaklarını karşılıyor.

'Bunlar Sovyet uçakları! Bizim uçaklarımız bunlar!...'

Madrit güçlenmeye başlıyor, bir kez daha yenilmez olduğunu hissediyor."

ENTERNASYONAL TUGAYLAR

KOMİNTERN, tüm dünya halklarının İspanya Cumhuriyeti ile dayanışmasını somutlamak üzere tüm demokratları, antifaşistleri İspanya topraklarında faşizme karşı savaşmaya çağırdı. Komintern'in bu çağrısı üzerine tüm dünya komünist partilerinin yoğun çalışmaları ile gönüllüler hazırlandı ve İspanya'ya gönderilerek Enternasyonal Tugayların oluşturulması sağlandı. Tek tek kimi örgütlerin ya da kişilerin İspanya'ya gitmeleri dışında ve uluslararası dayanışmanın gerçek ifadesini bulduğu örgütlenme başta komünistler olmak üzere, kararlı antifaşistlerin sağlam bir disiplin ve inançla oluşturdukları bu Tugaylar oldu. Şunu belirtmek gerekir: Komünist partiler aracılığıyla sürdürülen işlemlerde, başvuranların geçmişteki mücadeleleri, inançları ile gerçek birer antifaşist olmalarına titizlikle dikkat edildi. Enternasyonal Tugaylarda yer alıp, İspanyol halkı ile faşizme karşı omuz omuza savaşanların çok büyük bir çoğunluğu işçi sınıfının, komünist partilerin seçkin evlatlarıydı. Enternasyonal Tugayların kimlerden oluştuğu konusunda bir fikir vermek üzere, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin örgütlülüğüyle İspanya topraklarına Güney Galler'den gelen gönüllüler örneği gösterilebilir. Ülkenin diğer taraflarından gelen gönüllülerin yanısıra Britanya'da Enternasyonal Tugaylara Güney Galler'den (saptanabilen) 104 kişi katıldı. Bunlardan 96'sı BBKP üyesiydi. Bu 96 kişiden 80'i maden işçisi olup, aralarında 42'si sendika yöneticisiydi. Yine bu 80 kişiden 34'ü en az beş yıllık Parti deneyimine sahipti ve 20 kadarı daha önce siyasi ve sendikal faaliyet nedeniyle hüküm giyip, hapis yatmıştı. İnanç, disiplin ve kararlılıkları böylesine uzun süreli saptanmış bu yiğit insanlardan 33'ü İspanya'da öldü. Savaştan dönenlerin birkısmı daha sonra Alman faşizmine karşı savaşırken Almanya'da ve Rezistans hareketine katıldıkları Fransa topraklarında öldüler. Kalanlar ise, Franco İspanyasında illegal çalışan işçi komisyonlarıyla irtibat kurup, gizlice İspanya'ya gidip geldiler.

Komintern'in çağrısı üzerine 54 ülkeden yüzlerce gönüllü Cumhuriyetçi İspanya cephelerinde faşizme karşı savaşmaya koştu. Bunlar arasında Sovyet tankçı ve pilotları onurlu yerlerini almışlardır. 1936 Kasım'ında Franco, Madrit'i dize getirmek üzere hava saldırılarına başladığında, 20 kadar uçaktan oluşan Cumhuriyetçi Hava Kuvvetleri filosu Madrit'i insanüstü bir çabayla hava saldırılarına karşı korudu. Uçaklar ve tanklar kenti saldırılardan koruyor, geceleri tamir edilip, gündüzleri tekrar savaşa katılıyorlardı. La Pasionaria şöyle diyor: "Bu insanların çoğu, İspanyol militanlarıyla omuz omuza savaşan Sovyet tankçıları ve pilotlarıydı. Sürekli yorgunluğu, yaralarını, hatta hayatlarını hiçe sayıyorlardı. Sovyet disipliniyle eğitilmiş ve çelikleşmiş bu yürekli insanlar, saflarımızda çarpışmak ve ölmek üzere gönüllü gelmişlerdi... Başka ülkelerin bize yardım etmeyi reddettiği o karanlık ve umutsuz günlerimizde, değerli tecrübelerini,

Jose Diaz (sağ başta) ve La Pasionaria cephede

bilgilerini ve canlarını kayıtsız şartsız İspanyol halkının emrine amade kılan bu bir avuç Sovyet askerini daima minnetle anacağız."

Faşistlerin Madrit kapılarında püskürtülmesine rağmen, tüm ülkede durum Cumhuriyetçiler için son derece ciddiydi.

ZAFERİN KOŞULLARI

İSPANYA Komünist Partisi 1937 yılı başlarında zafer için nelerin yapılması gerektiğini, La Pasionaria'nın Madrit radyosundan yaptığı konuşmayla şöyle duyuruyordu:

"... Karşı karşıya olduğumuz savaşın niteliğini unutmak mümkün değildir. Bugün, dünden daha açık olarak doğrulanıyor ki, ülkemizdeki savaş bir ulusal savaştır, dış faşist güçlere, Almanya ve İtalya'nın heveslerine karşı, yurdumuzun bağımsızlığını savunma savaşıdır; ve halk kitlelerini feodalizmin boyunduruğundan, gerici ve faşist baskıdan kurtarma savaşıdır; ulusal ve devrimci bir savaştır... Hem savaş, hem devrim yapıyoruz. Zaferi pekiştirmek için, onu kazanmak zorundayız... Kazanmak için:

1- Halk kitlelerinin görüşlerini yansıtan bütün güçlerin temsil edildiği, şimdiki gibi, bir hükümet tam yetkili olmalı ve herkes, tüm kişi ve kuruluşlar, hükümete ve yetkilerine saygı göstermeli, onun kararlarını yerine getirmelidir.

2- Askeri yeterliği güvence altına alacak örgütlü ve disiplinli büyük halk ordusunun derhal kurulabilmesinin tek yolu olarak zorunlu askerlik hizmeti bir an önce uygulanmaya konulmalıdır. Bu ordunun yönetimi cumhuriyete ve halka sadık siviller ve askerlere verilmeli; ordu ve yöneticilerine saygı gösterilmeli, emirleri tartışmasız yerine getirilmelidir. Bir Genel Kurmay oluşturmalı; tüm cephelerdeki orduların tek elden yönetimi sağlamalı; bu Genel Kurmay ve tek yönetimde en iyi, en yetenekli askerlerle birlikte partilerin, sendikal örgütlerin kitlelerinin güven duyduğu en iyi temsilcileri toplanmalı ve emirleri tartışmasız uygulanmalıdır.

3- Bu savaşın tüm halkı, tüm bölgeleri değil, yalnızca çatışmanın sürdüğü bölgeleri ilgilendirdiği yolundaki mevcut basit ve tehlikeli anlayışa son vermek üzere başlatılacak bir aydınlatma kampanyası vasıtasıyla cephe gerisinde çelik bir disiplin kurulmalıdır.

Savaşın gerektirdiği fedakarlık ve yoksunluklar sadık (Cumhuriyetçi) İspanya'nın tüm halkı ve bölgeleri tarafından paylaşılmalıdır.

4- Temel endüstrilerimiz, en başta savaş endüstrisi savaşın ve cephe gerisinin ihtiyacını karşılamak üzere millileştirilmeli ve yeniden örgütlenmelidir. Tüm sendikalar, siyasi partiler ve halkın davasına sadık herkes tek bir amaçla çaba göstermelidir: Zaferi yakınlaştırmak için daha çok ve daha iyi üretim.

5- Endüstri ve genel olarak ekonominin koordinatörü olarak, Halk Cephesi'nin tüm teknisyen ve uzmanlarının temsil edileceği bir konsey kurularak, devletin bu üst organının üretimi yönlendirmesi sağlanmalı ve kararlar herkes tarafından yerine getirilmelidir.

6- Üretim işçilerin denetiminde olmalı, ancak bu denetimi yapacak örgütler koordinatör Konsey'in planlarına uygun hareket etmelidirler.

7- Tarımda üretim, cephenin ve cephe gerisinin ihtiyaçlarına göre, köylü örgütlerinin, partilerin ve Halk Cephesi örgütlerinin temsilcilerinin hazırlayacağı bir plana dayanarak yapılmalı, ancak bireysel olsun, kollektif olsun köylü kitlelerin çalışmasının ürünlerine saygı gösterilmeli, üreticilere tüm ürünler için ulusal ve uluslararası planlarda iyi fiyat sağlanmalıdır.

8- Tarım ve sanayi üretimi koordine edilmeli ve her ikisinde de tek bir hedef gözetilmelidir: Savaşı kazanmak.

Bu korkunç savaşı sona erdirmek istiyoruz, sona erdirmek zorundayız.... Herkes umutla gözlerini bize çevirmiş durumda. Yalnız değiliz. Enternasyonal Tugayların kahramanları yanımızda savaşıyor. Sosyalizmin büyük ülkesi, kendisine karşı birleşen tüm dünya kapitalizmini yenmeyi bilmiş Sovyetler Birliği yanımızdadır. Savaşa ve kazanmaya! Faşist zulüm altında acı çeken halklara faşizmin yenilmez olmadığını, yenilebileceğini göstereceğiz."